

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Srovnávací studie evropských geoparků

A comparative study of European geoparks

Hana Drexlerová

Plzeň 2016

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Hana DREXLEROVÁ**
Osobní číslo: **K13B0542P**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Ekonomická a regionální geografie**
Název tématu: **Srovnávací studie evropských geoparků**
Zadávající katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Stanovte cíle práce.
2. Provedte rozbor literatury.
3. Stanovte metodiku výzkumu.
4. Vytvořte databázi evropských geoparků.
5. Provedte terénní šetření.
6. Výsledky zpracujte analytickými a syntetickými metodami.
7. Diskutujte výsledky práce.
8. Provedte zhodnocení a shrnutí výsledků.

Rozsah grafických prací:

Rozsah kvalifikační práce: 40 - 60 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- JAKUBÍKOVÁ, Dagmar, 2012. Marketing v cestovním ruchu: jak uspět v domácí i světové konkurenci. 2. vyd. Praha: Grada, 313 s. ISBN 978-80-247-4209-0.
- PALATKOVÁ, Monika, 2011. Marketingový management destinací: strategický a taktický marketing destinace turismu, systém marketingového řízení destinace a jeho financování, řízení kvality v destinaci a informační systém destinace. 1. vyd. Praha: Grada, 207 s. ISBN 978-80-247-3749-2.
- REYNARD, Emmanuel, ed., CORATZA, Paola, ed. a REGOLINI-BISSIG, Géraldine, (eds.) 2009. Geomorphosites. München: Verlag Dr. Friedrich Pfeil, 240 s. ISBN 978-3-89937-094-2.
- ZELENKA, Josef et al. 2014. Metodiky národních geoparků. Chrudim: Vodní zdroje Chrudim, 159 s. ISBN 978-80-87883-10-5.

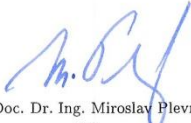
Vedoucí bakalářské práce:

RNDr. Jan Kopp, Ph.D.

Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 23. října 2015

Termín odevzdání bakalářské práce: 25. dubna 2016

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Doc. PaedDr. Alena Matušková, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 23. října 2015

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„ Srovnávací studie evropských geoparků “

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce a uvedla v ní všechny použité literární a jiné odborné zdroje.

V Plzni dne:

.....

Podpis autora

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala především vedoucímu bakalářské práce RNDr. Janu Koppovi Ph.D za nesmírnou trpělivost, vlídný přístup, věcné a cenné rady, připomínky a poskytnuté materiály, jimiž přispěl k vypracování předkládané práce. Poděkování patří také rodině a přátelům za nemalou morální podporu během celého studia.

Obsah

1	Úvod	11
1.1	Cíle práce	12
2	Rozbor problematiky geoparků a geoturismu	13
2.1	Klasifikace geoparků.....	14
2.1.1	Síť národních geoparků ČR	15
2.1.2	Evropská síť geoparků (European Geoparks Network).....	16
2.1.3	Globální (světová) síť geoparků UNESCO (Global Geoparks Network)	18
2.2	Přeshraniční geopark.....	20
2.3	Hodnotící kritéria geoparku pro vstup do Národní sítě geoparků ČR a Evropské sítě geoparků/ Světové sítě geoparků.....	22
2.4	Geoturismus	22
2.4.1	Koncept udržitelného rozvoje.....	26
2.4.2	Udržitelný cestovní ruch.....	27
3	Rozbor problematiky destinačního marketingu se zaměřením na geoparky.....	29
3.2	Vymezení turistické destinace.....	32
3.2.1	Vymezení území geoparků	33
3.3	Významné propagační subjekty marketingu geoparku	33
3.3.1	Internet a marketing	33
3.3.2	Turistická informační centra	34
3.3.3	Průvodcovské služby	35
3.3.4	Logo.....	36
3.3.5	Geoprodukty	37
4	Metodika práce	39
4.1	Srovnání evropských geoparků dle vybraných kritérií	39
4.2	Srovnávací studie vybraných geoparků	43
5	Srovnání evropských geoparků dle vybraných kritérií.....	45
5.1	Propagační formy geoparků	53
5.1.1	Oficiální webové stránky geoparků zařazených do EGN.....	53
5.1.2	Facebook.....	60
5.1.3	Logo.....	62
6	Srovnávací analýza vybraných geoparků	65
6.1	Geopark Český ráj.....	65

6.2	Novohrad- Nógrád Geopark	74
6.3	Česko-bavorský geopark	79
7	Diskuze	83
8	Závěr	85
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	89
	SEZNAM OBRÁZKŮ	99
	SEZNAM TABULEK.....	101
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	101
	PŘÍLOHY	104

1 Úvod

Tato bakalářská práce je zaměřena na studiu a srovnání Evropských geoparků na základě předem určených parametrů. Geopark je územím, kde se nachází jedinečné geologické dědictví, které vzniká na základě podpory místního obyvatelstva. Podnět ke vzniku přichází od lidí, kteří si cení krajiny, ve které žijí a chtějí ji zachovat i pro své budoucí generace. Dále je zde snaha o hospodářský rozvoj dané oblasti, marketingu vybraného území a zvýšení návštěvnosti za účelem poznání. Na území geoparku lze nalézt významné geologické, přírodní i kulturní hodnoty území (Zouros, 2005). Geoparky se prezentují na několika úrovních, v České republice máme Národní síť geoparků, pro Evropu je to Evropská síť geoparků a celosvětově vznikla Globální síť geoparků. Geoparky jsou velmi diskutovaným tématem v posledních letech. V České republice nejsou zatím takovým způsobem rozšířeny, v zahraničí je to však velmi progresivní typ cestovního ruchu a pro turisty se stávají čím dál tím víc oblíbenějším cílovým místem. Tento druh cestovního ruchu se nazývá geoturismus a je směřován právě do geoparků, je to udržitelný cestovní ruch šetrný k životnímu prostředí. Geoturismus se snaží zvyšovat znalosti turistů o navštívených místech, dospělých i dětí, pomocí různých vzdělávacích forem, programů a aktivit. Stěžejním bodem pro zvýšení počtu turistů ve vybraných územích je marketing destinace a kvalita propagace území.

V teoretické části jsou objasněny pojmy, jako je geopark; členění, podmínky přijetí a zhodnocení kritérií pro potencionální členy do již zmíněných sítí geoparků; přeshraniční geopark a geoturismus. Dále bylo zapotřebí nastudování problematiky marketingu destinace a zjištění možných druhů propagace tohoto území. Geoparky se mohou prezentovat prostřednictvím nových forem komunikace. Takovou formou jsou například sociální sítě nebo webové stránky, přímo v geoparku mohou návštěvníci využít i turistická informační centra. Důležitou součástí je i grafická značka geoparku nebo-li logo. Grafická značka by měla být lehce zapamatovatelná a jedinečná, abychom si pod její záštitou vybavili dané území. Součástí této práce je i popis toho, jak by mělo správné logo vypadat a co by mělo obsahovat, aby vystihlo danou oblast a zaujalo návštěvníky všech věkových kategorií různých zemí.

Praktická část je rozdělena na základě stanovených cílů práce. První část je zaměřena na srovnání všech geoparků zařazených do Evropské sítě geoparků, na základě vytvořené databáze v programu Excel. Zjištěné informace jsou zhodnoceny pomocí různých druhů prostředků. Druhá část je zaměřena především na zjištění

informací dvou vybraných geoparků, český geopark Český ráj a přeshraniční slovensko-maďarský geopark Novohrad-Nógrád geopark. Třetí část je zaměřena na kandidátský Česko-Bavorský geopark.

1.1 Cíle práce

V této práci byly zvoleny tři cíle.

- 1) Prvním z cílů je tvorba databáze a následná klasifikace a srovnání evropských geoparků podle vybraných kritérií. Hodnotící prvky především souvisí s propagací a marketingem území.

- 2) Druhý cíl je zaměřen na podrobnou srovnávací studii geoparků Český ráj a Novohrad-Nógrád Geopark. Výzkumnými otázkami jsou:
  - Jaký vliv má certifikace území na Evropský geopark na rozvoj cestovního ruchu?
  - Jakými způsoby se snaží geopark o propagaci svého území?
  - Jsou nějaké zvláštní výhody či nevýhody přeshraničních geoparků?

- 3) Třetí cíl této předkládané práce se zaměřuje na studii přeshraničního Česko-bavorského geoparku (tento geopark není zařazen do Evropské sítě geoparků, ale je jedním z možných kandidátů). Záměrem je analyzovat, co je zapotřebí k tomu, aby se tento geopark zapsal do Evropské sítě geoparků.

2 Rozbor problematiky geoparků a geoturismu

Významnou literaturou poskytující informace o geoparcích a nové formě cestovního ruchu – geoturismu se stalo hned několik knižních publikací a článků, převážně od zahraničních autorů. Základem pochopení celé problematiky tohoto tématu se stala kniha, kterou sepsali autoři Nikolas Zouros a McKeever. Touto publikací je *Geoparks: Celebrating Earth heritage, sustaining local communities* (2005), která se zaměřuje především na popsání toho, proč geoparky vůbec vznikají, jaký mají význam a popisují geoparky jako novou formu udržitelnosti pro celou oblast. Definicí geoparku se autor Nicolas Zouros věnuje i ve svém článku *The European Geoparks Network* (2004), kde mimo jiné popisuje i fungování Evropské a Světové sítě geoparků. V českém jazyce se touto problematikou zabývá Zelenka s kolektivem autorů, kteří sepsali dílo *Metodiky národních geoparků* (2014). V této publikaci je popisováno fungování geoparků na území České republiky, jakým způsobem mohou geoparky vznikat a stát se členy Národní sítě geoparků ČR. Dokument sepsaný Ministerstvem životního prostředí *METODIKA pro vznik a certifikaci národního geoparku v České republice* (2013) doplňuje problematiku Národních geoparků ČR a popisuje veškeré nároky pro kandidáty do této sítě a revalidaci stávajících členů.

Geopark je území, které propojuje ochranu a propagaci geologického dědictví, resp. neživé přírody a v této souvislosti také další přírodní, ekologické, archeologické, kulturní a historické prvky krajiny. Pan prof. Dowling interpretuje dědictví geoparku v přístupu označovaném jako „ABC“, což značí vzájemné spojení abiotických, biotických a kulturních složek daného území. Geopark nám tedy nabízí celistvý pohled na krajinu, s důrazem na abiotické prvky krajiny. Vše však musí být v souladu s místním udržitelným rozvojem. Součástí rozvoje geoparků je zlepšení metod a nástrojů na ochranu těchto výjimečných území a rozvoj vědecké činnosti, výzkumu a vzdělání. Předpokládá se, že velkou roli zde hraje cestovní ruch, především pro hospodářský rozvoj vymezené oblasti (Zouros, McKeever, 2005).

Ministerstvo životního prostředí České republiky definuje geopark takto: „*Geopark je území, které zahrnuje konkrétní geologické dědictví a má strategii udržitelného územního rozvoje. Geologické lokality musí být z odborného hlediska významné a reprezentativní. Geopark je iniciativou místních obyvatel zaměřenou na dobrovolnou ochranu, prezentaci, interpretaci hodnot, vzdělávání a šetrné využívání území cestovním ruchem.*“ (MŽP – Geoparky, 2016).

Pojem geopark nám neoznačuje pouze to, že se v krajině nachází něco významného, ale především zdůrazňuje souznění člověka s krajinou, kde lidé žijí. Odkaz toho, co se na daném území dělo s vývojem společnosti. V posledních letech si neuvědomujeme, jaké hodnoty a krásy nám příroda přináší. V tomto se tedy geopark snaží zvyšovat poptávku a zájem o neobyčejná území. Vznik geoparku tedy závisí na podnětu od místního obyvatelstva a významný je zde zájem o vytvoření reklamy dané oblasti (Zelenka a kol., 2014). Místní obyvatelé se nepodílejí pouze na vzniku geoparku, ale mohou působit v geoparku jako takovém, aktivně se mohou podílet na zvyšování kvality služeb v restauračních či ubytovacích zařízeních nebo se mohou vyškolit na geoprůvodce.

Geopark musí obsahovat mimořádné a jedinečné geologické, mineralogické, geofyzikální a geomorfologické rysy a musí být tvořen z geologicky významných lokalit. Důležitou součástí je propagace, finanční podpora a rozvoj území. Geoparky mají přesně stanovené hranice, musí být vždy v souladu s vnitrostátními právními předpisy, chránit hodnoty geologického dědictví a bránit území proti poškození (Zouros, 2004).

2.1 Klasifikace geoparků

Geoparky hierarchicky členíme do tří úrovní, které tvoří tři sítě – národní, evropskou a světovou síť geoparků. Národní síť je definována na nejnižší úrovni a každý stát může mít svou národní síť geoparků. V České republice máme Síť národních geoparků ČR, kam spadá celkem 6 geoparků (MŽP – Geoparky, 2016). Na regionální úrovni v Evropě vznikla Evropská síť geoparků, tato síť je dobrovolná družstevní organizace. Evropská a světová síť geoparků spadá pod patronaci UNESCO. Každá tato síť má svůj řídicí orgán, který rozhoduje o zapsání geoparku do vybrané sítě po splnění určitých podmínek. Pokud je zde zájem o vstup do nějaké sítě, není zde žádný vstupní poplatek. Součástí propagace národní, evropské i světové sítě jsou vedené webové stránky, které jsou pravidelně aktualizovány, dle změn počtu členů v dané síti a jsou zde přidávány veškeré nové informace. Geopark na národní úrovni, který se dostane do Evropské sítě geoparků, se zároveň stává i členem Světové sítě geoparků. Označením Evropský geopark je území registrováno pod jakousi značkou kvality (European Geoparks Network, 2016).

2.1.1 Síť národních geoparků ČR

Rozhodnutí o vytvoření tohoto systému bylo vydáno na základě Ministerstva životního prostředí. Geoparky na národní úrovni se řídí především cíli, propagací a ochranou geologického dědictví dle evropské a světové sítě geoparků. Národním geoparkem je jasně vymezené území, které se nachází na území České republiky a musí získat tento titul na základě kladného rozhodnutí Rady odboru ekologie lidských sídel a člověka ministerstva životního prostředí. Národní geopark vzniká z již existujícího geoparku, nevzniká na „zelené louce“ a tím se stává kandidátským geoparkem. Postup řízení a rozhodnutí je popsáno ve směrnici MŽP č.6/2007. Právě v roce 2007 na základě této směrnice vznikla Síť národních geoparků ČR. Hlavním řídicím orgánem Národní sítě geoparků je Rada národních geoparků ČR, která rozhoduje o zařazení geoparků do této sítě a napomáhá při činnostech geoparků. Rada národních geoparků se řídí vlastním statutem a svým řádem, zároveň je poradním orgánem MŽP ČR. Členy této rady jsou odborníci z univerzit, památkových institucí, odborní pracovníci geologických institucí nebo odborníci v oblastech cestovního ruchu a regionálního rozvoje. Území, které se chce stát geoparkem, musí předkládat podrobně popsany dokument, kde se vymezuje území a geologické dědictví a vypisují se aktivity, forma a způsob řízení geoparku, plán rozvoje území a turistické cíle a aktivity. Po rozhodnutí Rady dané území zasílá nominační listinu, a pokud je uznána, uděluje se oblasti titul národní geopark. Tento titul je předáván slavnostní deklarací ministrem životního prostředí. Každé čtyři roky však probíhá kontrola provozu národních geoparků, kde je sledován rozvoj území, ochrana a zda se uskutečňuje plnění plánu geoparku. Kontrolním orgánem je člen Odboru ekologie lidských sídel a člověka MŽP a zaměstnanec České geologické služby. V případě nesplnění podmínek může být titul Národní geopark dané oblasti odebrán.

Ve směrnici MŽP č. 6/2007 je popsáno 5 cílů geoparku na národní úrovni.

1. Podpora udržitelného rozvoje daného území.
2. Zvýšení znalostí veřejnosti o regionu.
3. Podnítit zájem veřejnosti o geologicky významné lokality.
4. Spolupráce s orgány ochrany přírody a krajiny při tvorbě místních produktů pro rozvoj cestovního ruchu.
5. Ochrana a zachování geologických celků a geologického bohatství.

Geopark obsahuje geotopy (místa jedinečná z pohledu vědeckého zkoumání, estetické hodnoty, osvětového využití a geologického dědictví našeho státu), které jsou propojovány značenými a přístupnými stezkami (Rada národních geoparků ČR, 2015).

Celkem máme v České republice 6 národních geoparků:

- Český ráj - jako jediný zařazen do Evropské sítě geoparků UNESCO
- Egeria
- GeoLocí
- Železné hory
- Geopark Kraj Blanických rytířů
- Geopark Podbeskydí

Oblasti, které se ucházejí o titul Národní geopark:

- Geopark Joachima Barranda
- Jeseníky
- Geopark Ralsko
- Broumovsko
- Vysočina

Obrázek č. 1 - Logo Národní geopark ČR

Zdroj: Rada národních geoparků ČR, 2016

2.1.2 Evropská síť geoparků (European Geoparks Network)

Tato síť vznikla vůbec jako první za účelem shromáždění významných lokalit s geologickým a zároveň kulturním dědictvím. Tato síť vznikla roku 2000 a mezi první geoparky zařazené do této sítě patří Haute-Provence Geopark – Francie, Vulkaneifel Geopark – Německo, Lesvos Geopark – Řecko, Parque Cultural del Maestrazgo – Španělsko. Ke dni 31. 12. 2015 je v Evropské síti geoparků zapsáno celkem 69 geoparků z 23 různých evropských zemí. Největší koncentrace geoparků je ve Španělsku, Německu a Itálii. Počet členů v síti v současné době není nijak omezen, závisí však na významnosti území a kvalitě práce geoparku. Působení organizace

UNESCO je v této síti velice důležité, plně se zapojuje do činnosti této sítě a dokonce má právo veta pro jakékoliv rozhodnutí, které se týká Evropské sítě geoparků a jejich členů (European Geoparks Network, 2016).

Evropská síť geoparků je odpovědná za to, který geopark dostane titul „Evropský geopark“. Toto označení území není pod žádnou úrovní ochrany, opatření však mohou vyplývat dle vnitrostátních předpisů. Je to celosvětově velice uznávaná značka a k tomu, aby se jím nějaký geopark stal, jsou vysoké nároky. Členové Sítě evropských geoparků se automaticky zároveň stávají příslušníky Globální sítě geoparků UNESCO, toto rozhodnutí je popsáno v Madonské deklaraci z roku 2004. V této deklaraci je dále zmíněna podmínka, jestliže se v jakémkoliv evropském státě nachází národní síť geoparků, nejprve se geopark musí dostat do národní sítě a následně až může žádat o členství v Evropské síti geoparků. V České republice máme pouze jeden jediný geopark, který je v této síti zařazen a tím je geopark Český ráj. Další geopark, který je dalším možným kandidátem o tento titul, je Česko-bavorský geopark (AOPK, 2016). Evropská síť geoparků se snaží nabídnout ty nejlepší zážitky a prožitky z jedinečného území a dále uspokojit touhy po poznání nádher krajiny. Cílem této sítě je podporovat služby geoparků, zvyšovat povědomí o geoparcích v zemích Evropy a rozšiřovat nový koncept cestovního ruchu – geoturismu. Velikost geoparku není nijak určena, území geoparku musí být však dostatečně velké pro rozvoj a podporu udržitelného rozvoje. Každý geopark má jasně stanovené hranice, musí mít svůj řídicí orgán a vytvořený akční plán, ve kterém je popsána činnost a provoz geoparku (Zouros, 2004). Součástí tohoto plánu je popsána propagační činnost, vztahy geoparku s mezinárodními společnostmi a spolupráce mezi geoparky, nástroje na ochranu životního prostředí, způsoby zachování geologického dědictví, vzdělávací aktivity nebo rozvoj území na místní úrovni. Každý rok v březnu musí všichni členové této sítě předkládat výroční zprávu, ve které je sepsána veškerá činnost, úspěchy a plnění menších či větších cílů geoparku během roku a následně je tato zpráva zveřejněna na oficiálních webových stránkách této sítě (European Geoparks Network, 2015).

Členství geoparků v Evropské síti geoparků je omezeno na 4 roky, poté dochází k přehodnocení dle vytvořených kritérií. Po přezkoumání a kladného rozhodnutí dostane geopark zelenou kartu, která prodlužuje členství o další 4 roky. Každý geopark v síti po dobu členství musí působit a pracovat aktivně. Pokud jsou v geoparku nalezeny nějaké nedostatky, dostane území žlutou kartu, která členství prodlužuje pouze na dva roky a

po těchto dvou letech dochází opět k přezkoumání, kdy geopark může dostat již zmíněnou zelenou kartu, pokud geopark nedostatky označené žlutou kartou během dvou let nevyřešil, dostává červenou kartu. Jestliže geopark nereaguje a neřeší problémy označené červenou kartou, může dojít až k vyřazení z této sítě (EGN – Statutes of international geoscience and geoparks programme, 2016)

Evropská síť geoparků (popřípadě Světová síť geoparků) pořádá každoročně intenzivní kurz – školení členů sítí, které se zabývá především zvýšením znalostí o neživé přírodě, vedením a provozem geoparků, vývojem geoturismu, vzdělávacími aktivitami a v neposlední řadě i místním rozvojem.

Obrázek č. 2 – Logo Evropský geopark

Zdroj: European Geoparks Network, 2016

2.1.3 Globální (světová) síť geoparků UNESCO (Global Geoparks Network)

Světová síť geoparků UNESCO vznikla roku 2004 na základě přijetí Pekingské deklarace (o ochraně geologického dědictví) na první Mezinárodní konferenci o geoparcích. Tato síť tedy vznikla až 4 roky po začátku fungování Evropské sítě geoparků. Světová síť geoparků slučuje dohromady všechny geoparky, které jsou součástí Evropské sítě geoparků, dále asijské, australské a americké geoparky. Celkem je v této síti zařazeno 120 geoparků ze 33 států, ke dni 31. 12. 2015. Mimo již popsaných geoparků z evropské sítě je zde nejvíce geoparků čínských a japonských, najdeme zde geoparky i v Kanadě, Vietnamu, Indonésii, Malajsii, Uruguay atd. Od roku 2004 se každý rok přidalo několik geoparků, jedinou výjimkou byl rok 2008, kdy nebyl připojen žádný geopark. V roce 2015 se do této sítě dostalo nově 9 geoparků. Geoparky, které jsou součástí Evropské sítě geoparků, se automaticky stávají členy i této sítě.

Organizace UNESCO a světová síť geoparků společně usilují o zlepšování svých postupů a strategií pro rozvoj území, důležité je zde zapojení místního obyvatelstva a spolupráce s obcemi, vědci a dalšími odborníky různých oblastí, součástí je dále zvyšování povědomí o geoparcích a propagace pro cestovní ruch. Světová síť geoparků

nespolupracuje pouze s organizací UNESCO, ale dále je součástí i Světová síť biosférických rezervací, která spadá pod mezinárodní program Člověk a biosféra (MAB) a významná spolupráce je zde i s nevládními organizacemi, které se zaměřují především na geologické dědictví. Důležité jsou samozřejmě vazby geologického, přírodního a kulturního dědictví. Klíčová je především spolupráce mezi místními a národními geoparky, které si mohou velmi dobrým způsobem vyměňovat své zkušenosti, rady či znalosti. Tato síť umožňuje získat celosvětové uznání, což velmi přispívá ke zviditelnění území, stává se zajímavějším pro větší okruh lidí. Tato síť zahrnuje všechny regiony světa a snaží se o sdružování skupin, které mají stejné či podobné zájmy a hodnoty. Geopark může využívat známku UNESCO a toho, že je členem této sítě až po vyhodnocení žádosti o členství a po obdržení oficiálního dopisu schválení a zařazení geoparku do této sítě. Využívání společného loga Světové sítě geoparků se výrazně doporučuje u každého členského geoparku, protože se tím vytváří celý obraz všech geoparků po celém světě. Členství v této síti je opět omezeno na 4 roky, poté dochází k přezkoumání a znovuznání platnosti. Mezi členy Světové sítě geoparků dochází k součinnosti především v oblastech vzdělání, cestovního ruchu, rozvoji managementu a k udržitelnému rozvoji ve vybraném území.

Cíle členských geoparků ve Světové síti geoparků.

1. Zachování geologického dědictví pro současné i budoucí generace.
2. Snaha o vzdělání veřejnosti v otázkách geologie a životního prostředí.
3. Snaha o zajištění sociálně-hospodářského a kulturního rozvoje.
4. Zachování geologické a kulturní rozmanitosti.
5. Stimulace výzkumu na území geoparku.
6. Aktivně přispívat k rozvoji geoparku pomocí spolupráce (komunikace, výměna informací, společné projekty, účast na setkání geoparků atd.).
7. Každý geopark musí aktivně přispívat články do zpravodajů GGN, knih a časopisů.

Obrázek č. 3 – Logo Světová síť geoparků

Zdroj: Global Network Of National Geoparks, 2015

2.2 Přeshraniční geopark

Přeshraniční geopark je geopark, který je založený na výrazné spolupráci nejčastěji dvou států (regionů). Vznik tohoto typu geoparku je složitější z hlediska organizace, vytvoření kvalitního a správně fungujícího partnerství a tvorby a utlumení různých bariér mezi státy (např. jazyková bariéra, ekonomická vyspělost dané země atd.). Tyto geoparky vznikají především tam, kde jsou významná geologická území, často je to však v méně vyspělých pohraničních částech obou zemí. Maďarsko – slovenský geopark Novohrad-Nógrád Geopark je vůbec prvním přeshraničním geoparkem na evropské úrovni a do Evropské sítě byl zapsán až v září roku 2010. Druhým geoparkem tohoto typu je Německo – polský geopark Muskau Arch Geopark a byl přidán do Evropské sítě geoparků v březnu roku 2011. Třetí a zatím poslední přeshraniční člen v této síti je Rakousko – slovinský geopark Karavanke/Karawanken, jehož členství bylo přijato v březnu 2013. Uchazečem do zařazení Evropské sítě geoparků je i již zmíněný Česko-bavorský geopark. (European Geoparks Network, 2016)

- Novohrad-Nógrád geopark (Maďarsko – slovenský geopark)

První mezinárodní geopark zařazený do Evropské sítě geoparků v září 2010 jako 35. člen této sítě. Tento geopark celkem zahrnuje 28 slovenských obcí a 63 maďarských obcí. Na území tohoto geoparku se nachází celkem 2 chráněné oblasti, chráněná krajinná oblast Cerová vrchovina (Slovensko) a Národní park Bükk (Maďarsko). Celková rozloha tohoto geoparku je 1578km². Vzájemná spolupráce těchto dvou zemí začala již roku 2003, ale díky velice složitému projektu a vytvoření společného managementu zájmového území byl do sítě zařazen tento geopark až o 7 let později. Roku 2014 došlo k přezkoumání činnosti geoparku Novohrad-Nógrád, členství bylo obhájeno úspěšně. Tento geopark je významný zejména díky výskytu neovulkanitů. (Slovenská agentúra životného prostředí, 2016)

- Muskau Arch geopark (Německo – polský geopark)

Tento geopark byl do Evropské sítě geoparků zařazen v březnu 2011 a tím se stal 42. geoparkem této sítě. Celková rozloha geoparku je 578,8km² a rozkládá se na území Saska, Braniborska (Německo) a dále na území Lubušského vojvodství (Polsko).

Geoparkem protéká řeka Nisa, která tvoří hranici Spolkové republiky Německo a Polska. Na polské části geoparku se rozkládá krajinný park Krajobrazowy, na německo-polském pomezí u města Bad Muskau se nachází Park Muskau (oficiální název Pücklerův krajinný park Muskau) a dále zde najdeme Kromlau Rhododendron Park, považuje se za největší park v Německu s rozlohou 200ha. Geopark tvoří zvláštní tvar připomínající podkovu. (Kožma, Kupetz, 2016)

- Karavanke/Karawanken geopark (Slovinsko - rakouský geopark)

Tento geopark je součástí stejnojmenného pohoří Karawanken, byl zapsán do Evropské sítě geoparků v březnu 2013 a zatím to je třetí a poslední přijatý přeshraniční geopark v této síti. Geopark se nachází mezi dvěma přes 2000 metrů vysokými horami (Petzen/Peca a Koschuta). Celková rozloha geoparku je 1067km². Na území Slovinska se nachází přírodní rezervace Belska Kočna, přírodní park Topla a zajímavostí je zde určitě ornitologická rezervace Dragon Lake. Na území Rakouska najdeme přírodní rezervaci Korte. Geopark je unikátní především díky svému geologickému podloží a formování pohoří a dále přírodou. V geoparku se nachází dvě jedinečná místa, jeskyně Obir – jeskyně z krápníků a důl Mežina, který je velice bohatý na vzácné nerosty. (Geopark Karavanke/Karawanken, 2016)

- Česko-bavorský geopark (Bayern-Böhmen Geopark)

Tento geopark není dosud zapsán do Evropské sítě geoparků, na území České republiky se skládá z dvou národních geoparků a to Geopark Egeria a GeoLocci a na německé straně byl vyhlášen Národní geopark Bayern-Böhmen. Řídící orgány jsou na sobě nezávislé a celkem se skládají ze tří center a snaží se o co nejlepší vzájemnou spolupráci a koordinaci financí, plánování a dalších aktivit v geoparku. Geopark se nachází na části Karlovarského kraje, dále v okrese Tachov (Plzeňský kraj) a v Bavorsku se rozkládá celkem na 4 okresech - Neustadt, Tirschenreuth, Wunsiedel a Bayreuth (Geopark GeoLocci – Česko-bavorský geopark, 2016). Území geoparku se vyznačuje především třetihorním vulkanismem, přítomností minerálních vod, těžbou uhlí, další hornickou činností a nachází se zde i mineralogické lokality. Tento projekt o přeshraniční spolupráci se buduje již od roku 2001 a roku 2003 bylo podepsáno prohlášení o podpoře Česko-bavorského geoparku (Geopark Egeria, 2016).

2.3 Hodnotící kritéria geoparku pro vstup do Národní sítě geoparků ČR a Evropské sítě geoparků/ Světové sítě geoparků

V příloze A jsou popsány v bodech všechna kritéria přijetí geoparku do Národní sítě geoparků a do Evropské sítě geoparků. Požadavky určující přijetí nových členů se dle úrovně liší, vyšší nároky jsou samozřejmě u Evropské/Světové sítě geoparků. Požadavky u Evropské a Světové sítě jsou stejné, člen Evropského geoparku se automaticky stává i členem Světové sítě geoparků, jak již bylo popsáno v předchozích kapitolách. Požadavky pro přijetí Evropské/Globální sítě geoparků jsou popsány podrobněji. Rozdíly vyplývají už z rozdílného členění kritérií.

Zásadní rozdíl mezi Národním a Evropským/světovým geoparkem je především ve výjimečných lokalitách, které se na území geoparku nacházejí. Národní geopark nemusí mít lokality, které jsou významné z nadnárodního a mezinárodního pohledu, což u vyšší sítě je velmi zásadní. Celkově by Evropské geoparky měly nabízet rozmanitější geotopy a větší škálu jedinečných území. Geopark, který se chce zařadit do Evropské/Globální sítě, a na vytyčeném území se nachází jakákoliv ochrana oblasti, musí daná instituce souhlasit, že se právě na tomto území bude nacházet geopark. U Evropské/Světové sítě musí být jasně definovaná spolupráce mezi různými subjekty jako je místní obyvatelstvo, soukromí podnikatelé, veřejná správa, výzkumné a vzdělávací subjekty a s geoparky nižší úrovně, tyto sítě se snaží podporovat tuto spolupráci. U Národních geoparků je pouze popsána nutná aktivita od místního obyvatelstva. V rámci ochrany je u Evropské/Světové sítě definováno omezení neudržitelného obchodování s významnými minerály či nerosty, odnos těchto materiálů však není zakázán v malé míře. Národní geoparky dávají velký důraz hlavně na geoturismus, Evropská/Světová síť se zabývá především identifikací místních obyvatel s územím, kde žijí, hospodářským rozvojem území a dále vzděláním žáků základních a středních škol, kteří tímto začnou chápat nutnost udržitelnosti území. Vždy však u těchto sítí je nutné přesně popsat zdroje financování daného geoparku.

2.4 Geoturismus

Novou formou cestovního ruchu, který je šetrný k životnímu prostředí, geoturismus, se zabýval především tým, který sepsal dílo *Geoparks & Geotourism – new approaches to sustainability for the 21st Century* (Farsani a kol, 2011). Zde se autoři věnují tomu, jak tento typ udržitelného cestovního ruchu ovlivňuje území, jakým způsobem může dojít ke zlepšení a rozvoji oblasti a přitom neustále dbát o ochranu

přírodního i kulturního dědictví. Poznatky z tohoto díla byly doplněny o další literaturu, která určitým způsobem rozvíjí a vytváří jiný pohled na geoturismus. Díla *Geotourism* (Dowling, Newsome, 2006) a *Global geotourism perspectives* (Dowling, Newsome, 2010) se věnují hlavně vysvětlení definic geoturismu a pohledu, jak tito autoři geoturismus chápou. Výjimkou není ani dílo *Fundamentals of Geotourism: With Emphasis on Iran* (Sandry, 2009), kde se autor věnuje geoturismu na příkladu v Íránu. Neméně významnou publikací je i *Environmentalistika cestovního ruchu* (2012) od české autorky Martiny Páskové, která chápe geoturismus jako místo pro cestovní ruch s jedinečnými hodnotami území reprezentující základní kapitál pro celý rozvoj území.

Protože je geoturismus udržitelným cestovním ruchem, je na místě vědět i to co to udržitelný rozvoj a udržitelný cestovní ruch je. V České republice se touto problematikou zabývá především Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, kde je možné nalézt Základní pojetí konceptu udržitelného rozvoje, dále je trvale udržitelný rozvoj popsán i Ministerstvem životního prostředí ČR. Základní principy udržitelného rozvoje jsou popsány českou informační službou pro životní prostředí (CENIA). Důležitou publikací je i *Udržitelný rozvoj území* (Meier a kol., 2012), kde jsou popisovány především vztahy mezi udržitelným rozvojem a životním prostředím. Udržitelným cestovním ruchem se zabývá Martina Pásková, která tento pojem objasňuje v několika dílech. Základem je *Cestovní ruch – výkladový slovník* (2002), který sepsala společně s Josefem Zelenkou. Cestovním ruchem a ochranou území se zabývá i Petr Houška, který ve svém díle *Environmentální aspekty potenciálu pro cestovní ruch* (2014) popisuje klíčové výzvy pro udržitelnost evropského cestovního ruchu, dále se věnuje tomu, jaký vliv mají evropské orgány na rozvoji cestovního ruchu především ve venkovských oblastech a méně rozvinutých oblastech. Autor se věnuje i tomu, co to znamená kvalitní cestovní ruch a to jak z pohledu návštěvníka, tak i místních orgánů a geoturismus nazývá jako cestovní ruch šetrný k životnímu prostředí.

Významnou součástí národního hospodářství je cestovní ruch. Poměrně novou formou cestovního ruchu je geoturismus, který je uskutečňován především právě v geoparcích a základem geoturismu je rozvíjení a šíření cestovního ruchu, který je šetrný k životnímu prostředí. Obecně můžeme říci, že se tento druh cestovního ruchu snaží především o ochranu životního prostředí a o tvorbu rovnováhy mezi neustálým nárůstem počtu návštěvníků do velice vytížených destinací a o zachování všech složek přírodního prostředí (Houška, 2014). Důležitý je zde zájem návštěvníků a turistů o

vývoj Země, který přinese nový pohled a požitek z geologicky zajímavého území. V první řadě jde o poznání geologie, geomorfologie a celkově o geologickou rozmanitost daného území, dalším bodem této formy cestovního ruchu je rozvíjení znalostí a vzdělání návštěvníků o konkrétní oblasti. Geoparky zároveň mohou touto formou cestovního ruchu i tvořit vzdělávací programy a úkoly pro děti nebo školy, které dávají přednost spíše zábavné verzi, aby se i do povědomí mladší generace dostaly unikátní informace dané oblasti (Farsani a kol, 2012). Nevyhnutelnou součástí tohoto druhu cestovního ruchu je rozvoj území. Hlavní pozornost patří geotopům, což jsou celky v krajině ovlivněné vývojem území a dávnou žijící populací. Příkladem geotopů mohou být krasové oblasti, skalní města, skalní věže, jeskyně, pozůstatky důlních štol, naleziště zkamenělin nebo minerálů, sopečné krátery a další. U každého jevu, který se vyskytuje v geoparku, dochází k popsání propojení vztahů geologických, biologických a kulturních, které dohromady tvoří jedinečnou pestrost krajiny (Pásková, 2012). Obecně můžeme pojmut geoparky a geoturismus jako činitele k rozvoji místní ekonomiky. Za pomoci dobré propagace a reklamy území dochází ke zvýšení počtu návštěvníků, kteří mají zájem o nové informace o této oblasti, o geologické atraktivitu a celkově o přírodní poměry a podmínky v geoparku, tímto způsobem a zvýšenou pozorností turistů dochází zároveň i ke zvýšení poptávky po místních službách, produktech a výrobcích.

Geoturismus byl definován několika autory, prvně ho formuloval anglický geolog Thomas A. Hose roku 1995, který říká, že geoturismus je „*Poskytování interpretačních a obslužných zařízení umožňujících turistům získat znalosti a pochopení geologické a geomorfologické lokality (včetně jejich přínosů pro rozvoj vědy o Zemi) nad úroveň pouhého estetického pochopení*“ (Hose, 2006). Tato definice však působí poměrně složitě, není celistvá a nevyjadřuje nám, co geoturismus souhrnně znamená.

Mezi další autory, kteří se zabývali definicí tohoto pojmu, patří Ross K. Dowling a David Newsome. Oba tito autoři pocházejí z Austrálie. Roku 2006 poprvé společně sepsali definici a v ní píší, že geoturismus je „*Cestovní ruch týkající se zvláště geologie, geomorfologie a přírodních zdrojů krajiny, přírodních útvarů, fosilních ložisek, hornin a nerostů, s důrazem na ocenění procesů, které tyto prvky vytvářejí a vytvářely*“ (Dowling, Newsome, 2006). Tomuto pojmu se poté podrobně věnovali a o 4 roky později vydali novější a upřesňující formu geoturismu, kde geoturismus popisují takto: „*Forma cestovního ruchu, která se konkrétně zaměřuje na krajinu a geologii. Podporuje turistiku v geologických lokalitách a snaží se o zachování geologické*

rozmanitosti a pochopení vědy o Zemi prostřednictvím porozumění a učení. Toho je dosaženo prostřednictvím nezávislých návštěv geologických prvků, využití geo-cest a vyhlídek, prohlídek s průvodcem, geologických činností a návštěvou turistických středisek“ (Dowling, Newsome, 2010). Právě definice z roku 2010 od těchto dvou autorů vystihuje velice dobrým způsobem, co to geoturismus vůbec je. Tuto definici může pochopit i úplný laik, který se v této problematice vůbec nepohybuje.

Mezi další významné autory, kteří se podílejí na definování a přiblížení pojmu geoturismus se zapsal i Bahran N. Sandry, který pochází z Íránu. Jeho definice geoturismu je: *„Geoturismus je cestovní ruch založen na znalostech, interdisciplinární integraci průmyslu cestovního ruchu s ochranou a interpretací charakteristických rysů neživé přírody, navíc také zvažování souvisejících kulturních otázek, v rámci geologických lokalit určených pro širokou veřejnost“*. (Sandry, 2009)

Podle Charty evropských geoparků a Globální sítě geoparků by měly být geoparky především v oblastech, kde je procentuelně vyšší zastoupení vesnic. Předpokládá se, že právě geoturismus může přispět k rozvoji kraje. Může dojít ke snížení nezaměstnanosti (jsou zde nové pracovní příležitosti) a tím i zamezit a snížit rozvoj urbanismu. Teoreticky se tímto způsobem zamezuje snižování počtu obyvatelstva ve vesnicích a dochází k rozvoji těchto oblastí. Dochází zde ke střetu zvyšování počtu návštěvníků z důvodu rozvoje místa, ale zároveň snaha o zachování geologického a kulturního dědictví. Geoturismus je typem udržitelného cestovního ruchu, který se řídí principy trvalé udržitelnosti. Dochází k propojení sociálních, ekonomických a environmentálních složek. Pojem udržitelný cestovní ruch byl poprvé použit v obecném konceptu trvale udržitelného rozvoje, který byl popsán OSN pro životní prostředí a rozvoj v Bruntlandové zprávě roku 1987 (Farsani a kol., 2012).

Podle výzkumu cestovního ruchu v geoparcích z roku 2012 mají české národní geoparky velké předpoklady ke zvyšování šetrného a udržitelného cestovního ruchu. V těchto oblastech se zatím geoturismus rozvíjí, turisté zde však mají velké množství unikátních míst, které mohou navštívit. Tato území se vyznačují především svým geologickým podložím, kulturním, ekologickým i geologickým dědictvím. Geoparky se snaží rozvíjet tento druh cestovního ruchu především pomocí různých vzdělávacích programů, které se zaměřují na geologii, ekologii a ochranu životního prostředí. Vytvořením mezinárodního geoparku Český ráj, který je zařazený do Evropské sítě geoparků již od roku 2005, bylo hlavním cílem zamezit neudržitelný cestovní ruch.

Území Český ráj je obecně velice navštěvovanou oblastí v České republice a proto bylo nutné začít hledat nové možnosti, jak tuto vytíženou oblast chránit před náporem turistů. (Čtveráková, 2012)

2.4.1 Koncept udržitelného rozvoje

Vývoj udržitelného rozvoje je záležitost posledních desítek let. Mezi první důležité dokumenty patří publikace Meze růstu z roku 1972, která se zabývala popisem nekonečného růstu a potřeb omezených zdrojů a zabývala se tvorbou environmentální a ekologické stability. Roku 1980 byl sepsán dokument s názvem Světová strategie ochrany životního prostředí, který jako první oficiálně uznává pojem trvale udržitelný rozvoj. O 7 let později (rok 1987) byl tento pojem vůbec poprvé popsán a definován ve zprávě Naše společná budoucnost, která byla uznána valným shromážděním OSN. Rozvoj se zde popisuje jako takový, který dokáže uspokojit potřeby současné generace, aniž by tím nějak omezila potřeby budoucích generací. Principy udržitelného rozvoje byly sepsány v Deklaraci o životním prostředí a rozvoji, která byla přijata v roce 1992 na konferenci v Rio de Janeiru. Součástí byl i vznik Agendy 21. Na přelomu tisíciletí, roku 2000 proběhl Summit v New Yorku, kde se udržitelná budoucnost stala nejvyšší potřebou dalších let. Jako nezbytnost trvale udržitelného rozvoje se považuje získání rovnováhy či stability mezi třemi pilíři (sociální, ekonomický a environmentální). Tento princip byl popsán na konferenci v Johannesburgu roku 2002 (MMR – Základní pojetí konceptu udržitelného rozvoje, 2016).

V České republice je definován trvale udržitelný rozvoj v §6 v zákoně o životním prostředí č.17/1992 jako rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů. První strategie udržitelného rozvoje byla sepsána roku 2004. Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky se zkratkou SRUR ČR byl schválen roku 2010 vládou ČR. Dokument slouží jako základ pro vypracování strategie státní a územní veřejné správy, dále slouží pro tvorbu vztahů různých zájmových skupin a koncepčních materiálů. Zároveň tímto podpisem potvrzujeme souhlas se závěry z konference v Rio de Janeiru z roku 1992 (MŽP – Udržitelný rozvoj, 2016).

2.4.2 Udržitelný cestovní ruch

Cestovní ruch je vysvětlován mnoha definicemi na základě různých pohledů, jako je například hodnocení z hlediska ekonomického, geografického, sociologického či ekologického. Nejčastěji je však používána definice dle Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO), která říká, že „*Cestovní ruch je činnost osob cestujících do míst a pobývajících v místech mimo své obvyklé prostředí po dobu kratší než jeden ucelený rok, za účelem trávení volného času a služebních cest (osoba nesmí být odměňována ze zdrojů navštíveného místa).*“ Cestovní ruch je v mnoha zemích světa čím dál tím víc důležitějším a významnějším odvětvím národního hospodářství. Cestovní ruch svým působením může vyvolávat různé změny v území, které vyvolávají nepříznivé dopady na oblast zasaženou cestovním ruchem. Proto, aby se předešlo, těmto nežádoucím změnám se začali odborníci věnovat a rozvíjet udržitelný cestovní ruch (Pásková, 2008).

Udržitelný cestovní ruch můžeme chápat jako typ cestovního ruchu, který se snaží o dlouhodobé nenarušování prostředí vymezeného území a to v souvislosti přírodních, kulturních i sociálních hodnot území. Přesnou definicí udržitelného cestovního ruchu v České republice se věnovali a sepsali dva autoři a to Martina Pásková spolu s Josefem Zelenkou, kteří popisují udržitelný cestovní ruch jako „*Cestovní ruch, kdy aktivity poskytovatelů služeb návštěvníkům a vlastní aktivity návštěvníků ovlivňují místní komunitu, místní ekosystémy a biosféru pouze tak, že nevratně nemění místní komunitu, místní ekosystémy a biosféru a neomezují tak funkce biosféry a lidské aktivity v budoucnosti*“ (Pásková a Zelenka, 2002). Do udržitelného cestovního ruchu zahrnujeme již zmíněný geoturismus, dále ekoturismus, agroturismus, venkovský cestovní ruch, chataření atd. Všechny tyto typy cestovního ruchu jsou environmentálně příznivé pro prostředí. Základem je zachování přírodních a kulturních hodnot území i pro budoucí generace, rozvoj a ekonomický přínos pro území. Velice významnou roli v udržitelném cestovním ruchem hraje marketing destinace, který se snaží o zajištění funkčnosti a konkurenceschopnosti destinace turismu (Pásková, 2008).

3 Rozbor problematiky destinačního marketingu se zaměřením na geoparky

V případě destinačního managementu destinace se základem pro tuto práci staly dvě publikace. Dílo *Marketing v cestovním ruchu – Jak uspět v domácí i světové konkurenci* (Jakubíková, 2012) se věnuje především obecnému pojetí marketingu destinace, definicí destinace, orientace dané destinace na trh a složkami, které jsou nezbytnou součástí v cestovním ruchu. Monika Palatková ve své knize *Marketingový management destinací* (2011) popisuje marketing destinací na základě několika definic a vymezuje turistickou destinaci na základě určitých parametrů. Propagací daného území se zabývá publikace *Destinační management a vytváření produktů v cestovním ruchu: Místní, národní a mezinárodní marketing destinace* (Palatková, 2007), kde se autorka zaměřila na propagaci území a jejich vlivů na image destinace a celého okolí. V publikaci *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu* (Pásková, 2008) je zmiňován především marketing a management destinace, která se řídí pravidly udržitelného rozvoje a hodnotí, zda je marketing v těchto oblastech vůbec možný a jak moc je důležitý. Dochází zde totiž ke kolizi mezi možným nárůstem turistů a právě ochranou a snahou udržitelného rozvoje. Autorka se zde velmi detailně věnuje dopady a vlivy cestovního ruchu na přírodní a socio – kulturní prostředí i na celou krajinu. Dále se problematikou turistické destinace a managementem zabývají například Lednický a Pyka (2011).

Destinační management se stává velmi významným a slouží především k tvorbě opatření a regulaci cestovního ruchu do nějaké destinace. Za pomoci tohoto procesu vzniká konkurenceschopné území, které je jedinečné a pomocí vytvoření všech důležitých součástí a propagačních strategií dostává oblast jakousi značku kvality. Definic na téma marketingu destinací cestovního ruchu je sepsáno velké množství a obecně vycházejí ze základních definic pro marketing. Pro pochopení, co ve skutečnosti marketingu destinace znamená, využiji definice, kterou sepsala Dagmar Jakubíková. Tato definice nám tedy říká, že „*Marketingu destinace cestovního ruchu je proces sladování zdrojů destinace s potřebami trhu. Obsahuje analýzu místa, plánování, organizování, řízení a kontrolu strategií na vymezení lokalit a směřuje hlavně k silným stránkám konkurenční pozice současných míst v mezinárodním souboji o atraktivní cílové skupiny*“ (Jakubíková, 2012). Tato definice nám přiblížila, co vše do takového marketingu destinace spadá a čím vším je nutné se zabývat. Každý člověk dává

přednost jinému typu destinace a různým druhům cestovního ruchu, protože se potřeby každého člověka liší. Cílem lidí přijíždějících do těchto destinací je uspokojování a naplnění potřeb biologických, psychických, duchovních i duševních (Jakubíková, 2012). V souvislosti s touto problematikou často dochází k překrývání pojmu marketing destinace (popř. marketingové řízení destinace) a management destinace. Management destinace můžeme chápat jako širší pohled na tuto problematiku, který zahrnuje marketingové činnosti a dále jsou součástí i veškeré pochody nutné k vnitřnímu řízení destinace. V praxi se tyto dva pojmy často používají se stejným významem, o čemž nemůžeme říct, že to je vykládáno špatně (Palatková, 2007). Marketing destinace udržitelného cestovního ruchu je často chápán jako nepotřebný, právě tento typ marketingu je však zcela zásadní a není to pouze propagování či pouze reklama území, ale zahrnuje funkce jako je výzkum, informování a ovlivňování chování trhu a právě tento marketing se využívá v geoparcích (Pásková, 2008). Každá destinace musí být řízena stejně jako kterákoliv firma, aby mohla mít schopnost prosadit se v porovnání s ostatními možnými národními, nadnárodními i mezinárodními „soupeři“. Řízení destinace je založeno především na optimální spolupráci a součinnosti podnikatelských, ale i nepodnikatelských subjektů. U řídicího týmu je nutné řešit otázky týkající se vedení a následné zhodnocení teoretických i praktických znalostí, zkušeností a obecně předpokladů k řízení vytyčeného území/destinace (Jakubíková, 2012). Součástí marketingu destinace jsou dále řešené i otázky jako jsou například: jakým způsobem dochází ke zviditelnění oblasti, jak tato oblast působí na návštěvníky a jak nejlépe může oblast unést tak velké množství lidí s různými zájmy a potřeby. V souvislosti k vytvoření strategicky dobrého marketingu destinace, musí mít vybraná oblast předpoklady k rozmachu cestovního ruchu. Potenciál území pro rozvoj cestovního ruchu je založený na složitém systému, který zahrnuje velké množství různých vědních oborů a odborníků, kteří se podílejí na vědecké a výzkumné činnosti daného území a následně se snaží o zhodnocení závěrů. (Houška, 2014).

Marketing, lze vystihnout na základě celkem osmi znaků (Palatková, 2011).

- Uspokojování potřeb, přání i požadavků zákazníka.
- Marketing je závislý na plynulé činnosti řízení, není to pouze jednorázové rozhodnutí.
- Důležitou součástí se stává i pořadí dílčích kroků, které by měly na sebe plynule navazovat.

- S principy a systémem marketingu se musí ztotožnit každý v destinaci.
- Marketing destinace musí očekávat a předpokládat i jiné potřeby lidí, než jsou v současnosti a z toho hlediska marketing nějakým způsobem upravit..
- Očekává se vzájemná spolupráce všech subjektů destinace pro vytvoření nejlepšího obrazu destinace.
- Dosažení zisku,
- Ovlivnění společnosti a to jak ze sociálního i ekonomického hlediska.

3.1 Marketing turistické destinace - geoparků

Pokud bychom chtěli určitým způsobem vymežit marketing studovaných geoparků, mluvíme obecně o regionálním krajinném marketingu. Geoparky se snaží zvyšovat povědomí o jedinečnosti území a propagují oblast přímo i nepřímo. Mezi příslušné nástroje k této strategii můžeme řadit například propagaci na internetu, na veletrzích či v různých cestovních kancelářích a agenturách, přímo v místě geoparku je vhodné budovat informační tabule, vytvářet a přidávat příspěvky do místního i regionálního tisku a nabízet služby specializovaných a vyškolených geoprůvodců (Kopp, 2013). Každý geopark se prezentuje na základě různých druhů prostředků. Významnou roli hraje logo geoparku a využívání loga národních geoparků nebo vyšší sítě, což zvyšuje kvalitu daného území. Součástí marketingu geoparků je i tvorba místních produktů. Tyto místní produkty by měly být znakem dané oblasti, geologického i geomorfologického dědictví a měly by být v souladu s udržitelností (MZV – Geoparky v ČR, 2016). Velice důležitou součástí marketingu geoparků je však zvýšit informovanost o geoparcích a to jak u místního obyvatelstva, tak u návštěvníků. Tento úkol geoparků může být vůbec nejtěžší a na základě zvyšování informovanosti mohou geoparky využívat různé formy (tvorba výukových materiálů v místních školách, různé vzdělávací aktivity, zapojení veřejnosti do pořádaných akcí geoparkem, organizování výletů a přednášek, vyžívání místních propagačních materiálů a plakátů atd.).

Dle studie, která proběhla na Západočeské univerzitě v Plzni dotazníkovým šetřením studentů 1. a 2. ročníků, není nikdo dostatečně informován o tom, že se na území ČR nachází nějaké geoparky. Většina studentů volila odpověď, že o geoparcích už něco zaslechli nebo o geoparcích nikdy neslyšeli. Z tohoto můžeme usuzovat, že v České republice povědomí o geoparcích je velmi nízké a nejvíce informovaní občané

budou ti, kteří na území nějakého geoparku žijí a zapojují se do aktivit geoparku (Kopp, 2013).

3.2 Vymezení turistické destinace

Obecně hovoříme o turistické destinaci jako o cílovém prostoru pro osobu, která vycestovala mimo své obvyklé místo bydliště na určitou dobu. Účastník cestovního ruchu si záměrně vybírá především takové lokality, které mají určitou vybavenost a vytvořené zázemí i pro lidi, kteří na daném území nebydlí, ale cestují tam (Houška, 2011). Destinace je geografický prostor, u kterého striktně závisí na zařazení tohoto území do rozsáhlého uspořádaného celku. Definování místa pro turismus můžeme hodnotit na národní, místní a regionální úrovni, přičemž nejsložitější variantou je právě regionální úroveň, u které často dochází ke střetu odlišných zájmů různých subjektů a skupin (Palatková, 2011)

Destinaci je možné hodnotit dle několika možných kritérií (Palatková, 2011)

- Správní celky území (administrativní členění).
- Soustředění poptávky (vzdálenost a motivace).
- Míra vlivu veřejného sektoru a podílení se na tvorbě a fungování systému.
- Strategie indukce, dedukce a centralizace.
- Indikátory rozvoje turismu.

Definice, které se snaží přiblížit pojem turistická destinace je velmi hodně. Ze všech existujících významů tohoto slovního spojení však vyplývá, že turistická destinace musí obsahovat potřebné služby k uspokojení návštěvníka a musí nabízet souhrn různých zajímavostí, čímž zvýší pozornost o toto místo. Velikost destinace není určena a každý účastník cestovního ruchu si volí sám, co vše chce navštívit a kam až je ochotný cestovat. Turistická destinace může nabízet velké množství atraktivit, jako jsou přírodní nebo kulturní památky, kulturní, náboženské, gastronomické či historické akce, hudební koncerty, výstavy atd. Nevyhnutelnou součástí pro to, aby se nějaké místo stalo turistickou destinací, závisí především na vytvoření rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou. Každá destinace musí nabízet konkrétní požadavky a služby, které uspokojí návštěvníka a zároveň budou v cenové relaci, která bude pro daného zájemce dostupná (Lednický, Pyka, 2011).

3.2.1 Vymezení území geoparků

Vymezení destinace geoparků je popsáno v hodnotících kritériích geoparků (Příloha A), tato území musí mít jasně stanovené hranice a území musí být dostatečně velké pro vyjádření geologického dědictví, jeho ochranu a zachování pro budoucí generace. V této destinaci by mělo být dostatečně velká různorodost geotopů a území by mělo být tvořené i přírodními či kulturními hodnotami území. Plocha geoparku se může překrývat s již existujícími území, které jsou zapsány a chráněny dle právních předpisů, v tomto okamžiku musí geopark požádat tyto organizace o souhlas, zda souhlasí, aby se na jejich území nacházel geopark. V rámci území geoparku by však měly být vytvořené i služby, které dostatečně uspokojí návštěvníka (kvalitní ubytovací či stravovací služby, vytvořená dopravní infrastruktura, turistické stezky, informační služby či průvodcovská činnost).

3.3 Významné propagační subjekty marketingu geoparku

3.3.1 Internet a marketing

3.3.1.1 Webové stránky

Neodmyslitelnou součástí 21. století v době nových informačních technologií a internetu jsou webové stránky čím dál tím důležitější propagační formou nejrůznějších organizací. Tzv. WEB se stává tou nejrychlejší formou komunikace mezi zákazníky (návštěvníky, zájemci) a firmou, organizací, v tomto případě geoparkem. Webové stránky slouží k reklamě a do jisté míry tvoří image (pohled) svému území. Vytvořené internetové stránky však musí splňovat určitá kritéria, aby se staly pro návštěvníky zajímavé (Chromý, 2005). Na každé webové stránce by měla být snadná orientace, přehlednost a každý návštěvník webu by si měl umět vyhledat informaci, kterou potřebuje. Všechny vytvořené stránky zaměřené na určitou problematiku musí poskytnout kvalitní informace, které se od tohoto webu očekávají, například na základě názvu webu. Základem je aktivita na stránkách a přidávání aktuálních příspěvků, zpráv a celkově činnost geoparku (Net Systems Solution, 2016). Důležitou součástí webu jsou i kontaktní údaje v podobě adresy, jména správce webu, telefonního čísla, faxu nebo emailu, protože přesně tyto informace dodávají důvěryhodnost a kvalitu stránky. Struktura stránek by měla být vždy stejná či podobná a nemělo se prohazovat například hlavní menu s méně důležitějšími podstránkami (CzechTimes, 2016). Internetové stránky geoparků by měly být doplněné o fotografie, které návštěvníkovi přiblíží krajinu

a zajímavosti daného území, dále by neměly chybět ani mapové výstupy území, aby si mohl turista představit, na jak velkém území se geopark rozkládá.

3.3.1.2 Sociální sítě

Sociální síť je založená na komunikaci mezi dvěma nebo více uživateli různých věkových skupin, sdílení informací a funguje pouze po zapojení internetové sítě. Sociální sítě se stávají čím dál tím více využívanější a počet uživatelů používající nějakou sociální síť neustále roste. Sociální sítě jsou rozšířené po celém světě a jsou využívány na každém kontinentu Země. Mezi nejvíce používané patří Facebook, Twitter nebo MySpace (IBMdeveloperWorks, 2016). Sociální sítě nezprostředkují pouze komunikaci mezi přáteli, ale nově se tato metoda stává i komunikační formou mezi zákazníky a institucemi, organizacemi atd. Za pomoci sociálních sítí je možné oslovit velký okruh zájemců o sdílenou informaci téměř za nulové finance. Tato nová metoda sociálních sítí se využívá i pro marketing destinace, konkrétně v marketingu geoparků. Nutností v tomto prostředku propagace je získat dostatečné množství zájemců o vybranou problematiku a následné šíření příspěvků. Musíme však brát v úvahu, že cílovou skupinou jsou pouze ti, kteří aktivně sociální síť a internet využívají (Blábolil, 2013) Evropské geoparky taktéž využívají tuto formu reklamy a nejčastěji k tomu využívají nejrozšířenější síť Facebook. Každý oficiální facebook jednotlivých geoparků musí aktivně přidávat příspěvky týkající se geoparku a sdílet pořádané akce. Obecně můžeme předpokládat, že čím větší je vyvíjená aktivita na Facebooku, tím více má příznivců a tím pádem dochází i k většímu rozšíření povědomí o geoparku.

3.3.2 Turistická informační centra

Turistické informační centrum poskytuje informace a služby turistům ve vybrané oblasti, pod kterou dané informační centrum spadá. Je to jedna z propagačních forem určitého území, tedy geoparků, a je to hlavní součást systému marketingového řízení destinace. Aktivita TIC je založená především na poskytování informací, poskytování doplňkových služeb turismu, zajišťuje komunikaci s návštěvníky destinace a následnou zpětnou vazbu a dále se zabývá komunikací mezi soukromými a veřejnými subjekty. Kvalita TIC a rozsah podávaných informací se liší, každé turistické centrum však musí být umístěné na dobře dostupném místě s vysokou koncentrací turistů s jasně viditelnou značkou písmena i. Otevírací doba se u každého turistického informačního centra může lišit a některá informační centra mohou být pouze sezonní, tzn. otevřeno v hlavním turistickém období, otevírací doba musí být napsána na každém sídle turistického centra

oficiálním jazykem státu a minimálně jedním světovým jazykem (Palatková, 2011). Turistická informační centra svou činností nabízejí návštěvníkům destinace široký rozhled na různé aktivity a atraktivitu na vybraném území, poskytuje různé informace o akcích, které se konají v turistickém cíli v době pobytu návštěvníka a turistům poskytuje různorodé typy na výlety (Jakubíková, 2012).

Spolupráce turistických informačních center a geoparků je velice důležitá, protože právě turistická centra nacházející se na území geoparku mohou velmi snadno podávat informace návštěvníkům o geoparku, nabízet různé propagační papírové materiály a tím dostat do povědomí široké veřejnosti velké množství zajímavých poznatků a údajů o těchto místech.

3.3.3 Průvodcovské služby

Průvodcovství je jednou ze základních a důležitých částí služeb v cestovním ruchu a zákazníkům (turistům) poskytuje informace a tvoří celkový dojem z navštívené destinace. V českém zákoně je průvodcovská činnost definována jako doprovod skupin nebo jednotlivých osob s výkladem ve vybraném jazyce o kulturních či přírodních hodnotách země. Kvalita interpretace jednotlivých průvodců se velmi liší a závisí na základě získaných znalostí a individuální přípravě jednotlivce. Průvodcovské služby se mohou specializovat na určité oblasti a destinace cestovního ruchu (Seifertová a kol, 2013). V geoparcích jsou to odborníci, kteří se nazývají geoprůvodci.

Geoprůvodce, v zahraničí nazýván jako georanger, je odborně vyškolená osoba s bydlištěm nejlépe na území geoparku, který patřičně reprezentuje daný geopark a plní všechny předem dohodnuté služby. Geopark musí nabízet služby geoprůvodců jak v oficiálním jazyce příslušného státu, tak i v nějakém světovém jazyce. Odborné znalosti se týkají velkého množství oborů, jako je geologie, paleontologie, ochrana živé přírody a životního prostředí, základy o geoparcích a jejich síti a mít povědomí o nabízených aktivitách na území geoparku. Geoprůvodce musí mít všeobecný přehled o daném území a musí umět odpovídat na případné dotazy a otázky ohledně geoparku, které směřují od návštěvníků. Každý průvodce by si měl svůj výklad a trasu prohlídky přizpůsobovat podle sebe, celé skupiny, které se to týká a během výkladu se členy skupiny aktivně komunikovat. Důležité je dbát i na časové možnosti návštěvníků. Díky této průvodcovské činnosti, chováním průvodců a zvyšování znalostí o geoparku se celkově podporuje udržitelný cestovní ruch (MŽP – Metodika pro způsob realizace a

obsah školení certifikovaných geoprůvodců v českém jazyce a v dalších jazycích, 2016).

3.3.4 Logo

Logo, v českém jazyce grafická značka, je důležitým faktorem pro vytvoření a zviditelní firmy, instituce, organizace a díky své značce můžeme dané firmě či území, produktu zvýšit svou očekávanou hodnotu. Na základě vytvoření loga dojde k odlišení od konkurence. Proto, aby logo vzbudilo pozornost u zákazníků, musí být správně navržené a co nejvíce používané a propagované. Návrh správného loga by se měl řídit dle několika zásad a splňovat určité požadavky (Airey, 2010)

- Tvořené logo musí odpovídat charakteru dané instituce, organizace, firmy, geoparku.
- Mělo by být v co nejjednodušší formě a dobře čitelné.
- Výjimkou by nemělo být ani dlouhodobé trvání značky, které se nepodmaní trendům, ale dává přednost spíše tradicím, značka by měla být vytvořená nadčasově.
- Logo by mělo být jedinečné a svou podobou oslovit okamžitě zákazníka.
- Cílem grafické značky je i snadná zapamatovatelnost, s kterou si zákazník okamžitě spojí logo s daným produktem, územím.
- Logo by mělo být tvořené pouze jedním prvkem, který však bude pro celý návrh zásadní.

I v oblasti geoparků loga hrají zásadní roli. U geoparků dochází k oborové příbuznosti, což znamená, že tyto značky mají společné znaky, vycházejí ze společných funkčních požadavků. Každý geopark má své logo, pomocí kterého propaguje svou oblast a dostává se do povědomí návštěvníků. Loga geoparků jsou nejčastěji tvořena na základě určité charakteristiky oblasti a největší atrakce na území geoparku. Základním znakem geoparků se tedy stává nějaký přírodní úkaz, ztvárnění krajiny. Logo mají geoparky zveřejněné na svých oficiálních webových stránkách a objevují se i na propagačních papírových materiálech.

Členit značky můžeme dle několika kategorií, mezi nejzákladnější dělení řadíme vizuální ztvárnění (Unie grafického designu, 2016):

- **Obrazové** – základem značky je obrazový symbol
- **Textové** – originální ztvárnění názvu firmy, instituce, geoparku
- **Kombinované** – spojení piktogramu a písma, v současnosti je tento typ nejpoužívanější

Obrázek č. 4 – Příklad obrazového loga (Odsherred Geopark)

Zdroj: Odsherred Geopark (2016)

Obrázek č. 5 – Příklad textového loga (Geopark Terras de Cavaleiros)

Zdroj: Geopark Terras de Cavaleiros (201)

Obrázek č. 6 – Příklad kombinovaného loga (Azores Geopark)

Zdroj: Geoparque Azores (2016)

5.3.5 Geoprodukty

Mimo geologické, přírodní a kulturní dědictví se geoparky snaží o zvyšování povědomí o místních tradicích, místních umělcích a výrobců, právě geoprodukty jsou jednou z forem, jak oslovit zákazníky a jak propagovat toto území. Tyto produkty by také měly propagovat a rozvíjet povědomí o geoturismu, jako o nově vzniklém typu turismu. Geoprodukty mohou být jednou z variant pro podporu rozvoje místní ekonomiky a měly by být tvořeny a vyrobeny z místních a regionálních produktů a měly by se stát jakýmsi symbolem a znakem tohoto území. Geoprodukty by se měly snažit o

propojování tradičních výrobků a nových objevů v geoparku. Na základě geoproductů geoparky seznamují turisty s místními řemesly i geologií daného území. K výrobě geoproductů jsou zapojováni místní obyvatelé, místní rodinné firmy a instituce (Farsani a kol, 2011). Geoproducty mimo jiné zvyšují domácí výrobu a prostřednictvím vytvoření těchto místních produktů se mohou turisté více ztotožnit s navštíveným místem, určitým způsobem se něco dozvědět a najít něco zajímavého na vědách jako je geologie, geomorfologie či ekologie, které souvisí právě s geoparky (Farsani a kol, 2012)

4 Metodika práce

Bakalářská práce se zabývá srovnáváním geoparků, které jsou zařazené do sítě Evropských geoparků, která vznikla roku 2000. Pro pochopení celé problematiky geoparků nejprve bylo zapotřebí řádné nastudování příslušné literatury. Použitá literatura poskytla základ v celé této bakalářské práci. Na základě zjištěných informací z teoretické části této práce bylo následně přihlíženo v praktické části.

4.1 Srovnání evropských geoparků dle vybraných kritérií

Praktickou část lze rozdělit dle hlavních stanovených cílů. První cílem a úkolem byla tvorba databáze, která je vytvořená v programu Microsoft Excel (viz Příloha B na příloženém CD). Prvním krokem bylo zjištění počtu geoparků, jež jsou členy Evropské sítě geoparků. Těchto geoparků k 31. 12. 2015 je celkem 69. Pro kvalitní zpracování srovnávání těchto geoparků bylo zásadní stanovení si parametrů vztahující se k tématu, které bylo možné zpracovat pro větší přehlednost graficky. Bylo použito více druhů grafů, nejčastěji byl použit sloupcový graf, dále pruhový nebo výsečový graf. Těchto srovnávacích složek mohlo být velké množství, v této práci jsem se zaměřila především na ty, které jsou zmíněny již v teoretické části. Mezi prvními parametry je možné nalézt především státy, kde se geoparky nacházejí, jakou mají rozlohu, kolik geoparků se nachází v daném státu a v jakém roce byly geoparky přidány do Evropské sítě geoparků. Následující parametry jsou vybrané základní fyzicko-geografické charakteristiky a to tedy na základě polohy, včetně klimatu, geologické charakteristiky a typem kulturní krajiny, ve které se geopark nachází. Klima je zhodnoceno pomocí Köppenovy klasifikace podnebí. Köppenova klasifikace je nejrozšířenějším způsobem zhodnocení klimatu a právě proto, je tato klasifikace vybrána i v této práci. Právě klima může být jedním ze zásadních faktorů, který může ovlivnit množství turistů, kteří cestují do geoparku. Ve státech, kde se geoparky nachází je celkem 11 typů klimatu (Tabulka č. 1). Typ kulturní krajiny je zhodnocen dle J.H.A. Meeus (Tabulka č. 2). Geologická charakteristika je zhodnocená na základě doby a způsobu vývoje – prekambrium, kaledonské vrásnění, variské (hercynské) vrásnění, alpínské vrásnění. Tyto charakteristiky jsou zobrazené na mapových výstupech, které byly vytvořeny v programu ArcGIS jako bodová témata na podkladové mapě Evropy. Do atributové tabulky pak byly přidány potřebné parametry. Rozloha je udána v kilometrech čtverečných.

Tabulka č. 1 – Název a zkratka vybraného typu klimatu a jeho charakteristika

Zkratka	Typ klimatu	Charakteristika
BSh	Horké semiaridní	Horká léta, mírné zimy, srážek < 500mm/rok, roční prům. teplota > 18°C
BSk	Studené semiaridní	Nejvíce srážek v zimě (nasněží), mohou být však rozloženy rovnoměrně po celý rok, srážek < 500mm/rok, roční prům. teplota < 18°C
BWh	Horké aridní	Náhlé deště, srážek < 250mm/rok, roční prům. teplota > 18°C, nejvyšší letní teploty > 40°C
BWk	Studené aridní	Léta mírnější než v kategorii BWh, zimy chladné, srážek < 250mm/rok, roční prům. teplota < 18°C
Cfa	Vlhké subtropické	Horká vlhká léta, chladnější zimy, není zde období sucha, průměrná teplota nejteplejšího měsíce > 22°C
Cfb	Mírné oceánické	Vysoká oblačnost a velké množství srážek, malé teplotní rozdíly mezi průměrnými teplotními rozdíly nejteplejšího a nejchladnějšího měsíce do 15°C
Csa	Horké středozevní	Suchá, horká léta, vlhké zimy, průměrná teplota nejteplejšího měsíce < 22°C
Csb	Teplé středozevní	Suchá, horká léta, vlhké zimy, průměrná teplota nejteplejšího měsíce < 22°C
Dfb	Vlhké kontinentální - chladné	Teplá léta, studené zimy, ve 4 a více měsících je teplota vyšší než 10 °C, srážek více v létě než v zimě
Dfc	Subpolární	Srážek je nejvíce v létě, chladnější léta, nejvyšší letní teploty 20 – 30°C
ET	Polární a nad 3000 m. n. m.	Průměrná teplota nejteplejšího měsíce je vyšší než 0°C, ale nepřesahuje 10°C, průměrná roční teplota je < 0°C

Zdroj: Vlastní zpracování dle Observatoře (2016)

Tabulka č. 2 – Typy kulturních krajín vyskytující se ve členských geoparcích

Krajinný typ	Charakter reliéfu	Vhled krajiny
Boreální močály	Rašeliniště, močály	Nepřístupné nekultivované mokřady
Severní vrchoviny	Pahorkatiny až hory, jezera, bažiny	Pustá, drsná a velice otevřená krajina
Hory	Vysoké hory, ledovce, strmé svahy a hluboká údolí	Kontrast divoké přírody a otevřené kultivované krajiny
Atlantická bocage	Mírné svahy a plošiny	Heterogenní, mozaikovitá, kultivovaná
Středomořská semi-bocage	Suché vrchoviny a hornatiny	Relativně otevřená
Kontinentální otevřené krajiny	Spraše a hlinité půdy na rovinách až pahorkatinách	Rozmanitá v různých prostorových měřítcích
Někdejší otevřené krajiny	Zvlněné pláně s hlinitými a jílovitými půdami	Intenzivní kultivovaná rozsáhlá otevřená plocha
Kolektivizované otevřené krajiny	Rovné i zvlněné pláně, sprašové a hlinité půdy, popř. Černozemě	Rozsáhlá otevřená plocha, suchá

Středomořské otevřená krajina	Suché kopce, plošiny, údolí	Velké rozdíly mezi údolími a kopci
Coltura promiscuita	Úrodná údolí, hlinité půdy	Heterogenita v malém měřítku, mozaikovitost
Montado/dehesa	Chudé, suché a kamenité půdy na mírných svazích	Zemědělsky a lesnicky využívaná krajina s roztroušenými stromy
Delta	Estuária v pobřežních rovinách, delty velkých řek	Plochá, otevřená, úrodná, intenzivně obdělávaná
Polder	Estuária při pobřeží Severního moře, pod úrovní	Plochá, otevřená, úrodná, homogenní, antropogenní, geometrická
Kampen	Zvlněné pláně s potoky, písčité půda	Mozaikovitá s malými uzavřenými poličky
Pusta	Panonská pánev, místy zasolená pánev	Bezlesý otevřený prostor, extenzivní pastva
Step	Roviny pokryté hnědozemí, údolí, slaniska	Bezlesá, suchá, větrná, extrémně otevřená

Zdroj: Meeus, 1995

Důležitým úkolem bylo klasifikovat vztah k jiným formám ochrany přírody. Tento srovnávací parametr bylo složité zjišťovat, protože překrytí s nějakou formou ochrany často nebylo psáno na oficiálních webových stránkách, bylo nutné hledat na GoogleMaps a nebo ve veřejných zdrojích na internetu.

Mezi další srovnávací parametry patří marketing geoparků z pohledu prezentace geoparků a hodnocení komunikace pomocí sociální sítě Facebook, oficiálních webových stránek geoparku a následně použití loga. Zvolení Facebooku jako typu sociální sítě bylo vhodné, protože ve státech Evropy se sociální síť Facebook stala vůbec nejpoužívanější. Pro sledování zvolených parametrů bylo však za potřebí, hledat takové facebookové stránky, kdy byl správcem opravdu člověk, který spadá pod řízení a správu geoparku. Každý Facebook, který jsem označila jako oficiální, měl na stránkách logo geoparku nebo odkaz na oficiální webové stránky geoparku. Proto, aby bylo možné vůbec zjišťovat vybrané parametry, musel být Facebook zařízen jako veřejná skupina nebo spadat do oblastí jako je turistika, sport, zdraví, volný čas, místní komunita atd. Některé geoparky měly založený Facebook, ale pouze jako orientační bod, kde není možné přidávat různé příspěvky nebo počítat příznivce této stránky, jiné geoparky naopak měly stránky, kdy příspěvky přidávali pouze návštěvníci geoparku. V první řadě bylo možné sledovat, zda vůbec geoparky mají sociální síť Facebook založenou. Dále byla zhodnocena aktivita geoparku, pomocí součtu přidávaných

příspěvků za celý rok 2015. Mezi nejčastější příspěvky bylo přidávání různých fotografií z území geoparku, sdílení různých akcí, které pořádá geopark nebo různé místní organizace nebo často byly přidávány novinky, co se v geoparku stalo a děje. Součástí sledování bylo i zjištění počtu příznivců na dané facebookové stránce geoparku. Počet je zjištěn ke dni 31. 12. 2015, kdy každý příznivec dává „To se mi líbí“ a tím se stává fanouškem stránky. Tento počet většinou roste a na stránku se může přidat kdokoliv, kdo má facebookový účet zřízen. Počet příznivců však může i klesat, protože můžeme kdykoliv „To se mi líbí“ odebrat a tím pádem přestat sledovat danou stránku. Geoparky na Facebook přidávají příspěvky a zprávy v úředním jazyce daného státu.

Další částí pro srovnání byly oficiální webové stránky geoparků. Základem opět bylo zjištění, zda geoparky vůbec webové stránky mají založené. Na stránkách Evropské sítě geoparků jsou vypsáni všichni členové v této síti a je tam i odkaz na web. V některých případech je však odkaz na „webovky“, kde jsou informace o daném geoparku, není to však web, který spadá pod řízení geoparku, a informace jsou tam velmi omezené. V těchto případech jsem do databáze zadala, že geopark své oficiální webové stránky nemá. Srovnávacích parametrů u webových stránek je více a jsou to tyto:

- Jazyky, v kterých jsou stránky přístupné.
- Přehlednost webových stránek – subjektivní i pomocí plánu stránek.
- Kontaktní údaje – kontaktní adresa + telefon, fax a email.
- Přítomnost mapy geoparku + používání GoogleMaps.
- Nabídka ubytovacích služeb..
- Informace o tom, jak se dopravit do geoparku.
- Nabídka vzdělávacích programů pro školy, pro studenty i učitele..
- Informace o geoproduktech, popřípadě možnost koupě těchto místních produktů.
- Zveřejnění odkazu na Národní síť geoparků v daném státu, Evropskou a Světovou síť geoparků.

Všechny tyto parametry jsou důležitými informacemi pro každého návštěvníka, který se o geopark zajímá, chce zjistit více informací nebo samotný geopark chce osobně navštívit. Do databáze jsem dále ještě zařadila charakteristiku území a

zajímavost geoparku, to však nelze srovnávat, protože každý geopark je často charakterizován více typy krajiny. Zajímavost místa je přidána především proto, aby návštěvník věděl, co určitě v daném geoparku musí navštívit. Tento parametr se stal důležitým v souvislosti s logem.

Dalším parametrem pro srovnání je logo, v českém jazyce můžeme použít i název grafická značka. Logo je pro geopark velice zásadní součástí a může mu jakousi cestou vytvořit důležitou image území. Pro srovnání tedy opět bylo, zda geoparky své logo vůbec mají a jaké používají. Základním rozlišením a porovnáním bylo, zda logo geoparku je obrazové, textové nebo je to kombinace obrázku a textu. Dále na základě charakteristiky bylo porovnáno, zda logo vystihuje danou oblast. Jedná se pouze o subjektivní názor.

4.2 Srovnávací studie vybraných geoparků

Druhým úkolem této práce je podrobnější srovnání dvou geoparků na základě předem stanovených otázek. Srovnávacími geoparky je jediný český geopark zařazený do Evropské sítě geoparků a to je geopark Český ráj, druhým vybraným geoparkem je přeshraniční Maďarsko – slovenský geopark Novohrad-Nógrád geopark. U geoparku Český ráj, jsem využila více možností ke zjišťování potřebných informací. Základem byla návštěva samotného geoparku, pro poznání celé krajiny. Následně byl nutný kontakt s pověřenou osobou geoparku, která dokázala odpovědět na potřebné otázky směřované k tomuto tématu. Bohužel v tomto případě nelze hovořit o rozhovoru, pouze se jedná o elektronickou komunikaci pomocí emailu. Pro zjištění informací o geoparku mi byl nejprve zaslán badatelský list, který mi po vyplnění umožnil získat bližší a potřebné informace. Po celou dobu jsem komunikovala s Janem Čermákem, který se věnuje pořádáním exkurzí v geoparku a dalšími projekty. Dále jsem pomocí dvou vytvořených dotazníků zjišťovala informovanost široké veřejnosti o tom, co to geopark je a zda mají nějaké informace o geoparku Český ráj. Dotazník pro širokou veřejnost byl zveřejněn na internetové stránce vyplno.cz a mohl tedy odpovídat opravdu každý, kdo se k tomuto dotazníku dostal. Základem bylo zajistit alespoň 150 vyplnění, aby bylo možné výsledky vůbec použít v této práci. Převažovaly především uzavřené otázky s jednou možnou odpovědí, výjimku však nebyly ani otázky s více odpověďmi nebo otázky otevřené. Druhý dotazník byl směřován k turistickým informačním centrům v oblasti Český ráj, kde bylo základem především zjistit, v jaké míře je spolupráce mezi geoparky a turistickými informačními centry. Základem byly otázky otevřené na

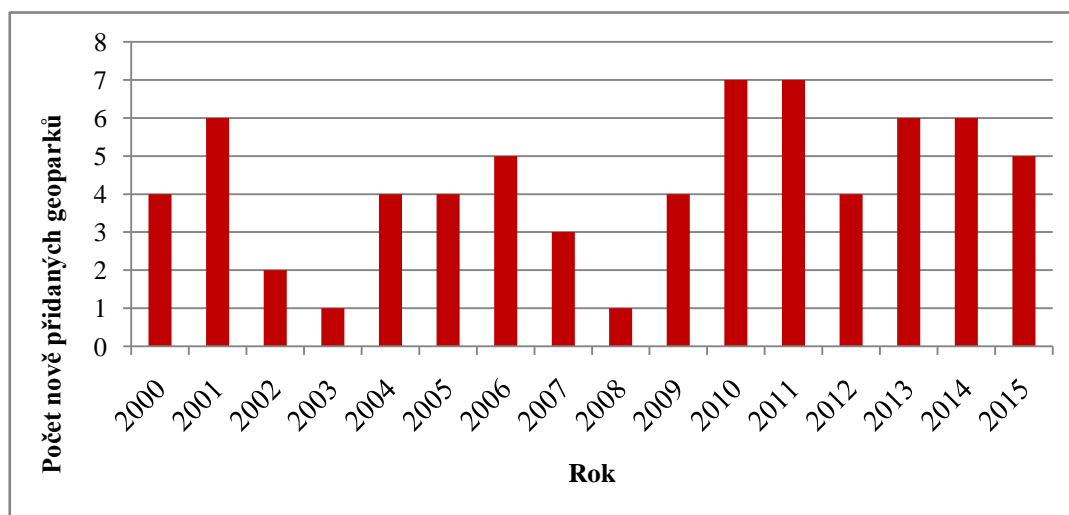
rozepsání. Dotazník se týkal především oblastí spolupráce, dále cestovního ruchu a zájmu turistů o geopark. Turistická informační střediska v oblasti Český ráj jsou vypsané na oficiálních webových stránkách geoparku Český ráj. Celkem se jich zde nachází 14, z toho 7 jich je označeno jako celoroční, druhá polovina informačních center jsou pouze sezónní a do tohoto průzkumu nejsou zařazeny. Celoročně funkční střediska jsou tato: Regionální turistické informační centrum Turnov, MIC Jičín, KIS Lomnice nad Popelkou, MIC Sobotka, TIC Železný Brod, TIC Semily, MIC Mnichovo Hradiště.

Druhým srovnávacím geoparkem je tedy již zmíněný Novohrad-Nógrád Geopark. I u tohoto geoparku byla zásadní komunikace elektronickou podobou. Komunikace byla hlavní především se slovenskou částí geoparku, kde není žádný problém s jazykem a dorozuměním. Pomocí zodpovězených dotazů od zaměstnance geoparku Jozefa Puntigána bylo možné zjistit podrobnější informace o geoparku. Otázky byly stejné nebo podobné jako u geoparku Český ráj, aby bylo možné a snadné srovnávat oba dva geoparky navzájem a zjistit, zda se od sebe nějakým způsobem odlišují.

Třetí úkol v této bakalářské práci je zanalyzovat, co vše potřebuje kandidátský Česko-bavorský geopark k tomu, aby se stal členem Evropské sítě geoparků. Na základě zjištěných informací u předešlých dvou geoparků bylo možné srovnat, co tomuto geoparku chybí a co vše by měl ještě udělat k tomu, aby se stal řádným členem Evropské sítě geoparků co nejdříve. V tomto případě byl nejdůležitější kontakt a komunikace se zodpovědnými osobami, které působí na pracovišti geoparku (karlovarská část – geopark Egeria). Těmito osobami byli pánové Jiří Loskot a Michael Rund. Následně byla zapotřebí komunikace i s další částí tohoto geoparku, v geoparku GeoLocí. Zde mi potřebné informace poskytla Lucie Mantelová.

5 Srovnání evropských geoparků dle vybraných kritérií

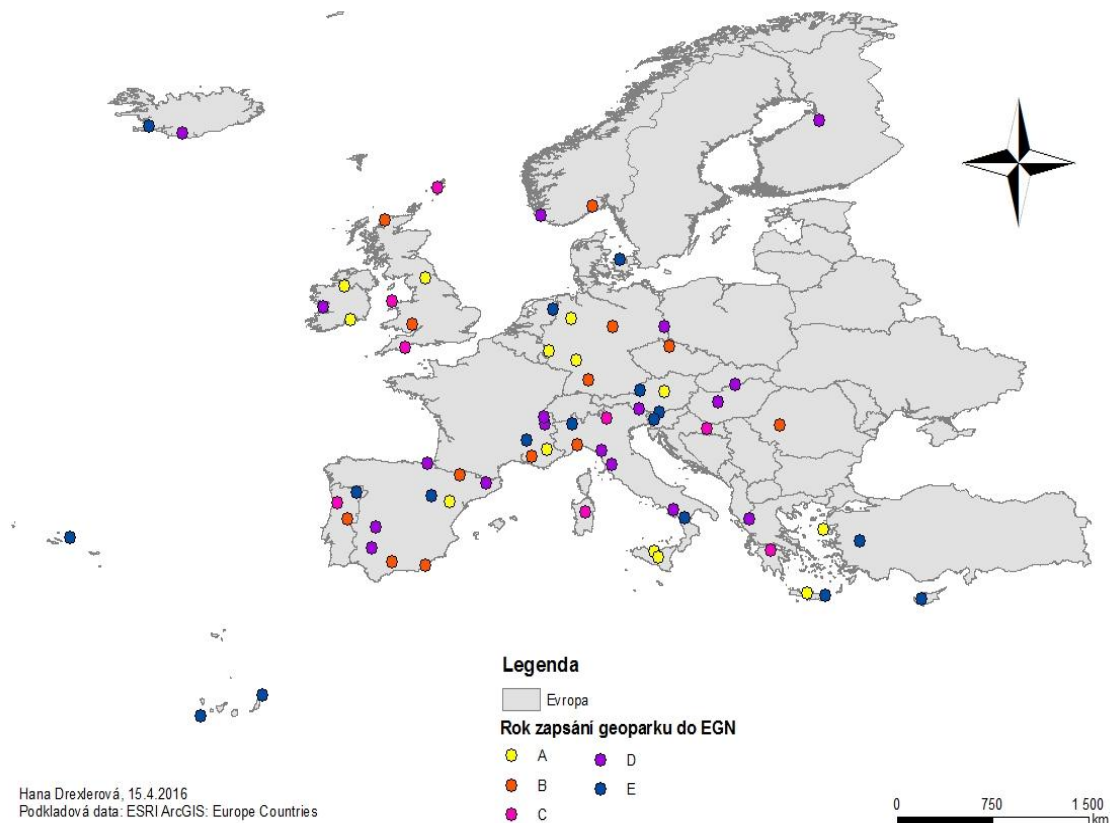
Základem praktické části v této bakalářské práci bylo vytvoření databáze geoparků (Příloha B) pro srovnávání dle různých parametrů. Databáze byla zaměřena především na informace o geoparcích a o propagačních formách geoparků zařazených do Evropské sítě geoparků (EGN). Celkem v Evropské síti geoparků je zařazeno 69 geoparků z různých států, k 31. 12. 2015. Přijetí do této sítě je od roku 2000 a každý rok se zařadil různý počet geoparků. Na obrázku č. 7 můžeme vidět počty geoparků zařazených do této sítě v letech 2000–2015. Nejméně přijatých geoparků bylo v roce 2003 a 2008, kdy byl přijat pouze jeden geopark, naopak nejvíce geoparků (7) bylo přijato v roce 2010 a 2011. Mezi první přijaté geoparky patří Haute-Provence Geopark – Francie, Vulkaneifel Geopark – Německo, Lesvos Geopark – Řecko, Parque Cultural del Maestrazgo – Španělsko. V posledním roce, tedy roku 2015 bylo přijato 5 nových geoparků Lanzarote and Chinijo Islands Geopark – Španělsko, Reykjanes Global Geopark – Island, Geopark of Pollino – Itálie, Sitia Geopark, Sitia Nature park – Řecko a dosud posledním členem této sítě je Troodos Geopark – Kypr. Na tomto grafu tedy vidíme, že Evropská síť geoparků doposud vždy přijala alespoň jeden geopark za rok.

Obrázek č. 7 – Počet nově přidávaných geoparků do EGN od roku 2000–2015

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat European Geoparks Network (2016)

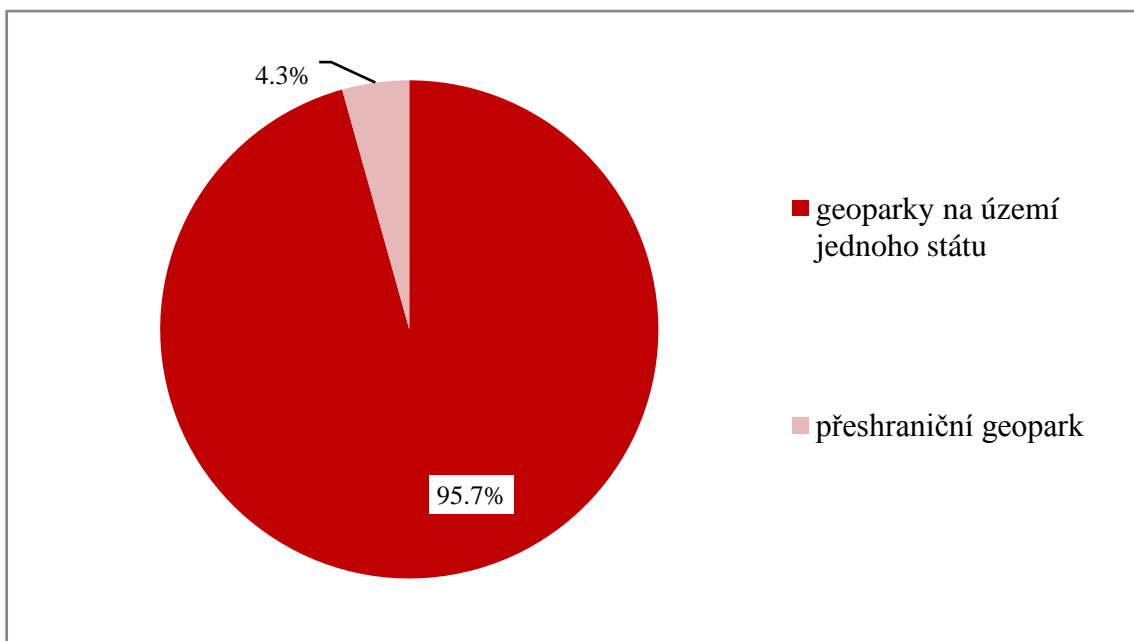
Pro lepší porovnání slouží i následující obrázek č. 8, ve kterém je zobrazeno zařazení jednotlivých geoparků v různých časových intervalech, pro srovnání je využito celkem 5 intervalů: 2000–2003 (A), 2004–2006 (B), 2007–2009 (C), 2010–2012 (D), 2013–2015 (E).

Obrázek č. 8 – Mapové srovnání přidání jednotlivých geoparků do EGN ve vymezených intervalech

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat European Geoparks Network (2016)

Těchto 69 geoparků leží celkem na území 23 států. 21 států má alespoň jeden geopark, který leží celou svou rozlohou na území 1 států, poté jsou zde dva státy a to Slovensko a Polsko, kde se geopark nachází, je však pouze přeshraniční. Celkem jsou v Evropské síti geoparků zařazeny pouze 3 přeshraniční geoparky a to Novohrad-Nograd Geopark (Maďarsko – slovenský), Muskau Arch Geopark (Německo – polský) a Karavanke/Karawanken Geopark (Slovinsko – rakouský). Na obrázku č. 8 můžeme vidět procentuelní zastoupení geoparků na území pouze jednoho státu a procentuelní zastoupení přeshraničních geoparků. Geoparky na území jednoho státu tvoří téměř 96 % z celé Evropské sítě geoparků.

Obrázek č. 9 – Procentuelní srovnání geoparků na území jednoho státu a přeshraničních geoparků

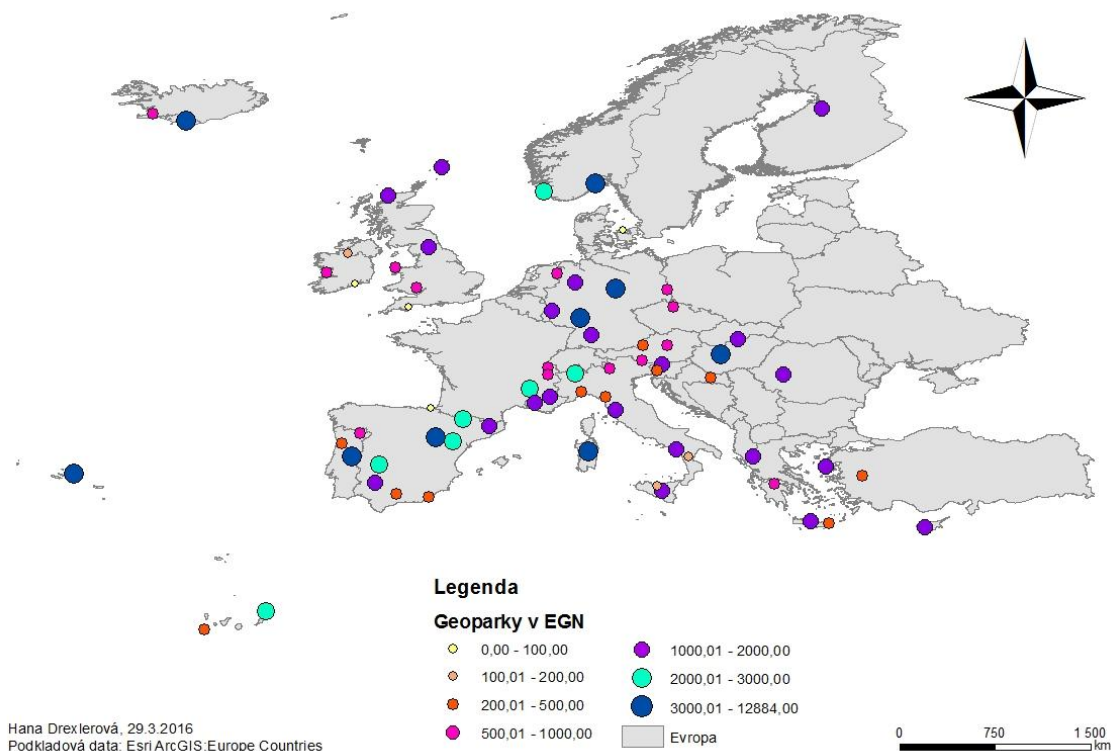
Zdroj: Vlastní zpracování dle dat European Geoparks Network (2016)

V následující tabulce č. 3 a obrázku č. 10 je zobrazení ploch geoparků, které jsou rozčleněny celkem do 7 skupin, na obrázku je poté i rozmístění geoparků ve státech Evropy. Plochy geoparků se velmi liší a nejmenší geopark zařazený do Evropské sítě geoparků (English Riviera Geopark) má pouze 62km². Mezi největší geoparky patří Azores geopark, který se rozkládá na celé ploše Azorských ostrovů, proto má tedy rozlohu 12 884km².

Tabulka č. 3 – Plochy geoparků v intervalech a zařazení geoparků do daného intervalu

Intervaly ploch geoparků v km ²	Počet geoparků zařazených v daném intervalu
0 – 100	4
100,01 – 200	3
200,01 – 500	11
500,01 – 1000	14
1000,01 – 2000	21
2000,01 – 3000	7
3000,01 - 12884	9

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat oficiálních webových stránek geoparků (2016)

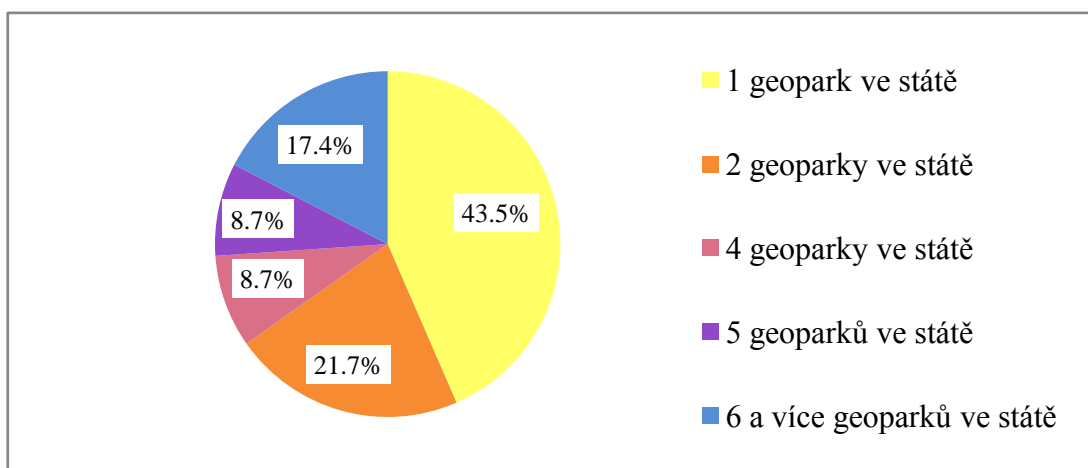

Obrázek č. 10 - Poloha a velikost geoparků, dle intervalů plochy v předcházející tabulce

Zdroj: Vlastní zpracování dat European Geoparks Network a oficiálních webových stránek geoparků (2016)

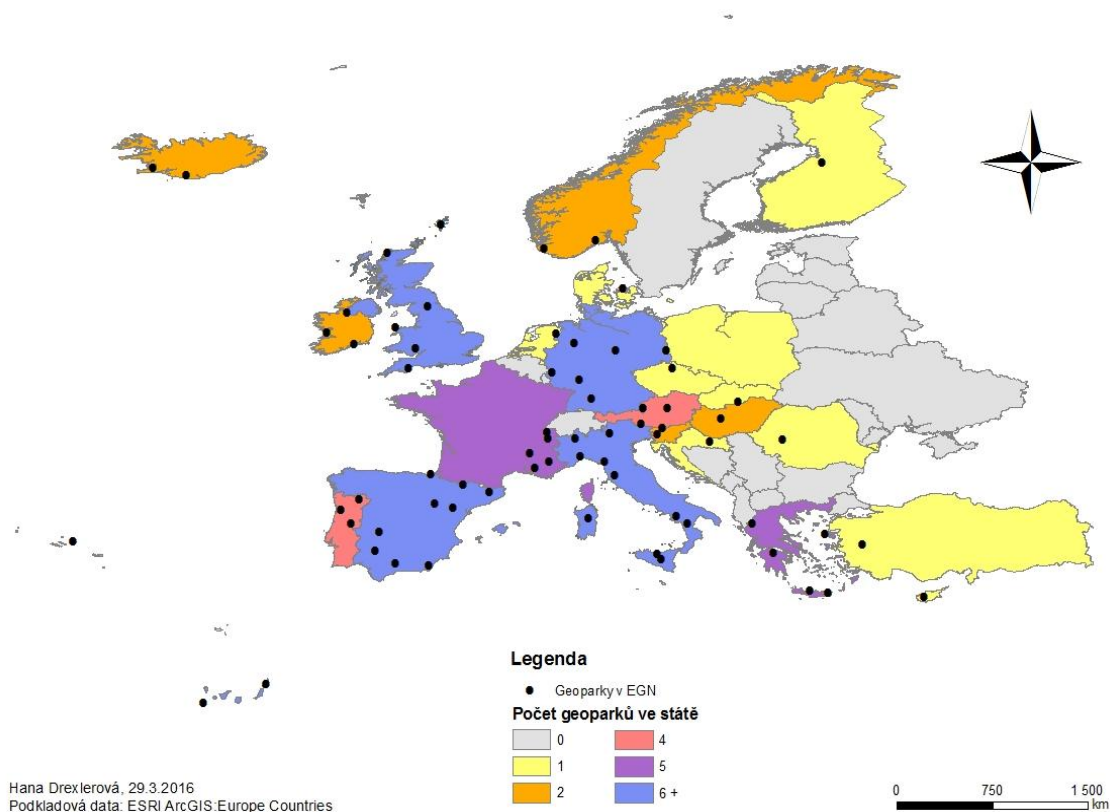
Počet geoparků v jednotlivých státech je odlišný. Na obrázku č. 11 je znázorněno kolik geoparků se nachází na území jednoho státu. V tomto průzkumu jsou přeshraniční geoparky započítané do obou států (př. Maďarsko – slovenský → tento geopark je na území státu Slovenska i na území státu Maďarska). Nejvíce geoparků se nachází na území Španělska a Itálie. Španělsko má celkem 11 evropských geoparků, Itálie má 10 geoparků v EGN. Nejčastější počet geoparků na území jednoho státu je pouze jeden geopark a to celkem zaujímá 10 států (Česká republika, Chorvatsko, Finsko, Rumunsko, Nizozemsko, Slovensko, Turecko, Dánsko, Kypr, Polsko). Procentuelně zaujímá jeden geopark na území jednoho státu téměř 43,5 %. 2 geoparky jsou celkem v 5 státech (21,7 %), tři geoparky nejsou v žádném státě. Čtyři geoparky lze nalézt na území pouze dvou států (Rakouska a Portugalska), 5 geoparků je na území taktéž dvou států – Francie, Řecko. Na grafu je to znázorněno 8,7 %. U čtyř států je možné nalézt 6 a více geoparků, v grafu jsou tyto informace procentuelně zastoupeny 17,4 %. Tyto informace jsou zaznamenány taktéž na obrázku č. 12.

Obrázek č. 11 – Procentuelní zastoupení různého počtu geoparků na území jednoho státu

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat European Geoparks Network (2016)

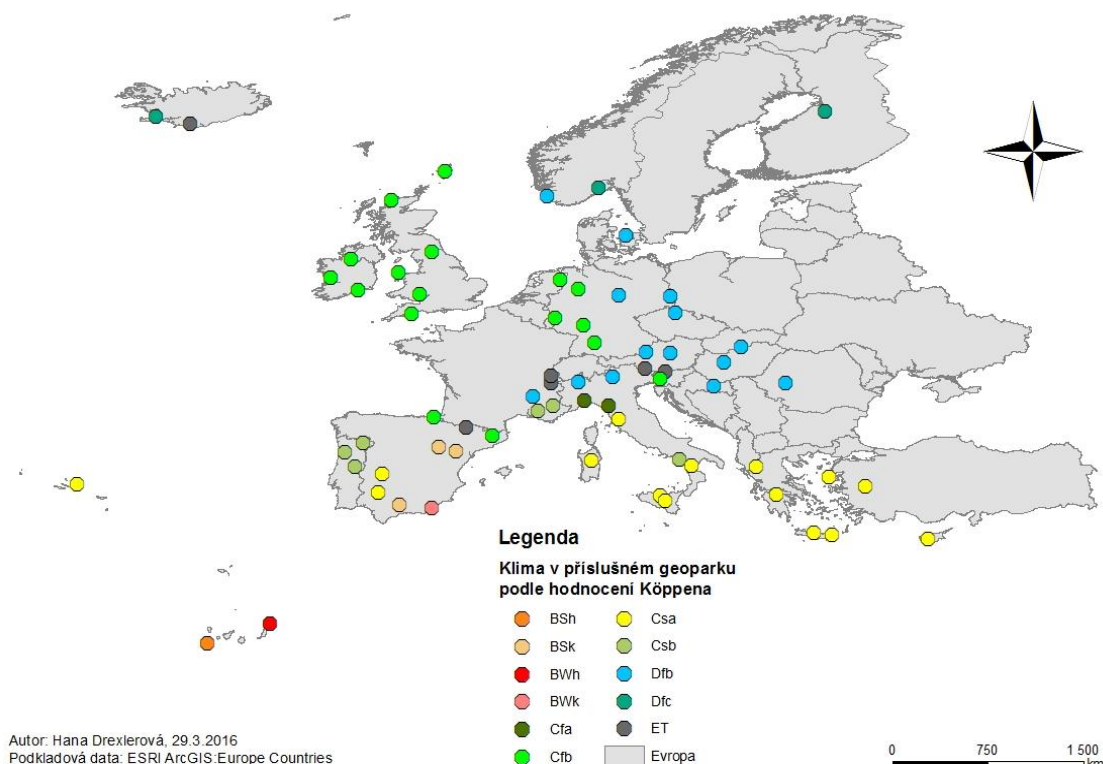
Obrázek č. 12 - Zakreslené geoparky zařazené do EGN a zastoupení počtu v jednotlivých státech Evropy

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat European Geoparks Network (2016)

Základem výzkumu bylo i to, zda se na území geoparku nachází nějaká oblast ochrany jako je národní park, přírodní regionální park, přírodní rezervace apod. Více jak

na polovině zkoumaných geoparků se nějaká tato ochrana nachází, celkem to je na území 38 geoparků. U zbylých 31 geoparků nebyl zjištěn žádný vztah k jiným ochranným složkám přírody. Příkladem mohou být italské geoparky, kde z 10 geoparků zařazených do Evropské sítě geoparků je sedm geoparků spojeno s nějakou ochranou přírody. Z tohoto můžeme usuzovat, že často dochází k provázanosti mezi geoparkem a jinými formami ochrany přírody, na území chráněných oblastí se nachází různé přírodní či ekologické úkazy.

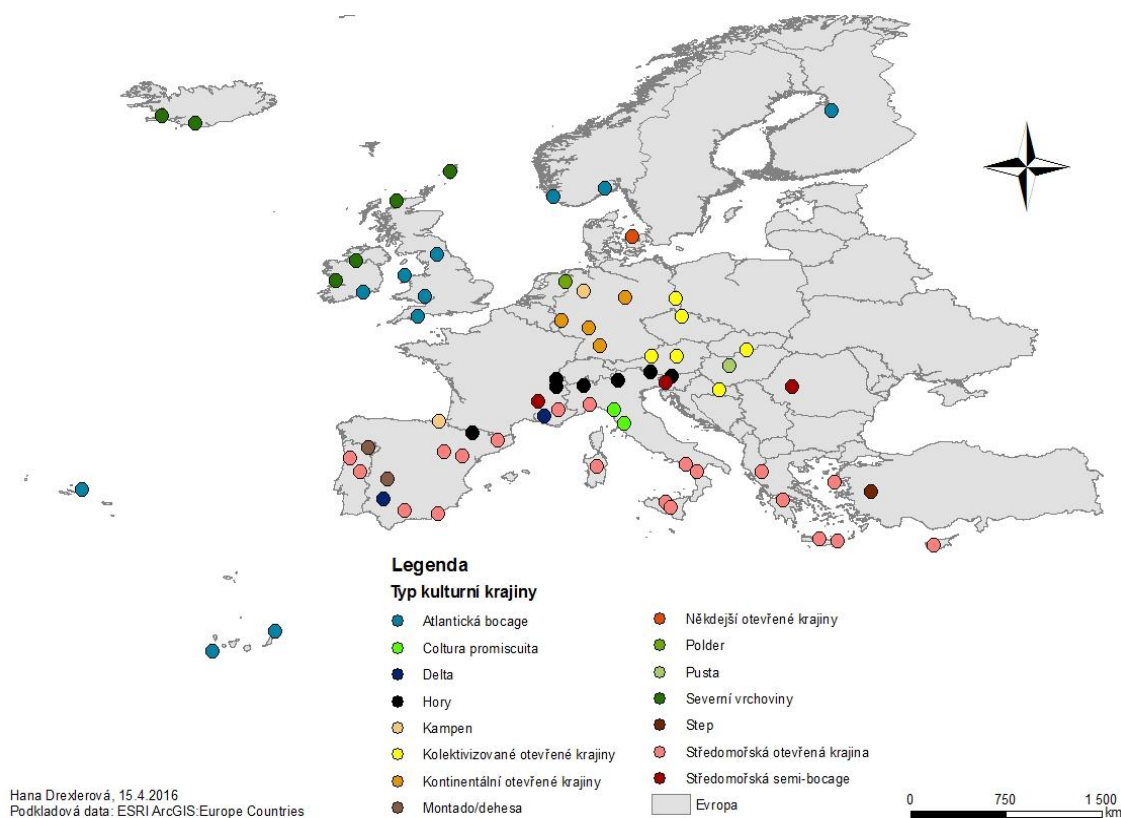
Klima je po celé Evropě velmi různorodé, nejčastěji se geoparky v Evropské síti geoparků nacházejí v mírném oceánickém klimatu (Cfb), vlhkém chladném kontinentálním klimatu (Dfb), v horkém středoziemním klimatu (Csa) a teplém středoziemním klimatu (Csb). Polární podnebí je pouze na Islandu a poté ve vysokých horách, především v geoparcích, které jsou v oblasti Alp, či Pyrenejí. Ostatní typy podnebí jsou zastoupeny spíše ojediněle. Označení geoparků podle typů klimatu je znázorněné na obrázku č. 13.

Obrázek č. 13 - Poloha geoparků v EGN dle typů klimatu podle Köppenovy klasifikace podnebí

Zdroj: Vlastní zpracování dle Köppenovy klasifikace klimatu

Na obrázku č. 14 jsou zobrazeny typy kulturních krajín, na kterých se geoparky vyskytují. Nejčastěji je možné vidět Středomořskou otevřenou krajinu, Hory, Severní vrchoviny a Atlantskou bocage. Právě typy kulturních krajín silně souvisí s klimatem. Je zde propojenost mezi vlivem středozemí nebo například s Atlaským oceánem, to dále souvisí i s množstvím srážek a s průměrnými teplotami po celý rok. Výjimkou není ani souvislost s typem krajiny a nadmořskou výškou. Typ kulturní krajiny je ovlivněn i severní šířkou, ve kterých se geoparky nacházejí. Je tedy zřejmé, že Severní vrchoviny se svou typologií řadí do mírného klimatu s chladnějšími teplotami, naopak třeba Středomořské krajiny jsou ovlivněny středomořským klimatem s teplejšími teplotami.

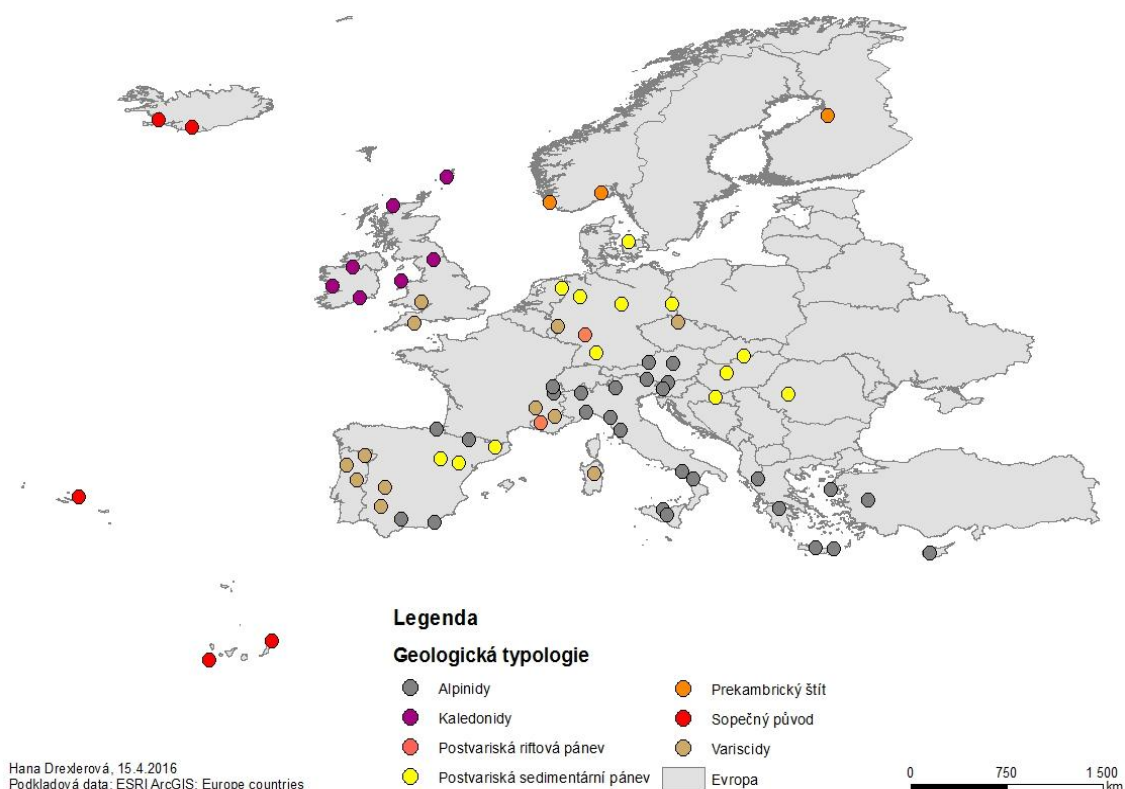

Obrázek č. 14 – Srovnání geoparků na základě typů kulturních krajín

Zdroj: Vlastní zpracování dle Meeus (1995)

Na obrázku č. 15 je možné vidět geologickou typologii v pevninské Evropě a přilehlých ostrovech. Ostrovy ve Středozemním moři, kde se vyskytují geoparky (Sardinie, Sicílie, Kypr atd.) jsou pevninské, naopak ostrovy na západ od Evropy jsou sopečného původu (Kanárské ostrovy – typ horkých kapek, Azorské ostrovy a Island –

islandský typ). Pevninskou Evropu ovlivnila všechna významná vrásnění. Kaledonské vrásnění (Kaledonidy) ovlivnilo především Britské ostrovy, na úkor Variského vrásnění (Variscidy) vznikaly největší a nejrozsáhlejší masivy v Evropě a Alpinské vrásnění (Alpinidy) vyzdvihlo největší pohoří Evropy (např. Alpy, Pyreneje). Nejstarší část Evropy – prekambrikový štít se nachází na Skandinávském poloostrově. Nejčastěji je tento štít nazýván jako Baltický.

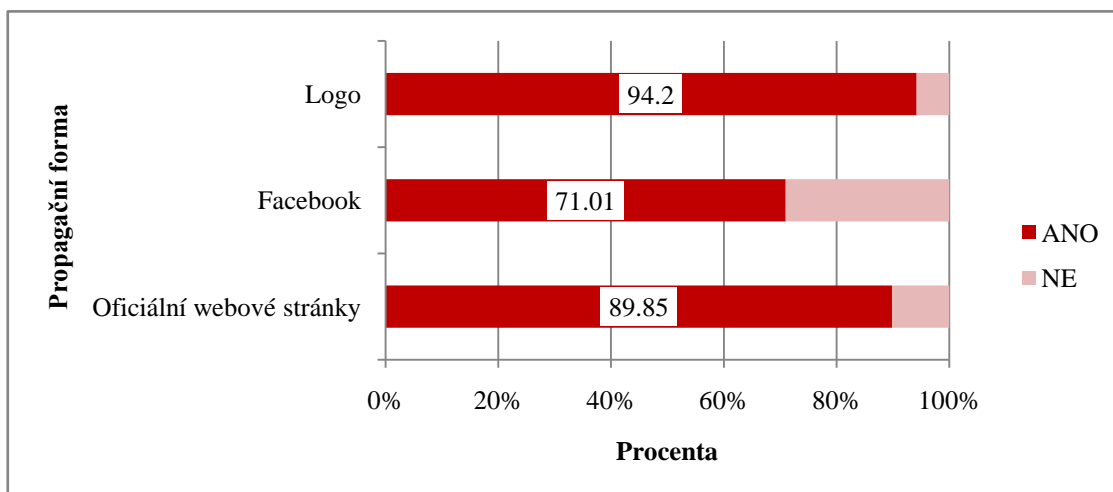

Obrázek č. 15 – Geologická typologie

Zdroj: Neubauer (2016)

5.1 Propagační formy geoparků

Základem marketingu geoparků jsou různé formy propagace. Geoparky předávají informace návštěvníkům či zájemcům především pomocí internetu a využívají k tomu nejčastěji webové stránky geoparku a sociální síť Facebook. Mnoho geoparků využívá i jiných typů sociálních sítí, jako je například Twitter nebo Instagram. Nejčastější formou je však již zmiňovaný Facebook, u kterého se dále mohlo srovnávat více parametrů. Dále je u geoparků velmi důležité jejich logo, které dodává geoparku jakousi image. Na obrázku č. 16 je možné vidět kolik geoparků má založené oficiální webové stránky, Facebook a má své vlastní logo. Oficiální webové stránky má založeno celkem 62 geoparků (89,85 %), Facebook využívá 49 geoparků (71,01 %) a své vlastní vytvořené logo má 65 (94,2 %) geoparků.

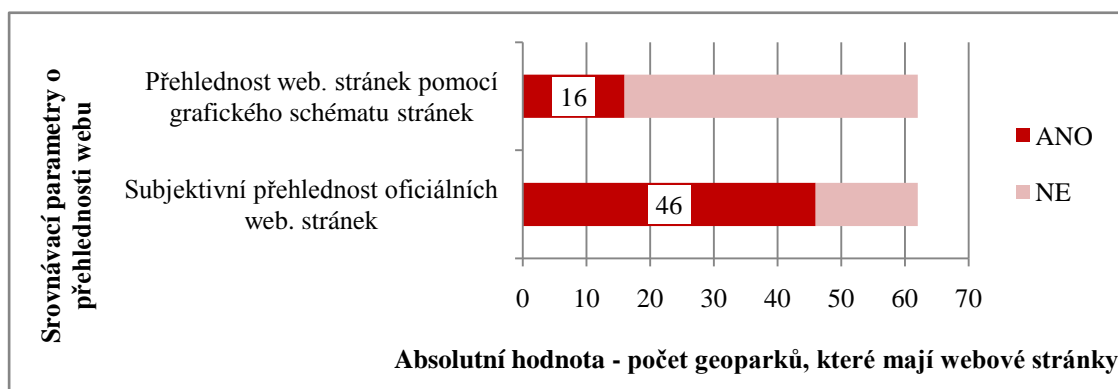
Obrázek č. 16 – Propagační formy geoparků zařazených do Evropské sítě geoparků v procentech

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat European Geoparks Network (2016)

5.1.1 Oficiální webové stránky geoparků zařazených do EGN

V následující části bylo nutné podrobně prozkoumat jednotlivé oficiální webové stránky geoparků a zaměřit se na zvolené porovnávací parametry. Oficiální webové stránky má tedy 62 geoparků z celkového počtu 69. Stěžejní pro zkoumání bylo, jak moc složitá je orientace na webových stránkách a zda lze snadno vyhledat informace, které byly zapotřebí. Pro přehlednost je zde subjektivní názor a dále grafické schéma webových stránek, které napomáhá ke snadnější orientaci na stránkách. Na obrázku č. 17 tedy můžeme vidět tyto dvě srovnávací složky. Ve většině případů byla přehlednost dobrá a většina oficiálních webových stránek geoparků EGN byla vždy podobná. Na

základě stejného či podobného stylu stránky se vše hledalo mnohem lépe i v jazyce, který neovládám. Často docházelo k tomu, že webové stránky nabízely například angličtinu jako světový jazyk, informace byly však často velmi omezené nebo žádné. Proto tedy byla nutnost hledat informace právě v oficiálním jazyce příslušné země.

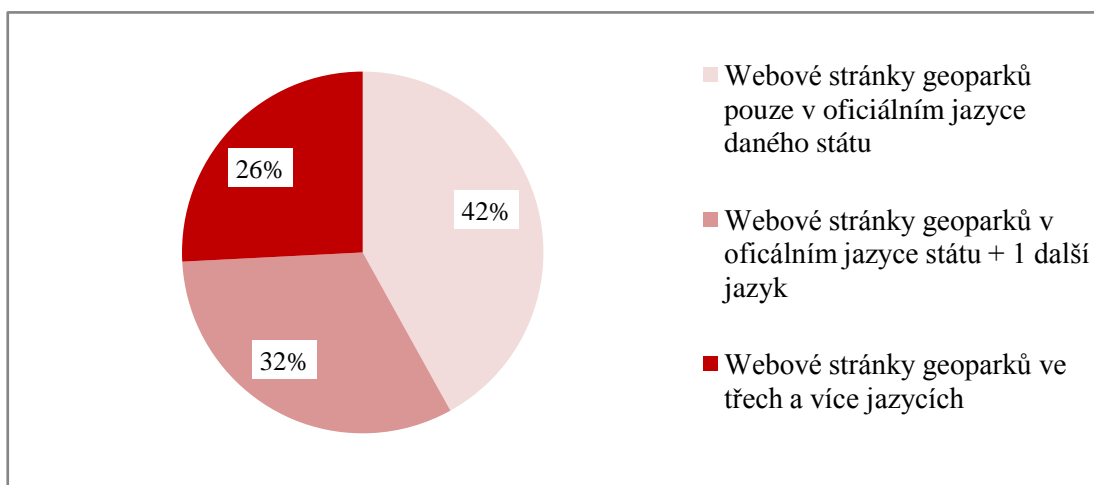
Obrázek č. 17 – Přehlednost a orientace na oficiálních webových stránkách geoparků v EGN

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat jednotlivých oficiálních stránek geoparků (2016)

Na obrázku č. 18 vidíme, že nejvíce oficiálních webových stránek je pouze v oficiálním jazyce dané země (celkem 42 %). Musíme však brát v potaz, že pro geoparky ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska a v Irsku je oficiální jazyk angličtina, která je zároveň i světovým jazykem. U těchto dvou zemí by však bylo dobré mít alespoň jeden další světový jazyk, jako je například španělština, francouzština nebo německý jazyk, pro širší okruh lidí. Webové stránky pouze v jednom jazyce jsou dále nejčastěji vedené ve státech, jako je Španělsko, Itálie, Francie a Rakousko. Obecně je angličtina na oficiálních webových stránkách nejrozšířenější, pokud jsou webové stránky vedené ve dvou jazycích (32 %), tak je to kombinace oficiálního úředního jazyka příslušného státu + anglický jazyk. Tuto kombinaci nejčastěji využívají menší státy jako je Česká republika, Řecko, Maďarsko, Rumunsko nebo severské státy Norsko a Island. Kombinaci tří a více jazyků mají hlavně přeshraniční geoparky, dále geoparky využívající více oficiálních jazyků v dané zemi (např.: španělské geoparky používají kombinaci jazyků na oficiálních webových stránkách – španělština + angličtina + katalánština, baskičtina atd.) nebo mají státy web vedený v úředním jazyce, anglickém a německém jazyce (např.: Finsko nebo Chorvatsko). Výjimkou je dánský geopark Odsherred, který má oficiální webové stránky v dánštině a dále v 15 různých jazycích, rozsah podávaných informací ve všech dostupných jazycích nelze porovnat díky

neznalosti těchto jazyků. Celkový počet oficiálních webových stránek vedených ve třech a více jazycích je 16, což je 26 %. Některé geoparky nabízely webové stránky ve více jazycích, po zvolení daného jazyka byl však obsah informací nedostačující nebo zde nebyly vůbec žádné informace, proto do tohoto srovnání byly zařazené pouze jazyky, u kterých byly informace podávány v plném nebo dostačujícím rozsahu. V nabízeném druhém jazyce, angličtině, byly informace omezené, ale plně stačily ke zjištění potřebných údajů.

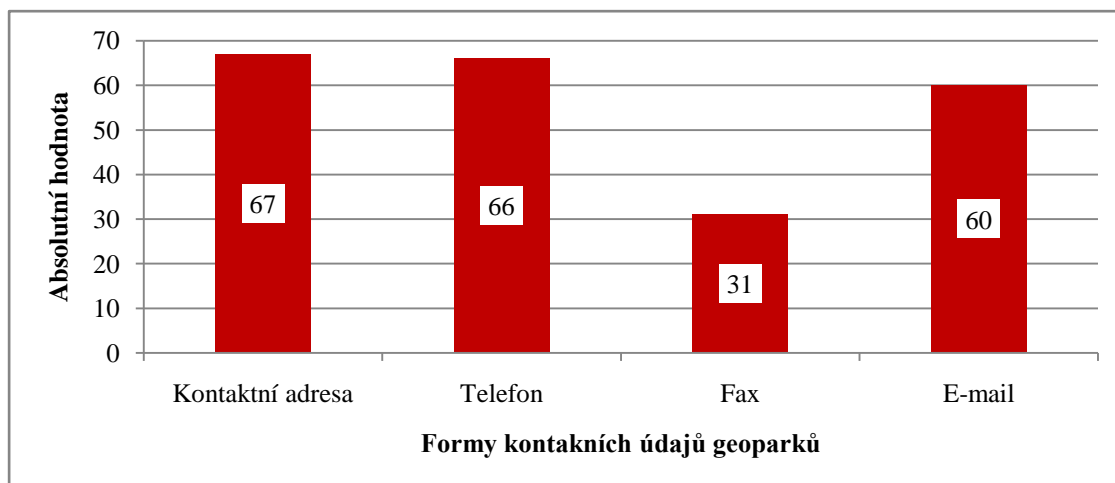

Obrázek č. 18 – Počet jazyků na oficiálních webových stránkách Evropských geoparků v procentech

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat na oficiálních webových stránkách geoparků (2016)

Velice důležité je, aby instituce, organizace či firma uváděla na sebe kontakt, který jednak dodává důvěryhodnost a lidé se na ně mohou obrátit s jakýmkoliv problémem. Výjimkou nejsou ani geoparky, které tímto nabízejí své služby a poskytují turistům a zájemcům informace, na které se chtějí zeptat. Mezi hlavní kontaktní údaje patří adresa geoparku nebo místa, kde sídlí organizační tým geoparku, dále není výjimkou ani kontakt v podobě telefonu, faxu nebo emailu. Informace o těchto kontaktních údajích byly uvedeny na oficiálních webových stránkách, popřípadě geoparky, které nemají zavedené webové stránky, mají tyto informace napsané na stránkách Evropské sítě geoparků. Tento průzkum se tedy týkal všech geoparků zapsaných do Evropské sítě geoparků, i těch, které nemají své oficiální webové stránky. Kontaktní adresu nemají uvedené pouze dva geoparky - Sitia Geopark a Geopark of Pollino. Telefonní číslo je uvedené u 66 geoparků (95,65 %), pouze 3 geoparky (Geopark of Pollino, Reykjanes Global Geopark a Parco Nazionale del Clinto e Vallo

di Diano) tyto informace neuvádějí. Email je uveden u 60 geoparků (86,96 %), přičemž je tento typ komunikace v současné době nejjednodušší. Fax je uveden pouze u 30 geoparků (44,93 %). Tyto zjištěné informace jsou graficky znázorněny na obrázku č. 19.

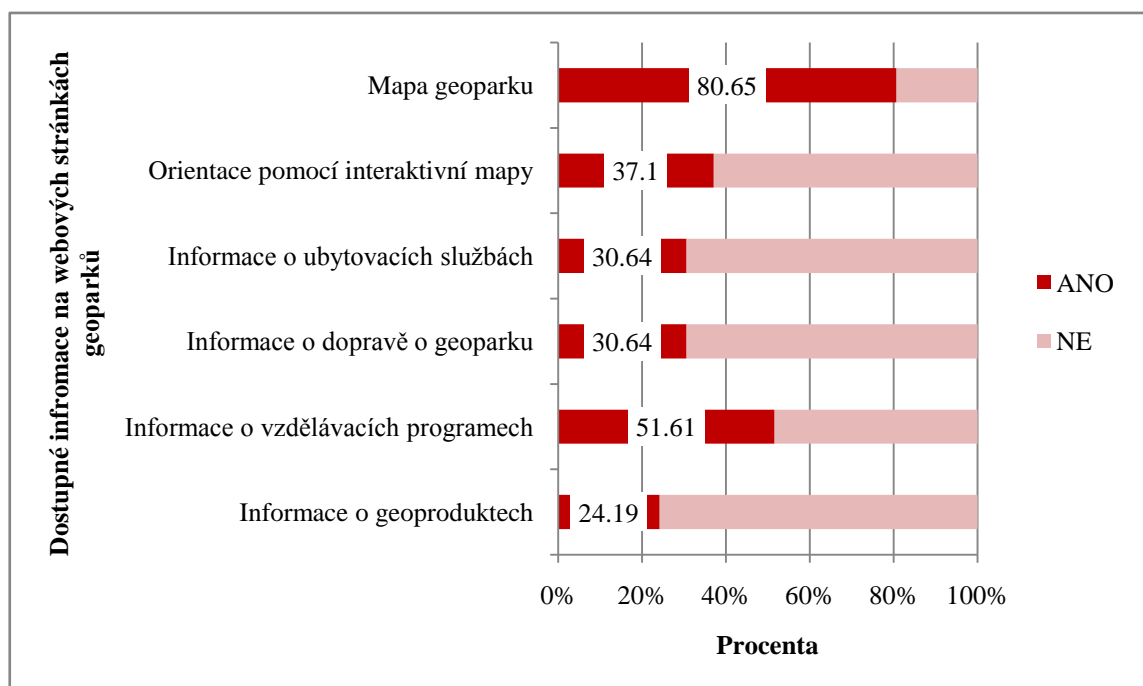
Obrázek č. 19 – Internetová dostupnost kontaktních údajů evropských geoparků

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat European Geoparks Network a oficiálních webových stránek geoparků (2016)

Dalšími porovnávacími parametry jsou důležité služby, které souvisí právě s geoparky. Základem geoparku je mapa ohraničující území geoparku, popřípadě zobrazující geolokalitu a geoturistické cíle. Některé geoparky využívají i interaktivní mapy, nejčastěji je využívána aplikace Google maps, na kterých se lze lehce orientovat a je možné si dané území přiblížovat či oddalovat. Mapu geoparku na svých oficiálních webových stránkách nabízí 50 geoparků (80,65 %), některé geoparky nabízí i více mapových výstupů s různým zaměřením, nejčastěji geoparky zobrazují geologické mapy a mapy geoturistických cílů. Interaktivní mapy využívá 23 geoparků (37,1 %). Některé geoparky využívají pouze mapové výstupy jako obrázky, některé zase pouze interaktivní mapy a v některých případech jsou na webových stránkách dostupné jak interaktivní mapy, tak mapové obrázkové výstupy. Další informace, které lze nalézt na webových stránkách, jsou ubytovací služby. Návštěvníci se zde dozvědí, kde mohou přespat a mohou si vybrat z různých typů ubytování, jako jsou různé kempy, hotely, motely, hostely, apartmány nebo například chaty. Často jsou tyto informace doplněny i o kontaktní údaje jednotlivých ubytovacích zařízení. Tyto informace jsou velmi důležité, protože návštěva geoparku může trvat i několik dní. U některých geoparků je pak i odkaz, kde si návštěvníci mohou rezervovat pokoj na určité datum a po určitou

dobu. Návštěvníci jistě ocení i informace o dopravě geoparku, kde je přesně popsána cesta, jak se má turista dostat ke geoparku. Geoparky se snaží popisovat cestu co nejpodrobněji a nabízí návštěvníkům různé cesty příjezdu. U popisu jsou využívány přesná čísla silnic i odboček. Tyto informace jsou nabízené pouze u 19 geoparků (30,64 %). Náplní práce geoparků jsou i vzdělávací programy a to jak pro dospělé, tak pro děti. Geoparky nabízejí na svých webových stránkách vzdělávací programy právě pro školy a to základní i střední. Tyto vzdělávací programy pak zvyšují návštěvnost geoparků mladšími návštěvníky. Přesto tyto služby jsou poskytnuty pouze u 32 geoparků (51,61 %). Posledním parametrem jsou geoproducty, které zvyšují spolupráci s místními obyvateli a rodinnými firmami. Geoproducty jsou jedním z prostředků, jak si návštěvníci mohou uchovat vzpomínky na tato místa a poznat blíže celé území. Ačkoli jsou geoproducty důležitou součástí marketingu geoparků, přesto jsou zobrazeny pouze na 15 oficiálních stránkách geoparků (24,19 %). Shrnutí těchto výsledků je zobrazeno na obrázku č. 20.

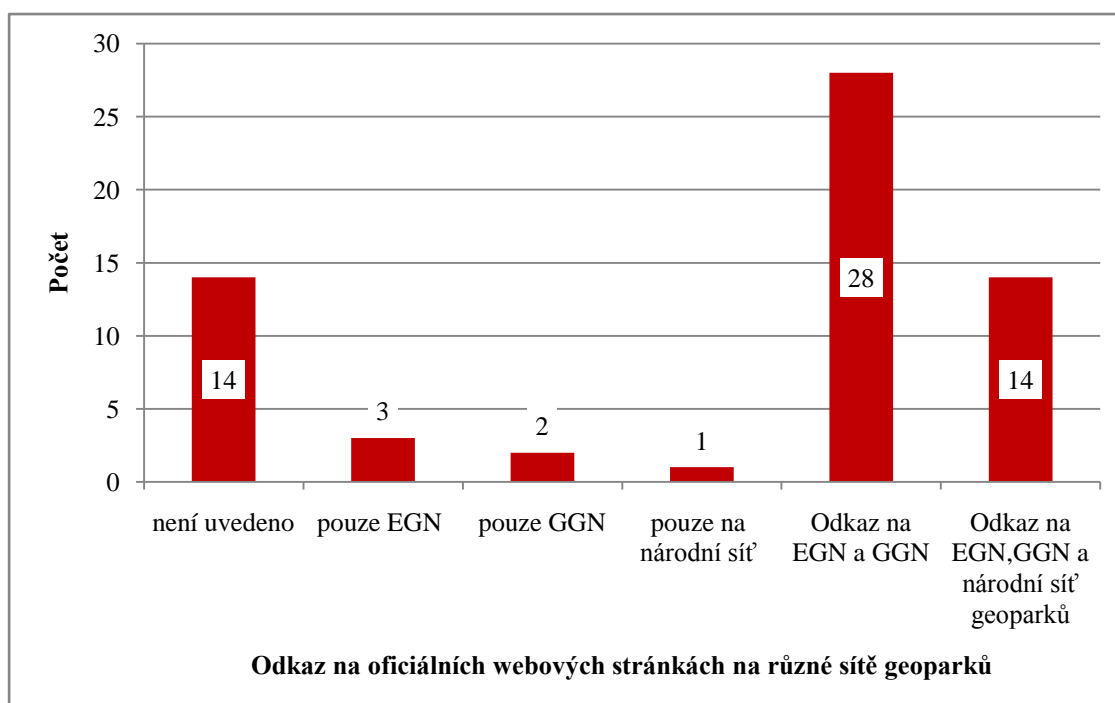

Obrázek č. 20 – Dostupnost významných informací na oficiálních webových stránkách geoparků v procentech

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat oficiálních webových stránek geoparků (2016)

Obecně je velmi důležitá i spolupráce geoparku s jinými geoparky v síti EGN nebo GGN, dále i s geoparky na nižší úrovni, tedy národních geoparků. Pomocí webových stránek geoparků se může návštěvník dozvědět i o jiných geoparcích na

území daného státu nebo se pomocí odkazu dozvědět něco o Evropské síti geoparků a Globální síti geoparků. Návštěvníci poté mají větší povědomí, jaké geoparky se kde nachází a kam si mohou naplánovat například další výlet. Nejčastěji geoparky uvádějí odkazy současně na Evropskou a Globální síť geoparků, tyto informace jsou uvedené celkem na 28 oficiálních webových stránkách geoparků. Odkazy na Evropskou, Globální a národní síť geoparků najdeme na internetových stránkách čtrnácti geoparků. Dále 14 geoparků odkaz na národní či vyšší síť geoparků vůbec neuvádí. Celkem je uvedeno pouze 15 odkazů na národní síť geoparků nebo na národní geoparky. Tyto informace uvádějí především německé, britské či irské geoparky zařazené do EGN. Graficky je vše vyhodnocené na obrázku č. 21.

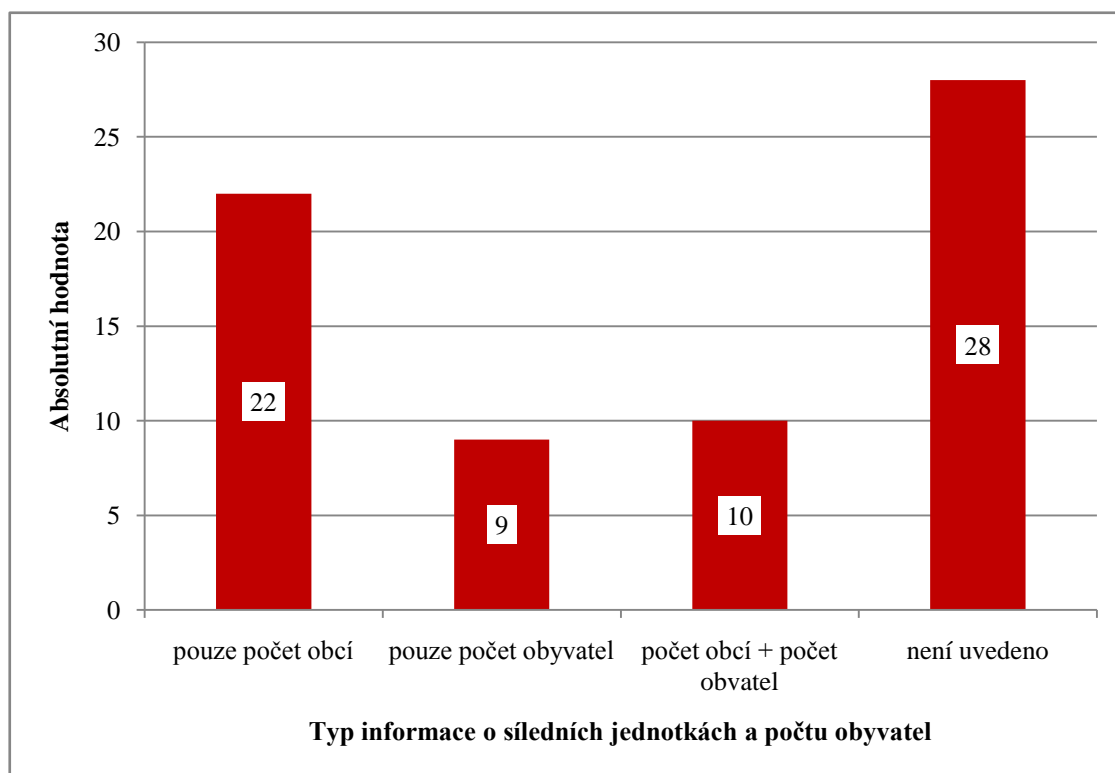

Obrázek č. 21 – Uvedení odkazů na národní, Evropskou a Globální síť geoparků na oficiálních stránkách geoparků

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat na oficiálních webových stránkách geoparků (2016)

Každý geopark uvádí vždy rozlohu geoparku, počet obyvatel nebo obcí však neuvádí 28 geoparků. Počet obcí se liší a je to uváděno častěji, než-li počet obyvatel. Celkem tuto informaci uvádí 32 geoparků. Informace o počtu obyvatel i o počtu obcí je uvedeno celkem na 10 oficiálních stránkách geoparků a jedná se o ty nejpodrobněji dělané webové stránky geoparků. Toto srovnání je zaznamenáno na obrázku č. 22. Ze zjištěných informací má nejméně obcí na svém území Basque Coast Geopark

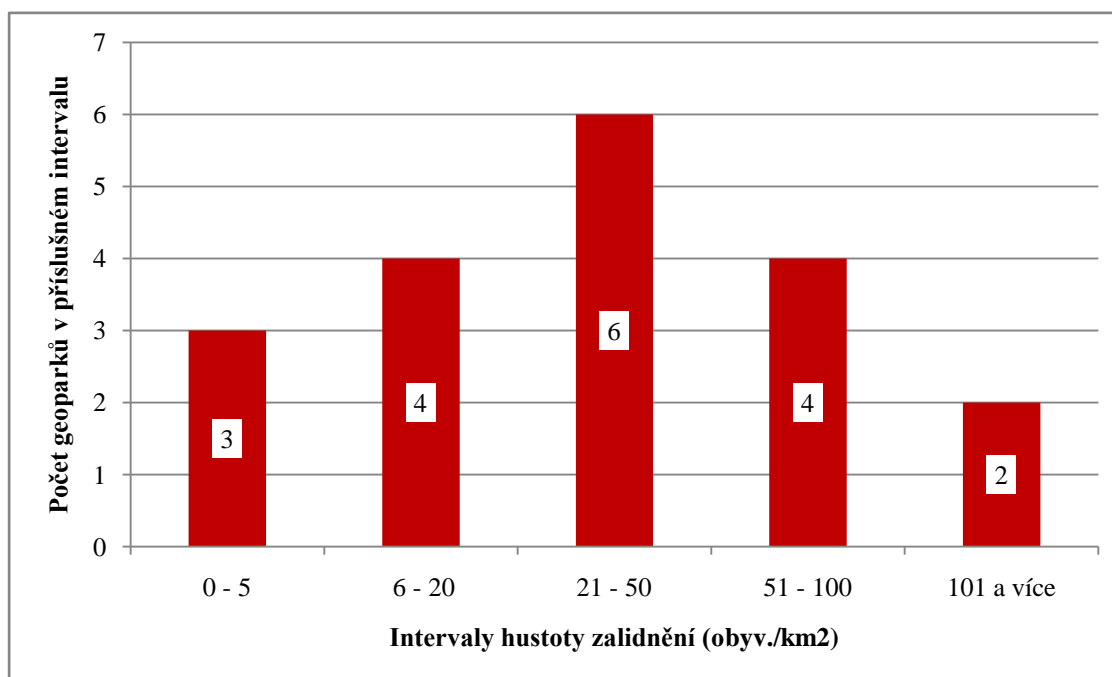
(Španělsko), kde se nachází pouze tři obce. Naopak nejvíce obcí (173) se nachází na území geoparku Monts d'Ardèche (Francie). Nejméně žijících obyvatel je na území Katla Geopark (Island), zde žije pouze kolem 2 700 obyvatel a největší počet obyvatel je v geoparku Azores (Portugalsko), zde žije téměř 260 000 obyvatel.

Obrázek č. 22 – Informace o počtu obcí a počtu obyvatel na oficiálních webových stránkách geoparků

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat oficiálních webových stránek geoparků a European Geoparks Network (2016)

Dalším srovnáním je zalidnění oblasti geoparku. Toto srovnání bylo možné pouze u 19 geoparků, které uváděly přesný počet obyvatel, kteří žijí na území geoparku. Hustota zalidnění je velmi odlišná, nejčastěji je však hustota obyvatel do 100 obyv./km², výjimkou jsou geoparky Chablais Geopark (Francie) s hustotou zalidnění 144 obyv./km² a Madonie Geopark (Itálie) s hustotou zalidnění 344 obyv./km². Vůbec nejmenší hustota obyvatel je v geoparku Katla (Island), kde je pouze 0,2 obyv./km², je to dáno velkou rozlohou geoparku a téměř neosídleným územím. Nejvíce geoparků má hustotu zalidnění v intervalu 21–50 obyv./km². Tyto informace jsou zaznamenány na obrázku č. 23.

Obrázek č. 23 – Zobrazení počtu geoparků ve vybraných intervalech hustoty zalidnění

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat oficiálních webových stránek geoparků (2016)

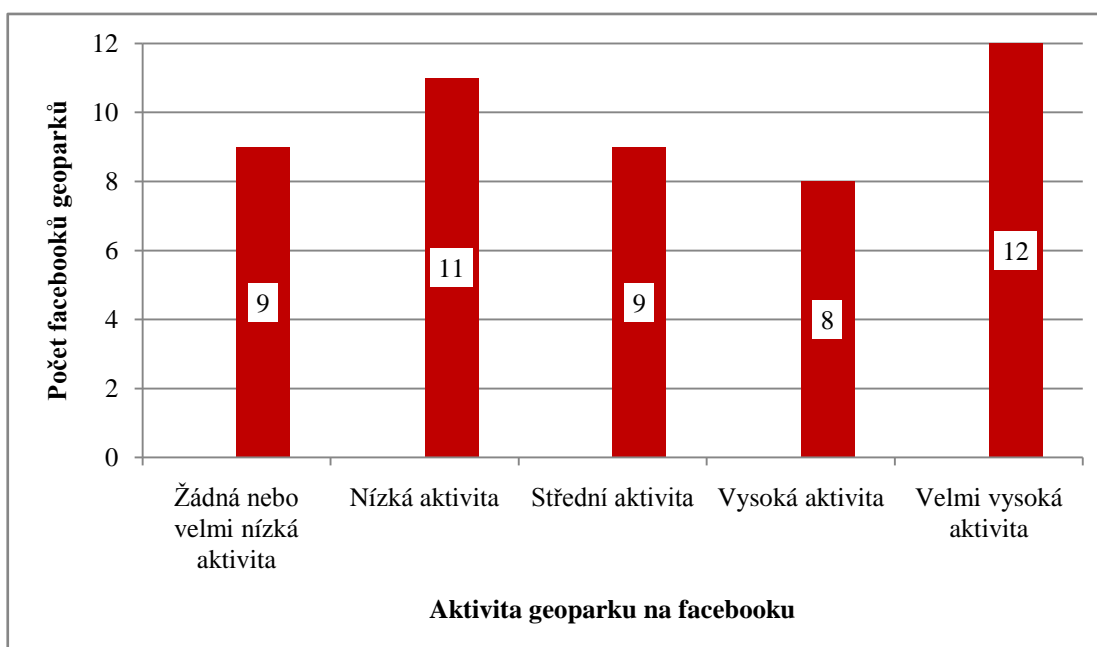
5.1.2 Facebook

Facebook je jeden z mnoha typů sociálních sítí. V oblasti geoparků je však využíván nejčastěji a založený Facebook má 49 geoparků (71,01 %). 20 geoparků Facebook nemá, může být však v této síti uveden, ale například pouze jako orientační bod. Pro srovnání, musí být geopark zařazen na Facebooku jako veřejná skupina či v oblasti cestovního ruchu, turismu, sportu apod. V těchto oblastech může správce geoparku přidávat nejrůznější příspěvky, které se týkají geoparku, sdílet různé akce, přidávat fotografie či videa nebo přidávat nejnovější informace o geoparku. Počet příznivců se velmi liší a často to závisí na aktivitě přidávaných příspěvků na Facebook. Aktivita geoparku na sociální síti je zde hodnocena pomocí tabulky č. 4. Ani jeden příspěvek během roku 2015 nepřidaly celkem 4 geoparky (Český ráj, Vikos - Aaos Geopark, Sessia Val Grande Geopark a Carnic Alps Geopark). Mezi nejméně aktivní geoparky, s nejvíce přidanými příspěvky za rok 2015, patří například Terras de Cavaleiros Geopark (573 příspěvků), Parco Del Beigua, UNESCO Global Geopark (571 příspěvků) nebo Azores Geopark (552 příspěvků). Nejvíce přidávaných příspěvků je nejčastěji v jarních či letních měsících květen – srpen, naopak nejméně příspěvků geoparky přidávají v lednu nebo v únoru. Aktivita na základě přidaných příspěvků je dále zobrazena na obrázku č. 24.

Tabulka č. 4 – Aktivita geoparku na Facebooku na počet přidanych příspěvků v roce 2015

Počet příspěvků za rok 2015	Aktivita geoparku na FACEBOOKU	Počet geoparků
0–20	Žádná nebo velmi nízká aktivita	9
21–60	Nízká aktivita	11
61–100	Střední aktivita	9
101–200	Vysoká aktivita	8
200 a více	Velmi vysoká aktivita	12

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat facebookových stránek geoparků (2016)

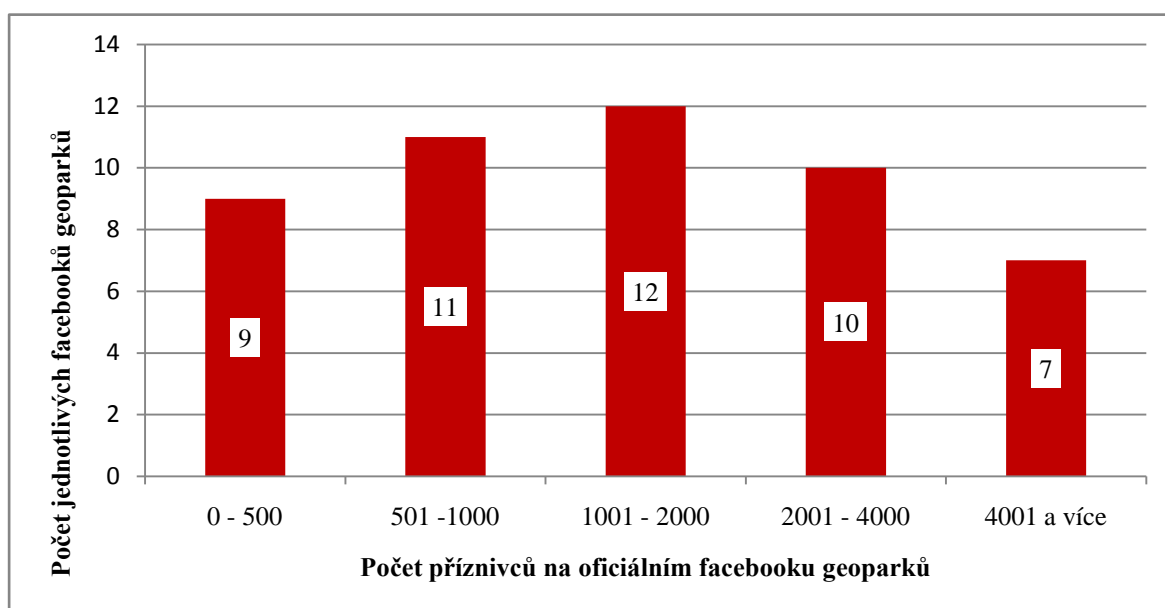

Obrázek č. 24 - Aktivita geoparků na sociální síti Facebook na základě počtu přidanych příspěvků v roce 2015

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat facebookových stránek geoparků (2016)

Hlavní roli v propagační formě prostřednictvím sociální sítě Facebook je, kolik „fanoušků“ daná stránka má. Pro srovnání je vytvořeno 5 různých intervalů dle počtu příznivců: 0–500, 501–1000, 1001–2000, 2001–4000, 4001 a více. V prvním intervalu v počtu lidí sledující tuto stránku je například Sessia Val Grande Geopark, který zároveň za rok 2015 nevydal ani jednu zprávu. Má pouze 2 příznivce, u tohoto případu lze krásně vidět propojenost mezi aktivitou, v tomto případě neaktivitou na Facebooku a počtem příznivců. Do této kategorie spadá i geopark Český ráj, který má kolem 490

fanoušků. Naopak mezi nejvíce sledované geoparky patří například Haute-Provence Geopark s 13 218 fanoušky, další zástupce je Arouca Geopark s 13 779 fanoušky. Obecně k nejsledovanějším geoparkům na Facebooku patří především španělské, italské a portugalské geoparky, kde se počet příznivců pohybuje od 1500 fanoušků a výše, což můžeme přičítat i k tomu, že jsou geoparky v těchto zemích velmi oblíbené a návštěvníci vědí, co geoparky představují. Na obrázku č. 25 lze vidět zastoupení geoparků v určité kategorii intervalu počtu příznivců. Nejčastěji mají geoparky 500–4000 fanoušků.

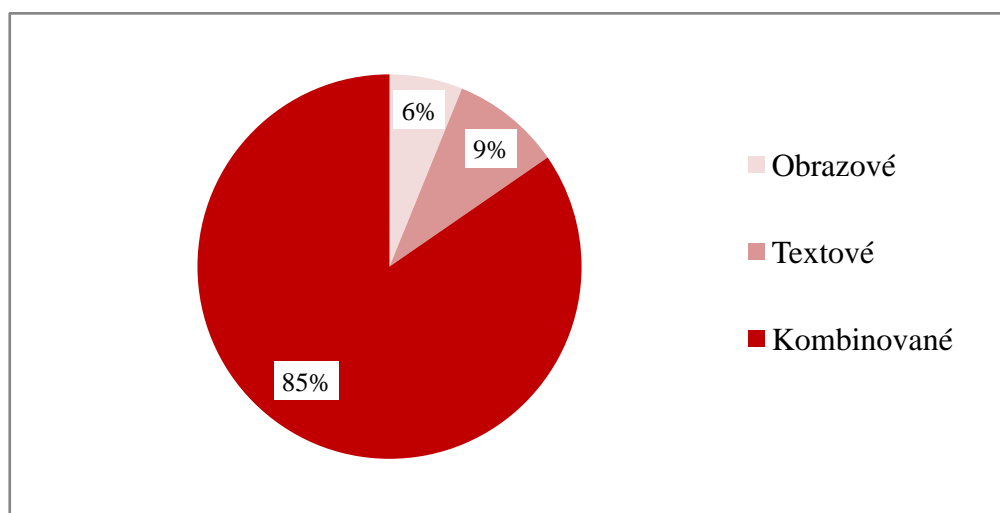
Obrázek č. 25 – Intervaly počtu příznivců na Facebooku geoparků k 31. 12. 2015

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat Facebooku geoparků (2016)

5.1.3 Logo

Jednou z porovnávacích položek bylo i logo, jak již bylo zmíněno, logo má vytvořeno celkem 65 geoparků (94,2 %) z celkového počtu 69. U čtyř geoparků tedy nebylo možné logo dohledat (Geopark of Pollino, Subbeticas Geopark, Cabo de Gata – Nijar Geopark a Vikoos - Aaos Geopark). U těchto geoparků to je dáno především tím, že tyto geoparky nemají založené oficiální webové stránky a ani jinou formou logo nebylo možné dohledat. U dvou dalších geoparků, které webové stránky nemají, se logo shoduje s jinou formou ochrany (Sierra Norte de Sevilla Natural Park a Parco Nazionale del Cliente e Vallo di Diano). Jedinou výjimkou je Rocca di Cerere Geopark, kdy oficiální internetové stránky nemá, ale logo pro tento geopark existuje. U italských geoparků často dochází k překřížení oblastí, kdy území je geopark i národní přírodní

park, v tomto případě se logo shoduje, obě tyto instituce mají stejné logo, u geoparku je pak pouze přidané na jejich internetových stránkách logo Evropských nebo Světových geoparků, příkladem může být Madonie Geopark; Parco Del Beigua - UNESCO Global Geopark; Geological, Mining Park of Sardinia; Adamello Brenta Geopark. Pro srovnání je zvolený parametr, který dělí loga na obrazová, textová nebo kombinovaná. Kombinovaná loga jsou po celém světě využívána nejčastěji a výjimkou nejsou ani geoparky. Na obrázku č. 26 lze vidět, že 85 % geoparků využívá loga, která jsou kombinovaná, jsou tedy tvořené jak obrázkem (který určitým způsobem charakterizuje danou oblast), tak textem, který nejčastěji znázorňuje název geoparku. Pouze 6% tvoří obrazová loga, toto logo využívají pouze 4 geoparky – geopark Karavanke/Karawanken, Odsherred Geopark, North West Highlands Geopark a Sessia Val Grande Geopark. Textové logo využívá pouze 5 geoparků (9 %) – Nature park Terra vita, geopark Burren and Cliffs of Moher, GeoMon GeoPark, Geopark Shetland, Terras de Cavaleiros Geopark a Rokua Geopark. Nejmenované geoparky využívají kombinovaná loga (85 %), která se zdají být i nepřehlednější, díky názvu geoparku i obrázku přibližující danou oblast.

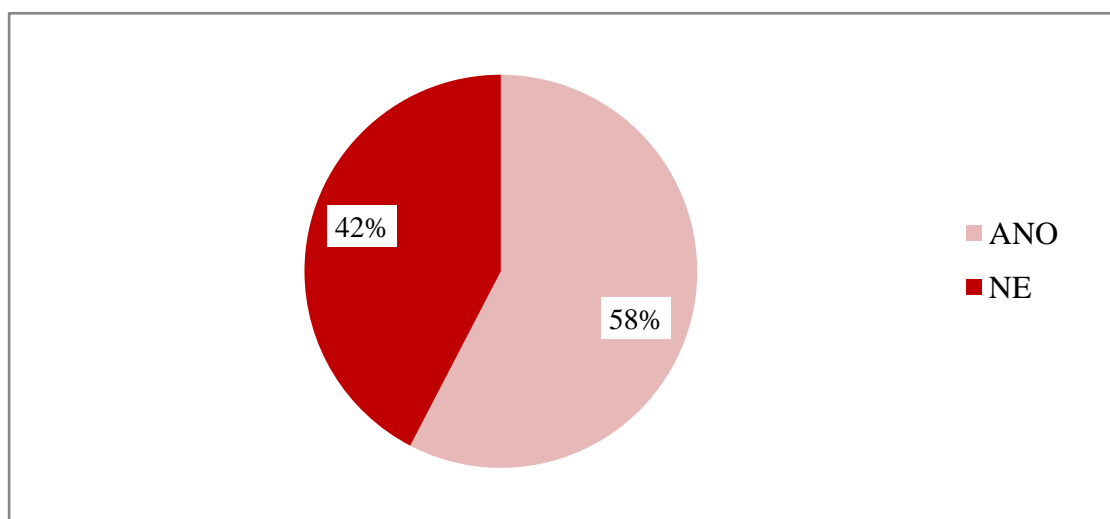

Obrázek č. 26 – Porovnání na základě tří typů grafických značek, které využívají Evropské geoparky

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat oficiálních stránek geoparků (2016)

Dalším srovnáním pomocí loga je subjektivní názor na vystihnutí charakteristiky území pomocí grafické značky a to tedy pouze obrazové nebo kombinované. Textová loga nejsou do tohoto průzkumu zařazena. 58 % geoparků (34) má dle mého názoru logo, které dostatečně vystihne danou oblast. Toto označení jsem zapsala podle

podrobného zkoumání daných geoparků pomocí popisu na jejich oficiálních webových stránkách, kde geoparky vypisují své hlavní zajímavosti a místa, na která lákají návštěvníky. Dále lze nalézt na webových stránkách charakteristiku geoparku, zda bylo území tvořeno vulkanickou činností nebo je oblast významná těžbou uhlí, drahých kamenů apod., oblast může být typická i svými archeologickými nalezišti různých zkamenělin, dochovaných nástrojů a pozůstatků z dávných dob atd. Loga 25 geoparků (42 %) nevystihují dostatečně oblast a návštěvníci si tedy nemohou s logem dané území spojit. Převážně italské geoparky mají loga zaměřené spíše na živou přírodu, protože mají logo totožné s národním parkem, tímto tedy návštěvníci mohou dávat spíše důraz právě na živou přírodu, než-li na geologické dědictví. Data jsou zaznamenána na obrázku č. 27.

Obrázek č. 27 – Subjektivní zhodnocení dostatečného vyjádření charakteristiky území pomocí loga geoparku

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat oficiálních webových stránek geoparků

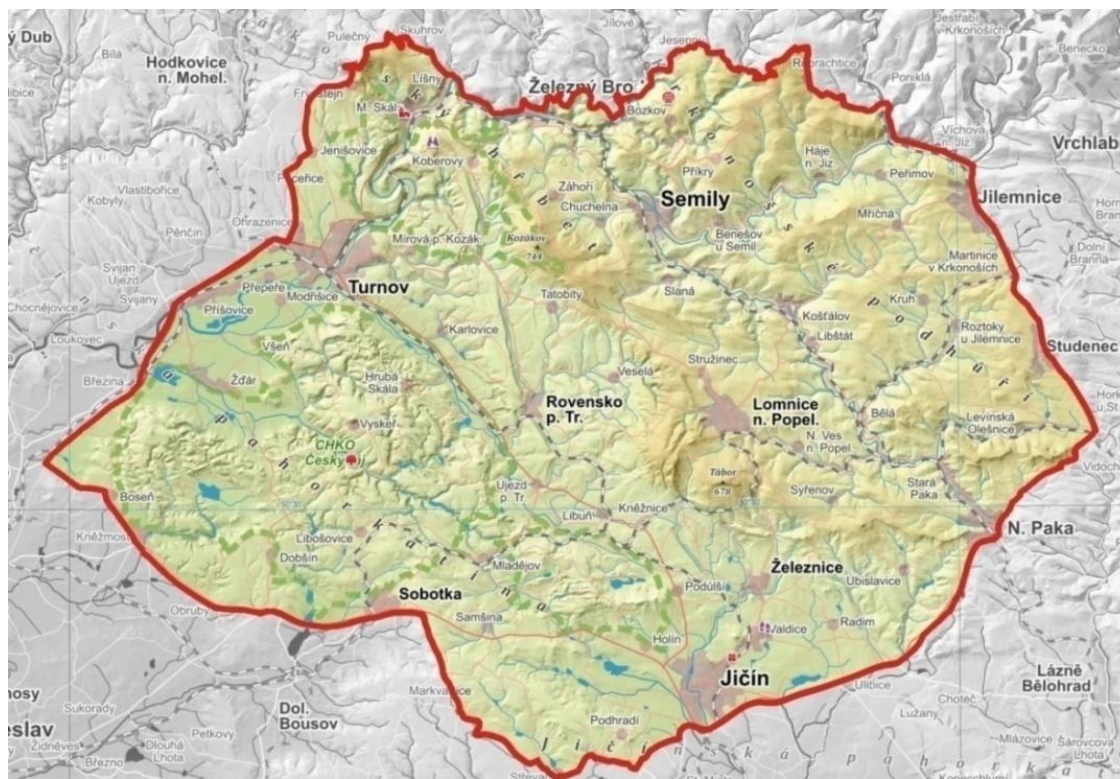
6 Srovnávací analýza vybraných geoparků

6.1 Geopark Český ráj

Region Český ráj se nachází na severovýchodě Čech a rozlehá se na území Libereckého, Královéhradeckého a Středočeského kraje. Geopark Český ráj je jediným českým geoparkem zařazeným do Evropské sítě geoparků a členem této sítě se stal v říjnu 2005. Významnou osobností pro tento geopark je pan doktor Tomáš Řídkošil, díky jehož myšlence a iniciativě tento geopark vznikl, bohužel v červenci roku 2015 zemřel. Mezi další důležité osoby tohoto geoparku určitě patří hlavní geolog RNDr. Václav Mencl nebo Jan Čermák, který organizuje různé exkurze a projekty, dále zprostředkovává informace o geoparku (Geopark Český ráj, 2016). Podmínkou pro členství v EGN je prvotní členství v síti na nižší úrovni, v tomto případě v Národní síti geoparků ČR a poté je teprve možné žádat a kandidovat na člena v Evropské síti geoparků, která je na vyšší úrovni. V České republice však tato síť vznikla až roku 2007, geopark Český ráj tedy této podmínce nepodléhal a byl zařazen rovnou do EGN. Do roku 2015 se tento geopark rozkládal na území o rozloze 678km², v květnu roku 2015 byl však tento geopark rozšířen a nyní zaujímá rozlohu téměř 750km² (AOPK ČR, 2016). Nově je tedy území geoparku vymezeno přibližně těmito obcemi: Nová Paka, Jičín, Sobotka, Kněžmost, Přešovice, Turnov, Frýdštejn, Železný Brod, Bozkov, Jilemnice, Studenec. V porovnání s chráněnou krajinnou oblastí Český ráj je geopark rozsáhlejší. CHKO Český ráj se stala vůbec prvním velkoplošným chráněným územím v České republice a tato oblast byla vyhlášena již roku 1955 s celkovou rozlohou 92,5km². Roku 2002 byla Chráněná krajinná oblast Český ráj rozšířena téměř dvojnásobně na současnou rozlohu 181,5km² (Cittadella, 2016).

Pro pochopení celé problematiky mezi rozdílem Chráněné krajinné oblasti Český ráj a geoparkem Český ráj je v podstatě v legislativě České republiky. Chráněné krajinné oblasti jsou vyhlášovány nějakým zákonným nástrojem, kdežto geoparky žádnou oporu v zákonech České republiky nemají. Jak již bylo zmíněno v teoretické části, vznik geoparků silně závisí na aktivitě a zájmu místních obyvatel, místních institucí či organizací. Oba tyto typy jak CHKO, tak geopark se zabývají ochranou přírody, chráněné krajinné oblasti se však zaměřují na ochranu živé přírody, geoparky potom na ochranu a zachování neživé přírody a geologického dědictví. Spolupráce mezi CHKO Český ráj a geoparkem Český ráj je velmi dobrá, podtržení této spolupráce je

především v jedné osobě a to ředitele CHKO Český ráj, který je zároveň i členem správní rady geoparku. (Informace poskytnuté přímo geoparkem Český ráj)

Obrázek č. 28 – Mapa geoparku Český ráj po rozšíření v roce 2015

Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2016

Srdcem regionu Český ráj, Chráněné krajinné oblasti i geoparku je město Turnov, konkrétně náměstí tohoto města. Zde se nachází hlavní Regionální turistické informační centrum, dále se ve městě nachází informační centrum geoturismu i sídlo geoparku Český ráj. Český ráj, někdy označovaný jako geologická učebnice České republiky, zprostředkovává svým návštěvníkům nejrůznější turistické trasy a cyklostezky. Cyklistických tras geopark nabízí celkem 35, naučných turistických stezek celkem 14. Délka turistických stezek se liší a má různý počet zastávek, nejkratší trasa má 2,5 km, naopak nejdelší potom 29 km. Charakter stezek je také odlišný, nejčastěji se stezky zaměřují na krajinu, přírodu, geologii, historii, archeologii nebo kulturu oblasti. Geopark Český ráj nabízí svým návštěvníkům a turistům různorodou krajinu tvořenou působením mořem i sopečnou činností. V této oblasti je názorná ukázka vývoje Země z pohledu několika tisíc let. Krajina je tvořená údolními, řekami, skalními městy, sopkami, krasovými jevy i rybníky. Důležitou roli zde hraje i člověk, který se podílí na

tvorbě tohoto území už od dávných věků. Právě zde je možné najít jedinečný soulad přírody s člověkem (Geopark Český ráj, 2016).

Celkem se na území geoparku Český ráj nachází 200 geoturistických cílů. Mezi nejvýznamnější lze řadit například Prachovské skály, Hruboskalsko, Kozákov, hrad Kost nebo Frýdštejn. Český ráj je velmi zatíženou turistickou oblastí a právě díky geoturismu, šetrného cestovního ruchu k životnímu prostředí, by se mohl počet návštěvníků usměrnit. Počet návštěvníků v tomto regionu se neustále zvyšuje, je to zřejmé ze statistik, kde je možné zaznamenat počet návštěvníků památek a jiných míst, kde je nutné uhradit vstupní poplatek. Lze tedy předpokládat, že se zvyšuje návštěvnost i v okolí turisticky zatížených míst, na turistických stezkách, zvyšují se nároky na ubytovací i restaurační služby, dále je zapotřebí neustále zvyšovat kapacitu těchto zařízení. Z tohoto vyplývá, že příroda je zatěžovaná víc a víc, tím pádem nedochází ke správné regeneraci přírody. Na oficiálních stránkách turistického regionu Český ráj lze najít monitoring návštěvnosti, ze kterého vyplývá neustálá vzrůstající tendence počtu turistů (Oficiální stránky turistického regionu Český ráj, 2016). Příkladem může být srovnání počtu návštěvníků u vybraných míst roku 2013, 2014 a roku 2015 v následující tabulce č. 5. Vysoké počty návštěvníků byly i v roce 2011, v roce 2012 byl však pokles, který mohl být dán probíhající hospodářskou krizí, která dopadla i na Českou republiku. Proto je tedy vhodné srovnávat až od roku 2013 po této krizi.

Tabulka č. 5 – Srovnání počtu návštěvníků u vybraných lokalit v letech 2013, 2014 a 2015

	ROK 2013	ROK 2014	ROK 2015
Prachovské skály	105 000	120 000	138 000
Bozkovské dolomitové jeskyně	59 000	62 800	75 000
Rozhledna Kozákov	16 244	16 553	23 214
Zřícena hradu Trosky	90 767	100 211	106 255
Hrad Kost	58 163	69 496	70 594
Hrad Frýdštejn	18 817	24 018	25 790

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat z Oficiálních stránek turistického regionu Český ráj (2016)

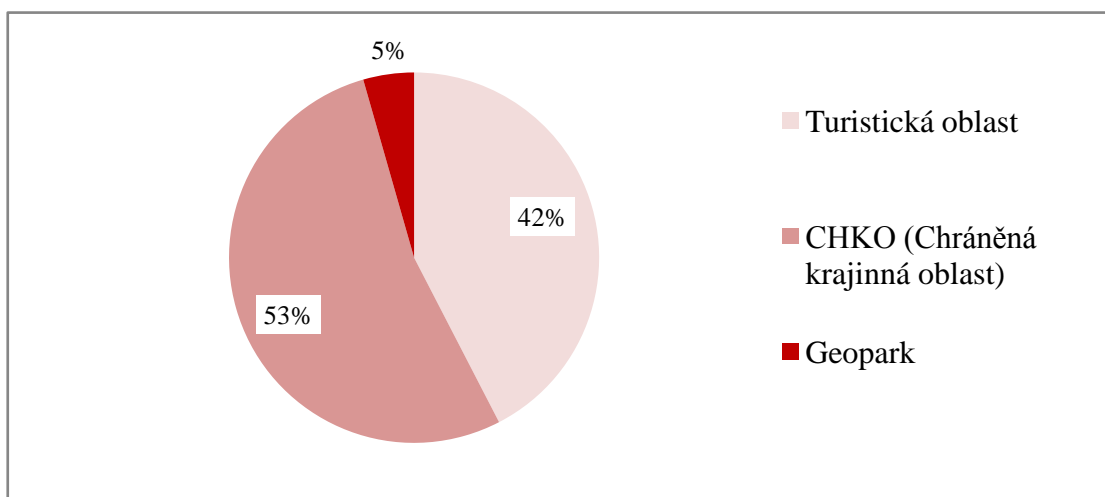
Další informace byly zjištěné za přímé komunikace se zaměstnancem geoparku, Janem Čermákem. Geopark Český ráj se snaží pro své návštěvníky vyvíjet jen ty nejlepší podmínky a jejich pobyt v geoparku zpříjemňovat, důležitou součástí je i spolupráce s místními obyvateli a firmami, které se zapojují do konkrétních projektů, tato spolupráce je v geoparku Český ráj hodnocena velice kladně a firmy i místní obyvatelé se do projektů zapojují aktivně. Firmy budují především nové stavby nebo dopravní infrastrukturu (silnice, turistické stezky). Místní obyvatelé se snaží zvyšovat kvalitu ubytovacích či restauračních zařízení, aktivně se o tato zařízení starají, snaží se turistům nabízet místní produkty a v některých případech jde i o doporučení, kam by určitě návštěvníci měli zamířit. Někteří turisté mají zájem i o služby geoprůvodců, kteří danou oblast velice dobře znají a požadavkům návštěvníkům mohou cestu přizpůsobit. Geoprůvodci jsou zodpovědní za předání kvalitních informací v časových možnostech, které si určí právě návštěvník. V geoparku Český ráj je celkem 22 geoprůvodců, kteří tyto služby nabízejí. Tito průvodci jsou odborně vyškoleni a mají certifikát geoprůvodců. Průvodcovství je především v českém jazyce, tyto služby jsou však nabízené i pro zahraniční turisty v jazyce anglickém, německém, francouzském či ruském. Geoprůvodci v geoparku Český ráj jsou všichni zaměstnanci, kteří se o geopark a jeho správu starají, až na pani účetní, dalšími průvodci jsou především externí odborníci, kteří se starají o cizojazyčné výpravy. Poslední školení na geoprůvodce proběhlo v letech 2010–2011.

V České republice zatím povědomí o geoparcích je velmi nízké, zahraniční turisté si však tuto novou formu turismu velmi oblíbili. Do České republiky, konkrétně tedy do geoparku Český ráj míří turisté především z okolních států a to především z Německa, kde jsou geoparky velmi rozšířeny. Dalšími početnými turisty jsou Poláci, Slováci nebo i Holanďané. Přesný počet turistů a zájemců o geopark není nikdy znám, protože je možné získat tyto údaje pouze pomocí navštívených placených míst. Přesto z pohledu před deseti lety a dnes se počet zájemců o geopark určitě zvyšuje.

U geoparků je důležitá propagace, geopark Český ráj má vytvořené oficiální webové stránky i účet na sociální síti Facebook. Na sociální síti je však tento geopark neaktivní a na webových stránkách je aktivita nedostačující. Aktuality jsou pravidelně přidávány pouze v malé míře, často jsou na stránkách uváděny zajímavosti staršího data, například před rokem 2010. Obecně jsou webové stránky tohoto geoparku nedostačující z pohledu informací a jsou vedené ve dvou jazycích, v českém jazyce a

angličtině. V listopadu 2015 byla vydána zpráva, že se internetové stránky budou měnit a jsou vytvářeny nové, od mého sledování ke změně však nedošlo (Příloha B). V oblasti Český ráj se nachází i několik turistických informačních center a to celoročních i sezónních. Dále geopark ke své propagaci využívá například tištěné informační materiály.

Součástí průzkumu v geoparku Český ráj bylo dotazníkové šetření pro širokou veřejnost (Příloha C) a bylo především zaměřeno na to, jak lidé chápou oblast Český ráj a zda mají vůbec povědomí o tom, co to geopark je. Výzkumu se zúčastnilo celkem 158 lidí z různých krajů České republiky, 84 odpovídajících bylo žen (53,16 %) a 74 mužů (46,84 %). Nejčastěji odpovídali lidé z Ústeckého, Plzeňského, Středočeského kraje a hlavního města Prahy. Pro kvalitní výsledky bylo zapotřebí i dostatečné zastoupení všech věkových skupin, nejvíce zodpovězených dotazníků bylo od lidí do 25 let, tato věková skupina vyplnila více jak polovinu dotazníků (55,69 %), 39,88% vyplnili dotazník lidé ve věku od 26 let do 65 let, lidé nad 65 let vyplnili pouze 4,43 % dotazníků. Oblast Český ráj je lidmi v České republice chápána především jako chráněná krajinná oblast (53,16 %), poté jako turistická oblast (42,41 %) a nejméně lidí (4,43 %) chápe Český ráj jako geopark (Obrázek č. 29).

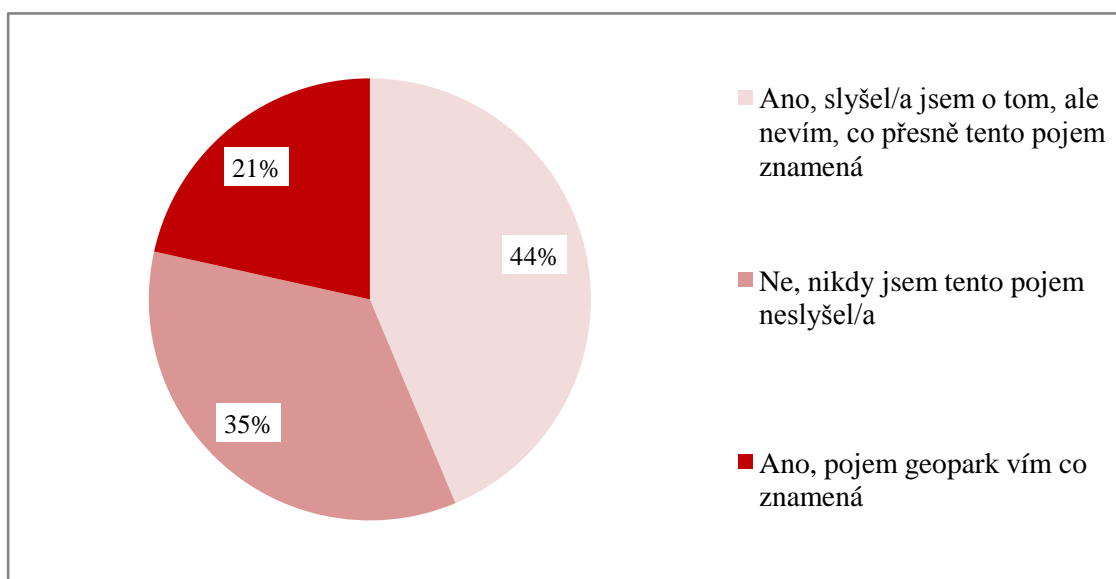
Obrázek č. 29 – Možnosti chápání oblasti Český ráj dotazovanými lidmi

Zdroj: Vlastní zpracování (2016)

Nejčastěji se lidé dovídají o této oblasti především díky rodině a přátelům, dále ve škole, pomocí internetu či televize. 56 zodpovídajících bylo v oblasti Český ráj více než jednou, 46 lidí pouze jednou, 43 dotazovaných v této oblasti nikdy nebylo a 13 respondentů zodpovědělo, že vůbec neví, zda někdy v této oblasti byli. S oblastí Český

ráj si nejvíce dotazovaných vybavilo Prachovské skály, skalní města či pískovcové skály, dále hrad Trosky nebo Kost, výjimkou nebyla ani krásná nedotčená příroda.

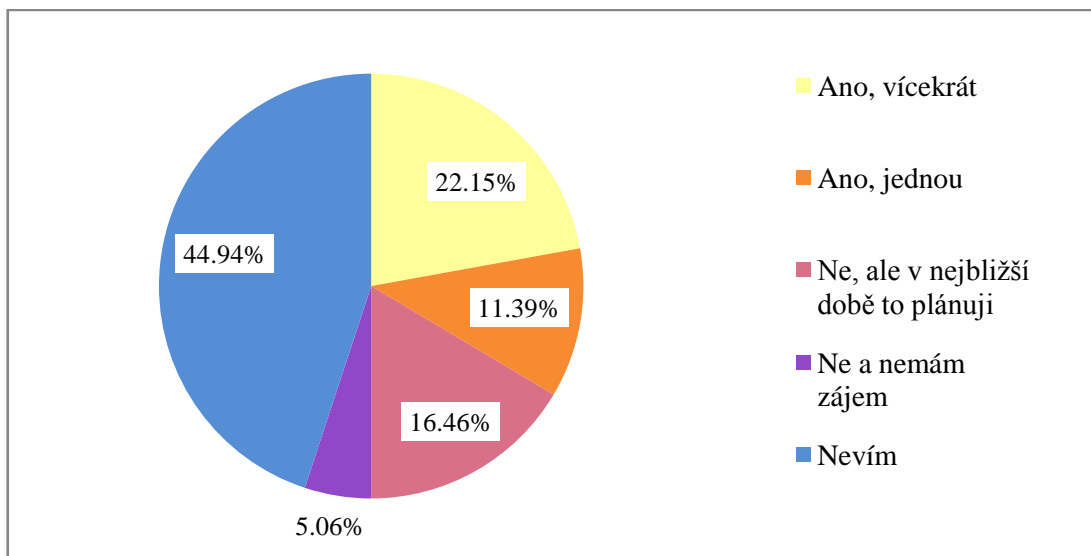
Druhá část dotazníku se skládala především z otázek týkající se obecně geoparku, národních geoparků a následně konkrétně o geoparku Český ráj. Pojem geopark nikdy neslyšelo 55 zodpovídajících, což je 34,81 %, nejvíce lidí (43,67 %) odpovídalo, že pojem geopark už někdy slyšelo, ale neví přesný význam tohoto slova a 21,52 % zodpovědělo, že pojem geopark zná a ví, co znamená (Obrázek č. 30).

Obrázek č. 30 – Procentuelní zobrazení povědomí o významu pojmu geopark

Zdroj: Vlastní zpracování (2016)

To se odrazilo i v otázce, co si lidé představí pod pojmem geopark. Jen málo odpovědí bylo opravdu správných a vyjadřovaly alespoň určitou částí, co to geopark je. Nejčastějšími odpověďmi byly, že geopark je nějaký park s kameny, území s geologickými prvky, pod nějakou ochranou. Někteří lidé dokonce odpovídali, že vůbec neví nebo si nic pod pojmem nepředstaví. Z toho vyplývá, že lidé nejsou s tímto pojmem vůbec seznámeni a většinou pouze tipovali, co tento pojem znamená. Jako hlavní úkol geoparků nejvíce lidí chápe, že jsou geoparky určeny především k ochraně přírodního a kulturního dědictví, zabývají se podporou rozvoje regionu a snaží se o zvyšování informovanosti o jedinečnosti vybraného území. Na obrázku č. 31 lze vidět, zda dotazovaní respondenti v některém geoparku v ČR byli nebo to plánují.

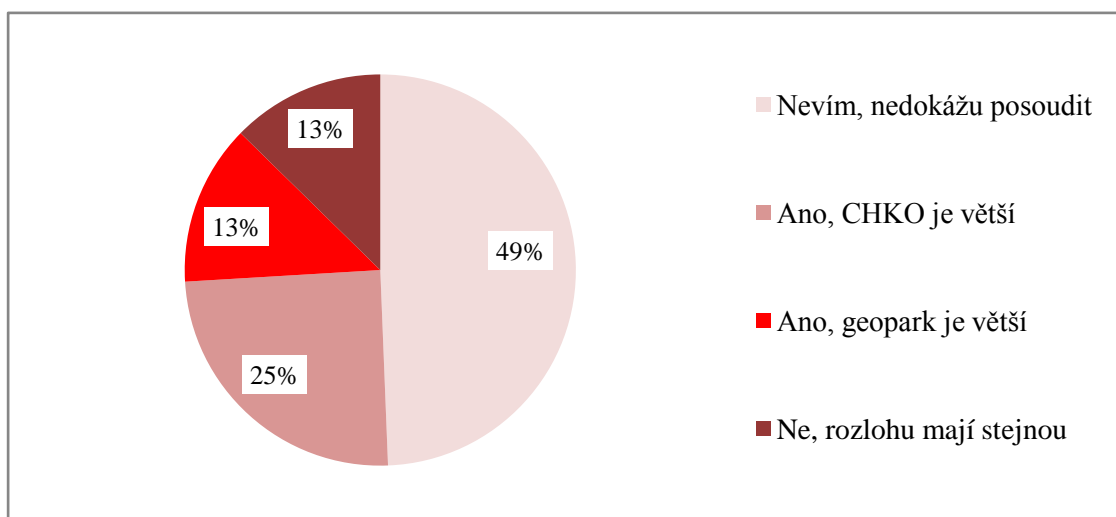

Obrázek č. 31 – Procentuelní zobrazení návštěvnosti některého geoparku v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování (2016)

Z grafu můžeme vidět, že 33,54 % (22,15 + 11,39 %) z dotazovaných bylo jednou nebo vícekrát v nějakém geoparku v České republice. Odpověď 'nevím' zvolilo téměř 45% dotazovaných, což značí o tom, že velká část nemá ponětí, zda se někdy na území některého geoparku nacházela. Toto může být zapříčiněné především špatným značením a nízkou povědomostí turistů, že vůbec tento typ snahy ochrany existuje a je určitým způsobem toto území ohraničené. 16,46 % dotazovaných si je vědomo, že v žádném geoparku nikdy nebyli, ale mají o to zájem a plánují nějaký geopark co nejdříve navštívit. Obecně největší zájem respondentů byl především o geopark Český ráj, dále o geopark Železné hory nebo GeoLoc, naopak nejméně zajímavým geoparkem dle dotazovaných je Egeria. 50 respondentů (31,65 %) odpovědělo, že v geoparku Český ráj už byli a návštěvu plánují znovu, z tohoto můžeme usoudit, že toto území návštěvníky určitě velmi zaujme a pro ty, kteří zde již byli, mohou geopark rodině a přátelům doporučit. Největším problémem geoparků v České republice, na příkladu Český ráj, je neznalost významu geoparků, jejich rozmístění atd. Protože se rozloha geoparku a CHKO liší, tak bylo velmi zajímavé zjistit, zda lidé vědí, že velikost ploch je rozdílná. Většina respondentů odpověděla, že tuto otázku nejsou schopni odpovědět, posoudit, takto odpovědělo 49,37 % dotazovaných. Pouze 21 účastníků (13,29 %) tohoto dotazníku zodpovědělo správně, tedy že se rozloha geoparku a CHKO liší a geopark je větší. Zbylé dvě odpovědi byly, že je CHKO větší nebo že mají rozlohu stejnou, v těchto případech lze očekávat spíše tipování těchto odpovědí.

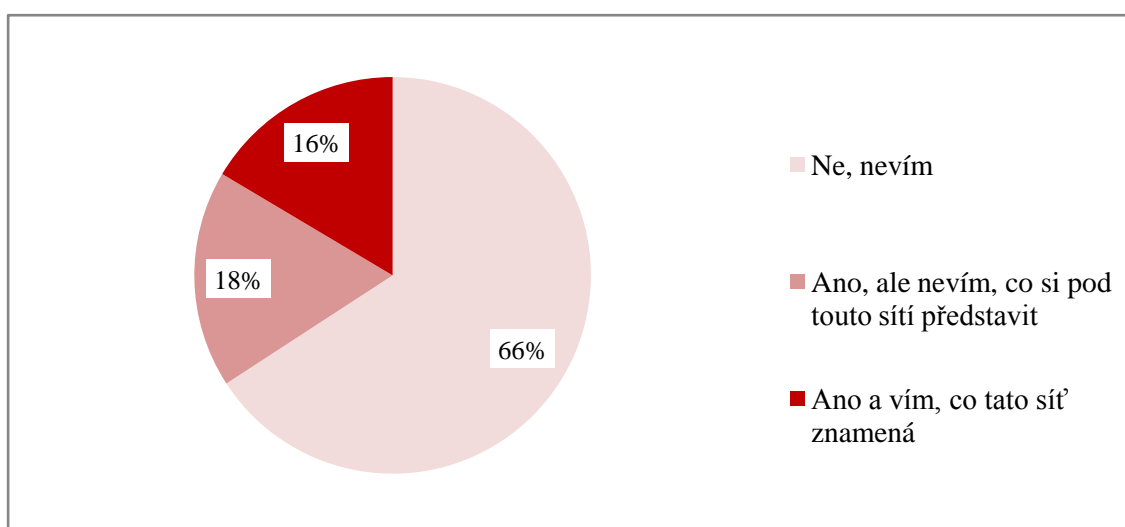

Obrázek č. 32 – Procentuelní zobrazení informovanosti o rozloze Geoparku Český ráj vůči CHKO Český ráj

Zdroj: Vlastní zpracování (2016)

S problematikou, že je geopark Český ráj, jako jediný český geopark zařazený do Evropské sítě geoparků není seznámeno více jak polovina dotazovaných, přesně 65,82 %. 28 (17,72 %) respondentů zodpovědělo, že o členství v síti ví, ale neví, co tato síť znamená, pouze 26 lidí (16,46 %) je seznámeno, že geopark Český ráj je v této síti zařazen a o síti a její činnosti má nějaké informace (Obrázek č. 32). Nejatraktivnějšími místy v geoparku Český ráj pro dotazované jsou skalní města, krasová jeskyně, místní rozhledny, hrady a zámky.

Obrázek č. 33 – Procentuelní zobrazení informovanosti o členství geoparku v EGN

Zdroj: Vlastní zpracování (2016)

Dalším bodem ke zjištění potřebných informací bylo dotazníkové šetření v informačních turistických centrech a střediscích (Příloha D) v oblasti Český ráj. Spolupráce byla možná pouze s celoročně otevřenými infocentry, protože byli schopni plně zodpovědět všechny potřebné otázky. Celkem je těchto celoročně otevřených center sedm, pouze se šesti však byla možná komunikace, poslední informační centrum Mnichovo Hradiště vůbec nereagovalo. Výzkum se týkal převážně toho, jak informačních turistická centra spolupracují s geoparkem či naopak, kolik mají informačních materiálů, které nabízejí turistům a jak moc je velký zájem o geopark. Ačkoli jsou zjištěné informace pouze od šesti informačních center, jsou vypovídající.

Spolupráci hodnotí informační střediska převážně velmi dobře nebo pozitivně, jedinou výjimkou je regionální turistické informační Turnov, které hodnotí spolupráci s geoparkem Český ráj neutrálně. Z vyplněného dotazníku vyplývá, že toto informační centrum a geopark téměř nejsou ve vzájemném kontaktu, což je velmi překvapivé, protože je toto centrum jakýmsi záchytným bodem pro turistu v Českém ráji. Každé informační centrum či středisko propaguje především svou vymezenou oblast, město a památky, které se nacházejí v nejbližším okolí. Informační centra propagují geopark především pomocí vytištěných letáků, brožur a různých map, procentuelní zastoupení propagačních materiálů týkajících se geoparku Český ráj je do 5%. V regionálním turistickém centru Turnov je k dispozici pouze jeden leták, který si informační centrum muselo vytisknout na své náklady samo. V turistickém informačním centru Železný Brod dokonce není k dispozici žádný informační materiál a zaměstnanci centra tedy mohou zájemcům o geopark pouze předat znalosti ústní formou pomocí zodpovězení příslušných dotazů. Zájem ze strany návštěvníků o informace o geopark je však velmi nízký, tato informační centra zodpověděla, že se turisté o tyto informace nezajímají vůbec nebo ve velmi malé míře a ojedinele. Návštěvnost hodnotí informační centra jako poměrně vysokou, návštěvníci se zajímají především o konkrétní místa a památky. Zapsání geoparku Český ráj do Evropské sítě geoparků se návštěvnost a zájem turistů dle informačních center mírně zvýšila, nemohou však konkrétně zodpovědět, zda to je důsledek zapsání tohoto geoparku do Evropské sítě. Jako důležitý bod si informační centra kladou především to, aby se zvýšila propagace právě geoparku, protože běžný turista, který navštíví oblast Český ráj ani neví, že se nachází i na území geoparku Český ráj. Dle všech informačních center je nejlepší chápat Český ráj jakožto turistickou oblast a i jako turistickou oblast Český ráj propagovat.

6.2 Novohrad- Nógrád Geopark

Tento geopark se rozkládá na území dvou vnitrozemských států ve střední Evropě a to Slovenské republiky a Maďarska, je to tedy přeshraniční geopark, který byl do sítě Evropských geoparků zařazený v březnu 2010. Byl to vůbec první přeshraniční geopark, který se stal členem této sítě, zároveň je to první mezinárodně uznávaný geopark na území států Slovenska i Maďarska. Vzájemná spolupráce mezi těmito dvěma státy začala již roku 2003. Celková rozloha tohoto geoparku je 1578km², větší část geoparku je na maďarské straně, kde zaujímá 1251km². Na slovenské straně se pak geopark rozkládá na ploše 336km² (Slovenská agentúra životného prostredia, 2016). Pokud bychom chtěli rozlohu tohoto geoparku porovnat s Geoparkem Český ráj, tento geopark je dvakrát větší. Novohrad – Nógrád Geopark se rozléhá od města Fil'akova (Slovensko) až po Bér v Maďarsku, celkem je na území 9 mikroregionů, na Slovensku jsou to 4 mikroregiony – Pod Bučeňom, Pri Velických jazerách, Obručná a Medveš, na maďarské straně to je potom 5 mikroregionů – Salgótarján, Szécsény, Bátortereny, Balassagyarmant a Pásztó (Nature reserve Ipolytarnóc fossils, 2016). Geopark má na svém území 28 slovenských a 63 maďarských obcí a celkem zde žije okolo 150 000 obyvatel. Mezi nejvýznamnější osobnosti tohoto geoparku patří například geolog Ľudovít Gaál, pan doktor Jozef Klinda zabývající se obory geografie (především hydrologií) a ochranou přírody, dalším odborníkem je Mgr. Attila Agócs věnující se především historii nebo například inženýr Peter György působící v regionální samosprávě (Město Fil'akovo, 2016).

Geopark je součástí Panonské pánve, která se nachází ve střední Evropě. Tato oblast se klene od Jižních Karpat, až na sever Maďarských hor. Do území geoparku zasahují celkem dvě ochrany přírody, na slovenské části to je CHKO Cerová vrchovina s celkovou rozlohou 167km², tato chráněná krajinná oblast byla vyhlášena roku 1989 a roku 2001 byl tento statut území potvrzen (Gemerský región, 2016). V Maďarsku je to potom Národní park Bükk, který vznikl roku 1987 jako třetí národní park v Maďarsku a celkovou rozlohu má 341km² (Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, 2016). Na území geoparku lze nalézt neobyčejný pohled na krajinu, která je tvořena pomocí zachovaných geologických i geomorfologických zajímavostí a jedinečností. Geologická struktura této oblasti je tvořena především neovulkanity, které jsou na území obou států. Reliéf geoparku je tedy tvořen především kopci a údolními. Symbolem tohoto geoparku je zřícenina hradu Šomoška, který se nachází v obci Šiatorská Bukovinka v okrese

Lučenec (Slovensko), což je velmi blízko od hranice mezi Maďarskem a Slovenskem. Tento hrad je zobrazen i na logu tohoto geoparku. Součástí loga je dále zobrazení hranice mezi Slovenskem a Maďarskem na úpatí hradu, který byl vybudován na čedičové hornině (Nature reserve Ipolytarnóc fossils, 2016). Na tomto logu lze krásně pozorovat souznění člověka a přírody, jakožto je na celém území geoparku.

Obrázek č. 34 – Novohrad-Nógrád Geopark – mapa

Zdroj: Nature reserve Ipolytarnóc fossils (2016)

Celkem se na území tohoto geoparku nachází 76 geolokalit, z toho 44 se nachází v Maďarsku a zbylých 32 je na Slovensku. Mezi nejvýznamnější geoturistická zastavení patří Pohanský hrad, Lipovianske pieskovce, Sámsonháza/Šámsonház, Ostrá skala, Čekanovský profil, Ragáč, Bagolyvár, A tari Fehérkő-bánya nebo Soví hrad. Právě geologické dědictví tohoto území se stalo tím, proč sem přijíždějí turisté a proč jsou obyvatelé na toto území hrdí. Oblast je významná i z pohledu zachovaných lidových tradic a kultury etnické skupiny Paloc. V geoparku je možné najít velké množství turistických tras, naučných stezek i cyklostezek. Na území Slovenska je k dispozici celkem 6 turistických tras, různě dlouhých. Na oficiálních stránkách města Fil'akova jsou tyto trasy zveřejněny a jsou k dispozici informace například o dopravních spojeních, turistickém značení, převýšení terénu nebo náročnosti trasy (Město Fil'akovo, 2016). Na území Maďarska bylo však zapotřebí turistickou

infrastrukturu vylepšit, celkem se v této části geoparku v roce 2013 nacházelo pouze 10 turistických stezek, které byly ve špatném stavu a byly informačně nedostačující. Proto byl vytvořen plán pro tvorbu dalších 6 turistických tras, které umožní propojit všechny důležité zastávky v této části geoparku s ostatními stezkami a obcemi. Důležitou součástí bylo zlepšení tras, správné značení, zpevnění cest a přidání naučných tabulí na přehledné a dostupné místo. Tento plán vytvořil Greg Berci. Celkem by bylo na území maďarské části geoparku 193km dostupných stezek pro turisty, které umožní zájemcům prozkoumat i odlehlejší místa v regionu. Při tvorbě turistických a naučných stezek je však zapotřebí spolupracovat v rámci celého regionu a zabývat se i jinými službami, jako je například zvyšování kvality a kapacity ubytovacích či restauračních zařízení a jejich budování (Magyar Tájépítészek Szövetsége, 2016). Výjimkou nejsou ani vybudované cyklostezky, na celém území geoparku je však taktéž zapotřebí úroveň těchto cyklostezek zvýšit a přesný počet není nikde uveden.

Další informace o geoparku Novohrad-Nógrád poskytl v tomto výzkumu zaměstnanec geoparku Jozef Puntigán. Důležitou součástí je i v tomto geoparku spolupráce s místními obyvateli, kteří se především snaží o propagaci geoparku. Lidé bydlící v obcích, které leží na území geoparku, jsou těmi nejvýznamnějšími návštěvníky, sledují různé aktivity geoparku, účastní se akcí pořádaných geoparkem, ale upozorňují správu geoparku i na vznikající problémy či nedostatky, v některých případech se zapojují do různých návrhů pro zlepšení a řešení vzniklých problémů. Často se obyvatelé účastní pořádaných túr geoparkem (4–6x ročně), mezi největší mezinárodní akcí patří Medvešský fotomaratón, kde se místní obyvatelé snaží pomáhat při celé organizaci, stávají se dobrovolníky a někteří zájemci mohou dokonce přispět svými fotografiemi, které pořídily. Této akce se účastní stovky fotografů z různých států Evropy, ale i celého světa. Spolupráce probíhá i s místními obcemi, které jsou pravidelně informovány o programu a aktivitách geoparku nebo o grantových možnostech. Spolupráce je s některými obcemi hodnocena velice kladně, některé obce jsou ve spolupráci s geoparkem pasivní. Tato spolupráce s obcemi závisí především na vztahu mezi starostou obce (popřípadě obecného zastupitelstva) a geoparkem, protože právě tyto osoby si volí, zda se budou podílet na společných aktivitách s geoparkem. Obce se často nezapojují do těchto projektů, protože očekávají z těchto aktivit finanční zisk, proto je v tomto případě nutnost kompromisů. Oblast, ve které se Novohrad-Nógrád Geopark nachází, je typická svou vysokou nezaměstnaností a proto je tedy

spolupráce s místními firmami velmi nízká, téměř se zde nenachází dobře fungující a prosperující podnik. Geopark nejvíce spolupracuje s restauracemi nebo ubytovacími zařízeními.

Počet turistů se v této oblasti neustále zvyšuje, opět zde však není možné zaznamenat přesný počet turistů, nárůst návštěvnosti je viditelný především v místech, která jsou uzavřená nebo částečně uzavřená pomocí zpoplatněného vstupu. Největší zájem turistů a především těch zahraničních vykazují historické památky, především hrady. Není však možné zjistit, zda pro turisty je prioritou právě geopark nebo navštěvují pouze konkrétní lokality nacházející se na území geoparku. Nejvíce turistů do geoparku přijíždí ze Slovenska, Maďarska a dále z přiléhajících států, mezi nejčastější zahraniční návštěvníky patří například i turisté z České republiky. Zvýšení návštěvnosti celé oblasti může být způsobeno certifikací geoparku do sítě EGN a GGN jakožto pod záštitou celosvětově uznávané organizace UNESCO. Konkrétní zájem o geopark je především od různých středních a vysokých škol, které do geoparku pořádají exkurze, dále geopark navštěvují odborníci z různých geologických společností a výzkumných organizací. Oficiální služby geoprůvodců nejsou v tomto geoparku zpřístupněné, geopark nabízí pouze nevyškolené průvodce, kteří jsou často odborníky v otázkách přírody a geologie. Výklad o zajímavostech geoparku je hlavně v oficiálních jazycích obou států, tedy ve slovenštině a maďarštině, dále geopark nabízí výklad i v anglickém jazyce.

Geopark ke své propagaci nejvíce využívá služeb médií, jako je televize, rádio, tisk nebo elektronické portály, výjimkou nejsou ani odborné přednášky, konference, semináře, veletrhy či osobní setkání. Taktéž Novohrad-Nógrád Geopark využívá ke svým propagačním formám oficiální webové stránky a sociální síť Facebook. Na oficiálních webových stránkách je tento geopark o poznání aktivnější než geopark Český ráj. V rámci aktualit přidává různé články z výstav či pořádaných expedic, které se uskutečnily. Webové stránky jsou vedené ve třech jazycích a to v maďarštině, slovenštině a angličtině. Aktivita na Facebooku byla však v roce 2015 nízká, bylo přidáno pouze 40 příspěvků během celého roku (Příloha B). Geopark klade velký důraz na propagaci, především kvůli tomu, aby se zvyšovalo povědomí o tomto typu ochrany přírody, geologickém, přírodním i historickém dědictví. Předpokládá se, že právě i propagace může za to, že se návštěvnost v geoparku neustále zvyšuje.

Novohrad-Nógrád Geopark je prvním přeshraničním členem v Evropské síti geoparků a taktéž v této síti nejdéle působí, proto jsou zde velmi důležité otázky týkající se hlavně zhodnocení kladů a záporů v přeshraniční spolupráci. I na tyto otázky byla zapotřebí komunikace s geoparkem, konkrétně s Jozefem Puntigánem. Jako hlavní výhodou je zmiňována především „mezinárodnost“. Mezinárodní spolupráci lze získat různé finanční prostředky, které podporují tuto vzájemnou spolupráci. Geopark tedy může podávat žádosti o různé granty se zaměřením na různé aktivity. Paradoxně nevýhodou a zápornou stránkou je státní hranice mezi Slovenskem a Maďarskem. Oba státy mají zavedený svůj politický, ekonomický i společenský systém, přičemž není možné tyto rozdílné systémy nijak odbourat a geoparky se jimi musí samozřejmě v rámci zákonů a pravidel řídit. Rozdílné řízení státu, pohled na ekonomiku atd. se projevuje především při plánování a realizaci společných programů a aktivit. Je tedy nutné programy přizpůsobit dle platných slovenských i maďarských předpisů a norem. Největší překážkou je v tomto směru financování a podpora turistiky, ochrana přírodních a chráněných oblastí a jejich prezentace. Maďarsko a tedy maďarská vláda této stránce přikládá větší důraz a podpora je v tomto směru výrazně větší, než na Slovensku. S tímto je i spojen pohled na geoparky a jejich strategie, maďarská vláda se snaží o podporu příslušných institucí a organizací, které jsou spojené s činností geoparku a snaží se o vytvoření, co nejlepších podmínek pro existenci a fungování těchto organizací. Slovensko je v těchto otázkách spíše pasivní a finanční prostředky vyhrazené pro geopark nejsou téměř žádné.

Významné jsou i otázky týkající se spolupráce mezi slovenskou a maďarskou stranou. Zástupci obou stran se setkávají pravidelně, kde zástupci slovenské i maďarské části řeší ty nejdůležitější otázky, týkající se různých změn a nových strategií. Pokud se vyskytne nečekaný problém a strany se nemohou setkat, nejčastěji v těchto situacích jednají mezi sebou telefonicky nebo pomocí e-mailu. Vedení geoparku je rovnoměrně rozprostřeno do obou dvou částí, to znamená, že slovenská i maďarská strana se na managementu geoparku podílí stejným a tedy rovným dílem. Vzájemná spolupráce a komunikace mezi oběma středisky je stěžejní a to především z toho důvodu, aby návštěvníkům byly poskytovány ty nejlepší služby a rozdíly mezi slovenskou a maďarskou částí byly co nejmenší. Komunikace je důležitá i z hlediska pořádání různých akcí, turistických aktivit apod. Obě strany fungují nezávisle na sobě se svými řídicími centry, ale snaží se o co nejužší spolupráci.

Všechny členské geoparky mohou zhodnotit členství v EGN a GGN pozitivně i negativně. U tohoto přeshraničního geoparku převládají kladné stránky členství především z hlediska zvýšení návštěvnosti, geopark však pocítuje i negativní stránky a to především na slovenské části. Tyto problémy jsou spojené s finanční zátěží, protože členství v Evropské/Světové síti geoparků má i různé povinnosti, jako je například aktivní účast členů geoparku na konferencích či odborných schůzkách pořádaných EGN či GGN. Účast členů geoparků je často povinná či žádaná. Finanční podpora slovenské části geoparku státem je však velmi malá a z vlastních zdrojů si nemůže tato část geoparku dovolit a uhradit všechny náklady spojené na cesty na pořádané akce Evropskou/Světovou síti geoparků. Výjimkou dále nejsou ani platby a úhrady členských příspěvků v síti.

6.3 Česko-bavorský geopark

Česko-bavorský geopark se skládá ze tří částí, toto sdružení je neformální a koordinuje ho pracovní skupina. Na české straně jsou to dva národní geoparky, první částí je Národní geopark Egeria, který se rozprostírá na území Karlovarského kraje, dokonce zaujímá dvě třetiny tohoto kraje. Druhou částí je Národní geopark GeoLoci, který se nachází v Plzeňském kraji, konkrétně na území okresu Tachov. Poslední a tedy třetí částí tohoto přeshraničního geoparku je německá část, severovýchod Bavorska, skládající se ze čtyř okresů Neustadt/Waldnaab, Tirschenreuth, Wunsiedel a Bayreuth. Každá část je vedena odlišným typem organizace, která se zabývá různými plány, financováním a rozhodováním v různých projektech, vedení těchto organizací se však snaží o co nejlepší spolupráci a podílení se na společných aktivitách, činnostech a snaží se o propojování součinnosti jejich záměrů (GeoLoci, 2016). Tento projekt o přeshraničním geoparku je založen především na zvyšování informovanosti o geologii tohoto jedinečného území, o hornických aktivitách, o přítomnosti nerostného bohatství a přírodních zajímavostech (Geologický průzkum, 2016). Pomocí tohoto projektu se značně rozvíjí i přeshraniční spolupráce jako taková, což je v současné době velmi důležité a zvyšuje se tím turistická atraktivita celého regionu.

Geoparku Egeria se podařilo získat titul Národní geopark již v roce 2010, geopark GeoLoci dostal titul Národní geopark o dva roky později, tedy v roce 2012. V roce 2011 získala obdobný titul i německá část s názvem Bayern-Böhmen Geopark (GeoLoci, 2016). Vzájemná spolupráce vznikla již v roce 2001, kdy s tímto nápadem přišla především německá strana, v současnosti je stále větší zájem a snaha právě

z Německa. Nejprve byla oslovena německou stranou právě část Karlovarského kraje, o rok později se zapojil do společných aktivit i plzeňský kraj, konkrétně tedy Tachovsko. Již v roce 2003 bylo zveřejněno a následně podepsáno Společné prohlášení o podpoře Česko-bavorského geoparku, kdy tento mezinárodní geopark by měl sloužit především k regionální propagaci a identifikaci regionů pomocí současných i budoucích aktivit a příslušných zařízení (GeoLocí, 2016). Oficiální název tohoto přeshraničního geoparku zatím není znám, proto se nejčastěji používá Česko-bavorský geopark, na straně německé je využívám název národního německého geoparku Bayern-Böhmen Geopark.

Další poskytnuté informace o geoparku jsou díky zaměstnancům geoparků Egeria a GeoLocí. Informace z geoparku Egeria poskytoval Michael Rund a z geoparku GeoLocí Lucie Mantelová, za pomoci těchto informací bylo možné zanalyzovat, v čem Česko-bavorský geopark vyniká a jaké má nedostatky. Tento geopark prozatím nikdy nekandidoval do Evropské sítě geoparků, v současné době se o tom velmi jedná a je zde nutná řádná příprava, jak na německé, tak na české straně. Největším problémem je však nedostatek finančních prostředků, které by samozřejmě byly použity především na zvýšení udržitelnosti v regionu atd. Dalším důležitým faktorem je vzájemná spolupráce těchto tří středisek, spolupráce geoparku Egeria a Bayern-Böhmen Geoparku je velmi kvalitní a na vysoké úrovni, toto se však nedá říct mezi českými geoparky Egeria a GeoLocí, kde spolupráce a domluva je velmi špatná, protože oba geoparky volí trochu jinou strategii. Další možnou okolností, proč ještě není možné, aby Česko-bavorský geopark kandidoval do EGN je geopark GeoLocí, který se v současné době zatím zabývá svým vlastním rozvojem a nesplňuje ještě všechny požadavky, které jsou od kandidátského geoparku žádány. Evropskou certifikaci právě geopark GeoLocí chápe v současnosti jako velmi vzdáleným cílem, ačkoli této certifikaci přikládá reálnost a důležitost z hlediska větší publicity a finančních prostředků na rozvoj.

Propagace mezinárodního přeshraničního geoparku jako taková není zatím v takové míře rozšířena. České geoparky propagují na oficiálních webových stránkách spíše své území a Česko-bavorský geopark je zmíněn pouze ve velmi malé míře. Německé webové stránky geoparku Bayern-Böhmen jsou vedené v německém, českém i anglickém jazyce a právě tyto webové stránky se stávají nejdůležitější v propagaci, protože jsou zaměřené na všechny tři části, informace jsou zaměřené na německou i českou část a lze očekávat, že jsou tyto webové stránky označovány jako oficiální pro celý tento geopark. Nejvíce informací je však pouze v německém jazyce, což je určitě

velký nedostatek, protože by geopark měl nabízet informace rovnoměrně v obou jazycích. Geopark má založený i Facebook, valná většina příspěvků je však pouze z akcí pořádaných na německé straně. Z toho vyplývá, že spolupráce všech tří středisek je, ale prozatím jsou geoparky vedené spíše jako národní. Dále geopark ke své propagaci využívá především tiskoviny, prospekty, informační tabule a pořádá různé přednášky. České geoparky mají propagačních forem velké množství a propagaci jako takovou hodnotí na dobré úrovni a v širokém spektru využívaných možností, spíše je však propagován přímo geopark GeoLoci nebo Egeria, než Česko-bavorský geopark.

Dle informací z geoparku je nárůst návštěvníků viditelný a geopark je schopný posuzovat návštěvnost díky QR kódům (prostředky pro automatizovaný sběr dat), které jsou umístěné v geoparku. Certifikací do Evropské a následně do Světové sítě geoparků, lze určitě další nárůst návštěvníků očekávat, to však nemusí být spojeno pouze s geoparkem, ale i s novými UNESCO lokalitami, jako bude Západočeský lázeňský trojúhelník a Montanregion Krušnohoří. Případné výklady jsou zatím v českém, německém a anglickém jazyce. V bavorské části geoparku je přibližně registrováno 50 geoprůvodců, kteří v geoparku působí pouze jako externí spolupracovníci, nejsou to přímo zaměstnanci geoparku. V geoparku GeoLoci není oficiálně ani jeden geoprůvodce, příprava oficiálního programu je plánována až na tento rok, geopark chce mít 5–10 registrovaných geoprůvodců, kteří budou oficiálně provádět pod vlajkou geoparku. V současné době na území geoparku GeoLoci provádí pouze místní hornické spolky, pracovníci muzea a členové jiných v geoparku angažovaných organizací. V geoparku Egeria se zaměřují spíše na individuální typ turistiky a průvodci jsou pouze v centrech geoparku, kteří působí v dole Jeroným a štole Jáchymov. Tito průvodci zajišťují bezpečné organizované prohlídky. Pracovníci geoparku Egeria se účastní také vycházek v rámci vytvořeného cyklu s názvem „Pojďte s námi do přírody“, který se týká především témat geologie a přírodovědy. Mimo pracovníků geoparku zde působí i externí průvodci, např. Dr. Petr Rojík.

Česko-bavorský geopark jakožto možný kandidát do Evropské sítě geoparků má určitě na své straně mnoho výhod, aby se případným členem sítě stal. Evropská síť geoparků určitě podporuje přeshraniční spolupráce a mezinárodním kandidátským geoparkům určitě přikládá hodnocení vyšší. Je však zapotřebí, aby se německá i česká strana zapojila do všech možných přeshraničních projektů, zlepšila svou spolupráci se všemi třemi středisky, začala propagovat geopark jako jeden celek atd. Správa u tak

velkého geoparku s třemi různými středisky je však složitější a proto tedy realizace plánů a domluva pomalejší a těžkopádnější. Česko-bavorský geopark je jedinečný svým výskytem 95% druhů hornin, které se na naší planetě nacházejí, a proto je tedy toto území chápáno jako jedno z geologicky nejrozmantějších míst na naší planetě.

Obrázek č. 35 – Mapa Česko-bavorského geoparku

Zdroj: Geopark GeoLocI – Česko-bavorský geopark (2016)

7 Diskuze

Diskuze v této bakalářské práci je zaměřena na řešení problematiky srovnání členských geoparků v Evropské síti geoparků a srovnání možného kandidátského Česko-bavorského geoparku vůči dvěma vybraným geoparkům Český ráj a Novohrad-Nógrád Geopark. Na základě podrobného výzkumu těchto dvou vybraných geoparků je možné zanalyzovat, zda právě Česko-bavorský geopark něco postrádá, aby se v nejbližších letech mohl stát členem EGN.

Srovnání všech členských geoparků poskytl zcela nový pohled, jaké strategie geoparky využívají. Každý geopark je odlišný, využívá různé propagační formy území a využívá různé způsoby jednání s návštěvníky. Právě propagační strategie se u geoparků stávají jako velmi důležitou složkou k rozvoji tohoto způsobu ochrany přírodního dědictví. Dle kolektivu autorů Farsani, Coelho a Costa (2012) hodnotí marketing geoparků jako zvláštní složku, které by se měla věnovat vysoká pozornost. Mezi nejdůležitější možné formy marketingu vyzdvihují hlavně geoproducty, geoturismus, regionální i národní festivaly a různá řemesla související s oblastí. V rámci zjištěných výsledků, by geoparky měly uvažovat o svém marketingu a na základě všech možných faktorů své marketingové a především propagační strategie zlepšit. Zásadní roli nehraje pouze vytvoření oficiálních webových stránek geoparků (popř. Facebooku), ale množství předávání informací a na základě těchto možností zvýšit návštěvnost a docílit ztotožnění návštěvníků i místních obyvatel s danou oblastí. Geoparky by se měly zaměřit především na kvalitní předání informací nejen o geoparku nebo celé oblasti, ale způsobu chápání této ochrany, aby hlavně mladší generace toto dědictví chápaly jako jedinečné a přikládaly důraz na zachování obdivuhodných míst na celé Zemi.

Výsledky srovnání členských geoparků mohou být však zkresleny na základě vybraných parametrů, které plně nepokrývají všechny možné propagační strategie a srovnání je možné i na jiných zvolených parametrech. Informace nemusí být ani celistvé, většina jich je přebrána pouze z oficiálních webových stránek, přičemž geopark může podrobnější informace přidávat například do různých brožur, informačních tabulí, v informačních centrech apod., které lze nalézt přímo v oblasti geoparku.

Geoparky jsou v každém státě podporovány rozdílně, ať to souvisí s finanční podporou nebo způsobu zapojování místních obyvatel, firem, organizací do těchto projektů. V České republice strategie geoparků nejsou zatím takovým způsobem

rozšířeny k široké veřejnosti, vyplývá to z různých výzkumů například od RNDr. Jana Koppa Ph.D (2013), který se touto problematikou zabýval u studentů na Západočeské univerzitě, dále tuto problematiku zmiňuje i Čtveráková Iveta (2012). Další autorkou, která se zabývala problematikou geoparků v České republice je Anna Klacková (2015). Ta ve své práci zmiňuje otázku, proč vznikají geoparky, když už ochrana přírody jako taková je uzákoněna v podobě národních parků, chráněných krajinných oblastí apod. V tomto případě lze odvodit, že obyvatelé České republiky tuto ochranu přírodního dědictví dosud zcela nepřijali. Případová studie Novohrad-Nógrád Geoparku nám ukazuje, že strategie na Slovensku a v Maďarsku jsou zcela odlišné, obyvatelé i návštěvníci se této specifické ochraně přírodního dědictví více oddali a spolupráce je zde jak s orgány státu, tak obyvatel určitě na lepší úrovni. To napomáhá rozhodně k většímu rozvoji geoparků. Z výzkumu je však zřejmé, že zájem a návštěvnost obou geoparků se zvyšuje, což je uvedené i v již zmíněných pracích. Prezentace geoparku Český ráj je směřována pouze na nejmenším území, což jsou tedy hranice samotného geoparku, víceúčelové by však mohlo být, kdyby geopark využíval k propagaci například média, jako je tomu v případě Novohrad-Nógrád Geoparku. Přeshraniční geoparky (jako je příklad právě Novohrad-Nógrád Geoparku) jsou kapitola sama o sobě, protože struktura přeshraniční spolupráce je velmi složitá. Výhody těchto geoparků lze chápat z různých pohledů, příkladem určitě může být vzájemná spolupráce, která poskytuje zájemcům různé projekty a různé možnosti na tak rozmanitém území. Pro návštěvníky se přeshraniční geoparky mohou stát i atraktivnější, protože umožňují turistům nabídnout, vycestovat a poznat dvě země, dvě různá pojetí této ochrany, poznat rozdílné styly žití atd.

Přínos výsledků v rámci srovnání dvou vybraných geoparků by se mohl zdát zcela zásadní v problematice kandidátského Česko-bavorského geoparku. To však nemusí být zcela pravda, protože zástupci tohoto geoparku si myslí, že Česko-bavorskému geoparku nic zásadního nechybí, aby se mohl kandidovat do EGN. V rámci výzkumu je však zcela zřejmé, že strategie Česko-bavorského geoparku nejsou plně vytvořené a na základě vybraných parametrů pro srovnání všech členských geoparků tomuto geoparku zcela jistě nějaké zásadní věci chybí. To však může být velmi diskutabilní a vše bude záviset na vytvoření kandidátské listiny, kterou případně v následujících letech Česko-bavorský geopark může Evropské síti geoparků zaslat.

8 Závěr

V bakalářské práci „Srovnávací studie evropských geoparků“ bylo základem srovnat všechny geoparky, které jsou členy Evropské sítě geoparků na základě určených parametrů. Ze zjištěných informací je tedy zřejmé, že Evropská síť geoparků chce neustále přidávat nové členy a tím zvyšovat počet geoparků, které budou pod uznávanou Evropskou i Světovou sítí. Nároky pro přidání nových členů jsou však velmi vysoké a síť na tyto požadavky velmi dbá, členy jsou geoparky přeshraniční i na území jednoho státu. Geoparky jsou rozšířeny po celé Evropě a nejsou tedy přímo závislé na konkrétním klimatu, kulturní krajině či geologické struktuře země. Nejčastěji jsou však rozšířeny v mírném oceánickém klimatu, ve vlhkém chladném kontinentálním klimatu a v teplém a horkém středozemním klimatu. Nejčastěji je možné vidět geoparky, které leží v těchto kulturních krajinách: Středomořská otevřená krajina, Hory, Severní vrchoviny, Atlanská bocage. V těchto charakteristikách lze najít v některých případech propojenost. Velikost geoparků také není nijak omezená, důležitým faktorem je však to, co se na daném území nachází. Geoparky by tedy měly nabízet návštěvníkům nějaké zajímavosti, které nelze nalézt nikde jinde. Ani počet geoparků ve státě není nijak konkrétně omezen, v některých zemích je pouze jeden geopark, naopak v jiných státech je možné nalézt například 10 a více geoparků. Právě ve státech, kde je vysoká koncentrace geoparků, jsou geoparky lidmi velmi oblíbené a je zde určitě vyšší zájem a návštěvnost těchto unikátních míst, než ve státech, kde je pouze jeden geopark v EGN.

Geoparky jsou velmi závislé na propagaci území a seznámení zájemců s pojetím ochrany a fungování geoparků jako takového. Nejčastěji ke své propagaci využívají oficiální webové stránky geoparků a sociální sítě. Výjimkou samozřejmě nejsou ani různé letáky, brožury a mapy, ty jsou však k dostání především až na místě. Právě oficiální webové stránky se stávají nejdůležitější propagační formou, a proto je tedy nutné nabízet návštěvníkům co nejvíce informací o geoparku a zaujmout, co nejširší okruh lidí. Oficiální webové stránky by měly být přehledné a vedené nejen v úředním jazyce státu, ale informace by měly být převedené i do světových jazyků jako angličtina, francouzština nebo španělština, to u mnohých geoparků chybí a určitě je to jeden z důvodů, proč geoparky ztrácejí zájemce. Na oficiálních webových stránkách geoparků by neměl chybět mapový výstup území, nejlépe se zobrazením geoturistických cílů, což napomáhá návštěvníkům lepší orientaci přímo na místě. Geoparky by měly nabízet informace o restauračních či ubytovacích zařízeních, dopravě

do geoparku, služby geoprůvodců v různých jazycích a geoproductů. Tyto informace často u mnohých geoparků chybí. Nabídka geoproductů je uváděna pouze u velmi málo geoparků. Geoparky se dále zaměřují i na různé skupiny, nejčastěji na školy a průzkumné organizace. Nejčastěji geoparky oslavují učitelé a žáky pomocí vytvořených projektů a nabídek exkurzí. Geoparky by neměly ani zanedbat informace o národní síti, Evropské či Světové síti geoparků, aby se návštěvníci mohli dozvědět více obecně o geoparcích nebo o konkrétních územích. Propojenost je velmi dobrá převážně odkazy na EGN a GGN, národní síť jsou uváděny méněkrát. Na oficiálních webových stránkách jsou uváděny i informace o počtu obcí a počtu obyvatel. Geoparky se převážně nacházejí v méně zalidněných oblastech do 100 oby./km², které se snaží o rozvoj území a zvýšení návštěvnosti. Naopak, kde je návštěvnost míst vysoká, geoparky se snaží se svými strategiemi o rovnováhu a zajištění udržitelnosti i v tak velmi vytižených oblastech. Další možnou propagační formou v posledních letech jsou i sociální sítě, konkrétně u geoparků je to Facebook. Z výzkumu vyplynulo, že aktivita a přidávání příspěvků na Facebook silně závisí na počtu příznivců a fanoušků, kteří se k dané skupině přidávají. Pokud se geopark snaží o pravidelné a co nejčastější sdílení fotografií, videí či akcí v geoparku, příznivci se s daným geoparkem více ztotožňují, akcí se účastní a tím vzniká větší okruh lidí, kteří se o území zajímají. Nejvíce fanoušků na Facebooku mají geoparky španělské, portugalské nebo italské. Poslední důležitou propagační formou v tomto výzkumu je i logo geoparku, které vyjadřuje nebo by mělo vyjadřovat dané území. Geoparky nejvíce dávají přednost grafickým značkám, které kombinují název geoparku a nějaký obrázek. Geoparky by měly dát důraz v logu na to, co geopark nejvíce charakterizuje, což u některých log geoparků nelze vůbec rozeznat, v tomto případě je pak velmi těžké pro turisty si logo spojit s územím a nejsou schopni určit, co je hlavní zajímavostí geoparku.

Z těchto všech poznatků vyplývá, že některé geoparky na propagaci nekladou takový důraz, jaký by měly a tím nejčastěji ztrácejí zájemce a návštěvníky geoparku. Tyto geoparky by své propagační strategie měly určitým způsobem změnit a aktivně by měly přidávat aktuality z geoparku a to jak na webových stránkách, tak na sociálních sítích. Informace by měly být co nejrozsáhlejší a geoparky by se měly snažit zaujmout co největší okruh lidí všech věkových skupin. Čím více informací geopark nabídne, tím je větší pravděpodobnost, že zaujme více lidí.

U konkrétního srovnání dvou vybraných geoparků – Český ráj a Novohrad-Nógrád geopark byly základními otázkami výzkumu vliv certifikace na cestovní ruch, propagace geoparků a výhody či nevýhody přeshraničních geoparků. Návštěvnost v těchto vybraných geoparcích se každým rokem zvyšuje, správa geoparku však není schopná počty turistů zaznamenat. Nejčastěji se tedy zvýšení turistů hodnotí u míst, kde je požadovaný vstupní poplatek, tímto však nelze zjistit, zda se turisté zajímají opravdu o geopark nebo pouze přímo o konkrétní památky. Zástupci těchto vybraných geoparků se však domnívají, že se certifikací do Evropské a Světové sítě geoparků návštěvnost určitě zvyšuje, především je pozorován zájem ze škol, které se zúčastňují exkurzí nebo do geoparku přijíždějí různé geologické organizace. V české republice je však obecně povědomí o geoparcích stále velmi nízké, u geoparku Novohrad-Nógrád je zájem turistů a pohled na geopark jako takový určitě vyšší, než v České republice. S tím souvisí i propagační materiály a různé propagační formy, přičemž Geopark Český ráj v tomto směru není téměř aktivní a povědomí o geoparku mají pouze místní obyvatelé a místní orgány, propagace je směřována pouze na nejmenší možné území, v krajích kde se tento geopark nenachází propagační formy a informace nejsou k dostání. Propagace pomocí webových stránek a sociální sítě je velmi nízká a informace nejsou téměř aktuální. Slovensko – maďarský geopark na propagaci území Novohrad-Nógrád geoparku velmi dbá a výjimkou nejsou ani propagační formy pomocí médií. Maďarská vláda se otázkami geoparku velmi zajímá a do tohoto směru vkládá i velké finanční prostředky, to geoparku napomáhá samozřejmě ve všech směrech, tedy i v lepší propagaci. U webových stránek i na Facebooku je Novohrad-Nógrád ve srovnání s Českým rájem aktivnější. Spolupráce mezi slovenskou a maďarskou částí geoparku je velmi dobrá, kladné stránky přeshraničního geoparku jsou především v získávání finanční podpory právě na základě přeshraniční spolupráce, zvyšování kvality života v pohraniční oblasti a obecně zlepšování vztahů mezi Slovenskem a Maďarskem. Jako záporná stránka je určitě odlišný systém obou dvou států a to politický, společenský i ekonomický, což v některých případech staví obě dvě strany do rozporu a vymyslet strategii vhodnou pro oba dva státy je někdy velmi náročné.

Možný kandidátský Česko-bavorský geopark musí své společné strategie států Německa a České republiky ještě vylepšit, větší zájem je zde určitě z německé strany, proto by se Česká strana měla zapojovat do veškerých aktivit více a svůj zájem by měla dávat najevo. Tím, že by vznikl v České republice druhý Evropsky uznávaný geopark,

v Německu již v pořadí sedmý geopark v Evropské síti geoparků určitě by to tento přeshraniční region velmi obohatilo. Geopark by se měl zaměřit na vytvoření kvalitní kandidátské listiny, která se předkládá orgánům v Evropské síti geoparků, které rozhodují o členství. Území jako takové nabízí velkou rozmanitost a určitě velké množství zajímavých a atraktivních míst. Spolupráce by měla být vyvážená a to mezi všemi třemi středisky geoparku, komunikace by neměla v žádném případě váznout, všechny tři strany by se měly scházet pravidelně a na svých strategiích a plánech aktivně pracovat. Zapojovat by se do projektů měly i místní obyvatelé a organizace, instituce či firmy. V současné době, hlavně tedy na české straně, tato komunikace je velmi malá a většina obyvatel ani netuší, že bydlí na území geoparku. V Německu jsou obyvatelé s geoparky ztotožnění více, může to být dáno i větším počtem geoparků v Evropské síti geoparků, ale i pouze v Národní síti geoparků. Obecně je tato strategie ochrany v Německu rozšířenější a oblíbenější než v České republice. Pro možnou kandidaturu by se měl především rozvíjet geopark GeoLoci, který má v současné době vyvinutou jen tu nejzákladnější infrastrukturu cestovního ruchu a není téměř připraven na příliv většího množství návštěvníků. Geopark Egeria v tomto směru naopak vyniká díky dlouhodobé vysoké návštěvnosti převážně lázeňských nebo lyžařských středisek, turisté si často tyto pobyty spojují s dalšími výlety například do přírody a zajímavostí celého Karlovarského kraje.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

TIŠTĚNÉ ZDROJE

AIREY, David. 2010. *LOGO Nápad, návrh, realizace*. 1.vyd. Brno: Computer Press, a.s. ISBN 978-80-251-3151-0

ČTVERÁKOVÁ, Iveta. 2012. *Ekoturismus a geoturismus na příkladu geoparků v Česku*. Praha. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce RNDr. Dana Fialová, Ph.D.

DOWLING, NEWSOME. 2006. *Geotourism*. 1.vyd. Oxford: Elsevier Ltd. ISBN 0-7506-6215-8.

DOWLING a NEWSOME. 2010. *Global Geotourism Perspectives*. Ilustrované vyd. Oxford: Goodfellow Publishers Limited. ISBN 978-19-068-8417-8.

FARSANI, N., COELHO, C., COSTA, C. 2010. *Geoparks as Art Museums for Geotourism*. Revista Turismo & Desenvolvimento, č. 13, s. 173-192.

FARSANI, N., COELHO, C., COSTA, C. & NETO DE CARVALHO, C. 2012. *Geoparks and Geotourism – new approaches to sustainability for the 21st Century*. Florida: Brown Walker Press. ISBN 978-1-61233-551-3.

HOSE, T.A. Geotourism and interpretation. In. DOWLING, NEWSOME. *Geotourism*. 1.vyd. Oxford: Elsevier Ltd, 2006, 221 - 241. ISBN 0-7506-6215-8.

HOUŠKA, Petr. 2014. *Environmentální aspekty potenciálu území pro cestovní ruch*. 1.vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha. ISBN 978-80-7452-041-9.

CHROMÝ, Jan. 2005. *Tvorba webových stránek*. Praha: Vysoká škola hotelová. ISBN 978-80-8657-822-4

JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. 2012. *Marketing v cestovním ruchu: jak uspět v domácí i světové konkurenci*. 2.vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4209-0.

KLACKOVÁ, Ivana. 2015. *Udržitelný cestovní ruch v kontextu Geoparku Český ráj*. Praha. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická. Vedoucí práce: Doc. Ing. Josef Abrahám, Ph.D.

LEDNICKÝ, V., PYKA, J. 2011. *Management turistické destinace*. 1. vyd. Frýdek – Místek: Kleinwachter. ISBN 978-80-7248-637-3

MEEUS, J.H.A. 1995. Pan-European landscapes. *Landscape and urban planning*. Amsterdam: Elsevier. 31, 57-79, ISSN 0169-2046

PALATKOVÁ, Monika. 2011. *Marketingový management destinací: strategický a taktický marketing destinace turismu, systém marketingového řízení destinace a jeho financování, řízení kvality v destinaci a informační systém destinace*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3749-2.

PÁSKOVÁ, M., ZELENKA J. 2002. *Cestovní ruch – výkladový slovník*. 1.vyd., Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj. ISBN 80-239-0152-4.

PÁSKOVÁ, Martina. 2008. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. 1.vyd, Hradec Králové: Gaudeamus Univerzita Hradec Králové. ISBN 978-80-7041-658-7

PÁSKOVÁ, Martina. 2012. *Environmentalistika cestovního ruchu*. Czech Journal of Tourism, roč. 1, č. 2, s. 77-113.

SADRY, B. N. 2009. *Fundamentals of Geotourism: With Emphasis on Iran*. Samt Publishing. Teheran, 220 s.

SEIFERTO VÁ, Věra a kol. 2013. *Průvodcovské činnosti*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4807-8.

ZELENKA, Josef a kol. 2014. *Metodiky národních geoparků*. Chrudim: Vodní zdroje Chrudim. ISBN 978-80-87883-10-5.

ZOUROS, N. 2004. *The European Geoparks Network*. Episodes, roč. 27, č. 3, s. 165-171.

ZOUROS, N. MCKEEVER. 2005. *Geoparks: Celebrating Earth heritage, sustaining local communities*. Episodes, roč. 28, č. 4, s. 274 – 278

PŘÁVNÍ PŘEDPISY

Směrnice MŽP č. 6/2007, k zabezpečení jednotného vstupu resortu při nominaci území na národní geopark

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů

INTERNETOVÉ ZDROJE

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky. *Geoparky* [online]. [cit. 14.3.2016]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/neziva-priroda/geoparky/>

Blábolil, Roman. *Marketing na sociálních sítích*. [online]. 2013. [cit. 15.3.2016]. Dostupné z: <http://www.sjscb.cz/zabezpeceno2/opvk/marketing.pdf>

Bükki Nemzeti Park Igazgatóság [online]. [cit. 15.3.2016]. Dostupné z: <http://bnpi.hu/>

Cittadella. *Chráněná krajinná oblast Český ráj: Základní údaje* [online]. [cit. 14.3.2016]. Dostupné z: http://www.cittadella.cz/europarc/index.php?p=index&site=CHKO_cesky_raj_cz

Czech Times. *Jak by (ne)měly vypadat firemní webové stránky*. [online]. [cit. 23.2.2016]. <http://www.czechtimes.cz/clanky/110-jak-by-nemely-vypadat-firemni-webove-stranky>

Česká informační služba životního prostředí. *Udržitelný rozvoj*. [online]. [cit. 10.2.2016]. Dostupné z: [http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/\\$pid/MZPMSFHV0HSB](http://www.cenia.cz/_C12571B20041E945.nsf/$pid/MZPMSFHV0HSB)

ESRI ArcGIS: Europe Countries [online]. 2014 [cit. 29.3.2016]. Dostupné z: <http://www.arcgis.com/home/item.html?id=3864c63872d84aec91933618e3815dd2>

European Geoparks Network. *Meet our Geoparks* [online]. 2015. [cit. 16.3.2016]. Dostupné z: http://www.europeangeoparks.org/?page_id=168

European Geoparks Network. *Evaluation/Revalidation – Dokumenty* [online]. [cit. 16.3.2016]. Dostupné z: http://www.europeangeoparks.org/?page_id=1494

European Geoparks Network. Statutes of international geoscience and geoparks programme. [online]. [cit. 15.2.2016]. Dostupné z: http://www.europeangeoparks.org/wp-content/uploads/2012/02/IGGP_EN_Statutes-and-the-Guidelines.pdf

Gemerský región. Turistika. Chráněné krajinné oblasti. *CHKO Cerová vrchovina*. [online]. 2014. [cit. 15.3.2016]. Dostupné z: <http://gemersky-region-fauna-a-flora.webnode.sk/turisticke-zaujímavosti-zivej-prirody/chrane-krajinne-oblasti/cerova-vrchovina/>

Geologický průzkum. Významné lokality Česko-bavorského geoparku. [online]. [cit. 10.3.2016]. Dostupné z: <http://www.gpkv.cz/cbg.html>

Geopark Egeria. [online]. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://www.geopark.cz/>

Geopark GeoLoc. *Česko-Bavorský geopark*. [online]. [cit. 30.3.2016]. Dostupné z: <http://geoloci.webnode.cz/cesko-bavorsky-geopark/>

Global Geoparks Network [online]. [cit. 8.2.2016]. Dostupné z: <http://www.globalgeopark.org/>

IBMdeveloperWorks. *Úvod do sociálních sítí*. [online]. 2011. [cit. 18.3.2016]. Dostupné z:

https://www.ibm.com/developerworks/community/wikis/home?lang=en#!/wiki/W2ee553718f13_4825_b4e6_343b81350b95/page/%C3%A4vod%20do%20soci%C3%A1ln%C3%ADch%20s%C3%ADt%C3%AD

KOPP, Jan. Geoparky - nová platforma regionálního marketingu. *Trendy v podnikání* [online]. 2013, (3), 44 - 50 [cit. 11.3.2016]. Dostupné z: <http://www.fek.zcu.cz/tvp/doc/akt/tvp-3-2013-clanek-5.pdf>

Kožma J, Kupetz M. *The transboundary Geopark Muskau Arch. Przegląd Geologiczny* [online]. 2008, roč. 28, č. 8/1, 692 - 698 [cit. 11.2.2016]. Dostupné z: https://www.pgi.gov.pl/images/stories/geoturystyka/luk_muzakowa/trans_en.pdf

Magyar Tájépítészek Szövetsége [online]. [cit. 15.2.2016]. Dostupné z: <http://tajepiteszek.hu/tersegi-tanosveny-halozat-fejlesztese-a-novohrad-nograd-geoparkban>

Město Filákov. Novohrad-Nógrád Geopark. *Praveký svet bez hraníc*. [online]. [cit. 15.3.2016]. Dostupné z: <http://www.filakovo.sk/index.php/sk/navstevnik/novohrad-nograd-geopark>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Metodika průvodcovské činnosti*. [online]. 2007. [cit. 15.2.2016]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/1694c446-1cad-4d62-901b-8ec7b4577cba/GetFile19.pdf>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Základní pojetí konceptu udržitelného rozvoje*. [online]. 2012. [cit. 10.2.2016]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PSUR/Uvodni-informace-o-udrzitelnem-rozvoji/Zakladni-pojeti-konceptu-udrzitelneho-rozvoje>

Ministerstvo zahraničních věcí. *Geoparky v ČR*. [online]. 2015. [cit. 10.2.2016]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_mezinarodnich_organizacich/unesco/cr_v_unesco/geoparky_v_cr.html

Ministerstvo životního prostředí. *Geoparky*. [online]. [cit. 29.1.2016]. Dostupné z: <http://www.mzp.cz/cz/geoparky>

Ministerstvo životního prostředí: *METODIKA pro vznik a certifikaci národního geoparku v České republice*. [online]. 2013. [cit. 15.2.2016]. Dostupné z: http://www.geoparkzh.cz/cs/files/m_vznik_geoparku_a_certifikaci_v_CR.pdf

Ministerstvo životního prostředí. *METODIKA pro způsob realizace a obsah školení certifikovaných geoprůvodců v českém jazyce a v dalších jazycích*. [online]. 2013. [cit. 10.3.2016]. Dostupné z: http://www.geoparkzh.cz/cs/files/m_zpusob_a_obsah_skoleni_geopruvodcu.pdf

Ministerstvo životního prostředí. *Udržitelný rozvoj*. [online]. [cit. 10.2.2016]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj

Nature reserve Ipolytarnóc fossils [online]. 2008. [cit. 15.3.2016]. Dostupné z: <http://osmaradvanyok.hu/index.php?p=geopark-2>

Net Systems Solution. *Tvorba webových stránek*. [online]. [cit. 15.3.2016]. Dostupné z: <http://tvorba-webovych-stranek.netsystems.cz/>

NEUBAUER, Franz. Geology of Europe. *Geology*. Vol. IV. [online]. [cit. 15.4.2016]. Dostupné z: <http://www.eolss.net/sample-chapters/c01/e6-15-07-01.pdf>

Observatoře [online]. [cit. 30.1.2016]. Dostupné z: http://www.observatore.cz/learn/koppen_tabulka_zkratek.html

Oficiální stránky turistického regionu Český ráj. *Návštěvnost památek a turistických aktivit v Českém ráji v roce 2013*. [online]. 2014. [cit. 14.3.2016]. Dostupné z: <http://www.cesky-raj.info/cs/region-cesky-raj/sdruzeni-cesky-raj/monitoring-navstevnosti/navstevnost-pamatek-a-turistickych-cilu-v-roce-2015.html>

Oficiální stránky turistického regionu Český ráj. *Návštěvnost památek a turistických cílů v roce 2014*. [online]. 2015. [cit. 14.3.2016]. Dostupné z: <http://www.cesky-raj.info/cs/region-cesky-raj/sdruzeni-cesky-raj/monitoring-navstevnosti/navstevnost-pamatek-a-turistickych-cilu-v-roce-2015.html>

Oficiální stránky turistického regionu Český ráj. *Návštěvnost památek a turistických cílů v roce 2015*. [online]. 2016. [cit. 14.3.2016]. Dostupné z: <http://www.cesky-raj.info/cs/region-cesky-raj/sdruzeni-cesky-raj/monitoring-navstevnosti/navstevnost-pamatek-a-turisticky-ch-cilu-v-roce-2015.html>

PALATKOVÁ, Monika. *Místní, národní a mezinárodní marketing destinace*. [online]. 2007. [cit. 8.3.2016]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/972b6eef-d405-4fac-906c-7de59435c861/GetFile8_3.pdf

Pásková, Martina. *METODIKA vymezující roli, znalosti a kompetence certifikovaných geoprůvodců a způsob rozvíjení jejich kompetencí*. [online]. 2013. [cit. 8.3.2016]. Dostupné z: http://www.geoparkzh.cz/cs/files/m_znalosti_geopruvodcu_a_zpusob_rozvijeni.pdf

Rada národních geoparků ČR. *Síť národních geoparků v ČR*. [online]. [cit. 30.1.2016]. Dostupné z: <http://www.geology.cz/narodnigeoparky/o-siti>

Slovenská agentúra životného prostredia. *Geoparky na Slovensku: Novohrad-Nógrád geopark*. [online]. 2015. [cit. 15.3.2016]. Dostupné z: <http://www.geopark.sk/Slovensko/Novohrad-Nograd%20geopark>

Unie grafického designu [online]. 2012. [cit. 26.2.2016]. Dostupné z: <http://unie-grafickeho-designu.cz/vlastnosti-dobreho-loga-obsahly-clanek/#.VIXfAF7rvIU>

OFICIÁLNÍ WEBOVÉ STRÁNKY GEOPARKŮ

Arouca Geopark [online]. [cit. 20.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geoparquearouca.com/>

Bakony – Balaton – UNESCO Globális Geopark [online]. [cit. 24.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geopark.hu/>

Basque Coast Geopark [online]. [cit. 20.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geoparkea.com/>

Burren and Cliffs of Moher Geopark [online]. [cit. 24.2.2016]. Dostupné z: <http://www.burrengeopark.ie/>

Copper Coast Geopark [online]. [cit. 22.2.2016]. Dostupné z: <http://www.coppercoastgeopark.com/>

English Riviera UNESCO Global Geopark [online]. [cit. 23.2.2016]. Dostupné z: <http://www.englishrivierageopark.org.uk/>

Fforest Fawr Geopark – Wales' First European Geopark [online]. [cit. 23.2.2016]. Dostupné z: <http://www.fforestfawrgeopark.org.uk/>

Gea Norvegica Geopark [online]. [cit. 24.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geoparken.com/>

GeoMôn Geopark [online]. [cit. 2016-25-2]. Dostupné z: <http://geomon.co.uk/>

Geo – Naturpark Bergstraße-Odenwald [online]. [cit. 23.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geo-naturpark.net/>

Géoparc de Haute Provence [online]. [cit. 20.2.2016]. Dostupné z: <http://s564461414.siteweb-initial.fr/>

GeoParc Mundial UNESCO de la Catalunya Central [online]. [cit. 26.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geoparc.cat/>

Geopark Český ráj[online]. [cit. 26.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geopark-ceskyraj.cz/>

Geopark de Bauges [online]. [cit. 24.2.2016]. Dostupné z: <http://www.parcdesbauges.com/fr/>

Geopark de Hondsrug[online]. [cit. 23.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geoparkdehondsrug.eu/en/>

Geopark Erz der Alpen [online]. [cit. 26.2.2016]. Dostupné z: <http://geopark-erzderalpen.at/>

Geopark Harz. Braunschweiger Land. Ostfalen [online]. [cit. 22.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geopark-harz.de/>

Geopark Chablais UNESCO [online]. [cit. 23.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geopark-chablais.com/>

Geopark Idrija [online]. [cit. 23.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geopark-idrija.si/si/>

Geopark Karavanke [online]. [cit. 21.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geopark-karawanken.at/en/home.html>

GeoPark Karnische Alpen [online]. [cit. 27.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geopark-karnische-alpen.at/Startseite.1447.0.html>

Geopark Naturtejo [online]. [cit. 2016-28-2]. Dostupné z: <http://www.naturtejo.com/>

Geopark Odsherred [online]. [cit. 25.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geoparkodsherred.dk/odsherred/velkommen-til-geopark-odsherred>

GeoPark Papuk [online]. [cit. 2016-29-2]. Dostupné z: <http://www.papukgeopark.com/>

Geopark – Parc Naturel Régional Des Monts d'Ardèche [online]. [cit. 28.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geopark-monts-ardeche.fr/en/home-geopark.html>

Geopark Schwäbische Alb [online]. [cit. 24.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geopark-alb.de/de/index.php>

Geopark Terras de Cavaleiros [online]. [cit. 22.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geoparkterrasdecavaleiros.com/>

Geoparque Azores [online]. [cit. 24.2.2016]. Dostupné z: <http://www.azoresgeopark.com/?lang=EN>

Geoparque Comarca de Molina – Alto Tajo[online]. [cit. 25.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geoparquemolina.es/web/guest>

Geoparque de Sobrarbe [online]. [cit. 20.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geoparquepirineos.com/>

Geoparque El Hierro. Global Geoparks Network. UNESCO [online]. [cit. 29.2.2016]. Dostupné z: <http://geoparqueelhierro.es/>

Geoparque Maestrazgo [online]. [cit. 19.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geoparquemaestrazgo.com/>

Geoparque Villuercas Ibores Jara[online]. [cit. 24.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geoparquevilluercas.es/>

Geoparzul Dinozaurilor – Tara Hategului [online]. [cit. 28.2.2016]. Dostupné z: <http://www.hateggeoparc.ro/>

Katla Geopark [online]. [cit. 2016-21-2]. Dostupné z: <http://www.katlageopark.is/>

Kula Volkanic Jeoparki [online]. [cit. 25.2.2016]. Dostupné z: <http://kulageopark.com/kula-jeoparki-tanitimi.aspx>

Lanzarote Geoparque [online]. [cit. 28.2.2016]. Dostupné z: <http://proyectogeoparquelandzarote.info/es/>

Lesvos Geopark [online]. [cit. 27.2.2016]. Dostupné z: <http://www.lesvosgeopark.gr/en/>

Magma Geopark [online]. [cit. 26.2.2016]. Dostupné z: <http://magmaeopark.no/>

Management body of Chelmos – Vouraikos [online]. [cit. 23.2.2016]. Dostupné z: <http://www.fdchelmos.gr/en/>

Marble Arch Caves Global Geopark [online]. [cit. 21.2.2016]. Dostupné z: <http://www.marblearchcavesgeopark.com/>

MUSKAU ARCH – Geopark Muskauer Faltenbogen [online]. [cit. 22.2.2016]. Dostupné z: <http://www.muskauer-faltenbogen.de/en/welcome.html>

Naturpark Eisenwurzten Steiermark – Europäischer Geopark und Global Geopark [online]. [cit. 23.2.2016]. Dostupné z: <http://www.eisenwurzten.com/>

North Pennines – Area of Outstanding Natuural Beauty [online]. [cit. 28.2.2016]. Dostupné z: <http://www.northpennines.org.uk/Pages/Home.aspx>

North West Highlands Geopark [online]. [cit. 23.2.016]. Dostupné z: <http://www.nwhgeopark.com/>

Novohrad – Nógrád Geopark [online]. [cit. 24.2.2016]. Dostupné z: <http://www.nogradgeopark.eu/>

Parc naturel régional du Luberon[online]. [cit. 20.2.2016]. Dostupné z: <http://www.parcduluberon.fr/geopark>

Parco delle Madonie [online]. [cit. 20.2.2016]. Dostupné z: <http://www.parcodellemadonie.it/>

Parco Geominerario Storico Ambientale della Sardegna [online]. [cit. 18.2.2016]. Dostupné z: <http://www.parcogeominerario.eu/>

Parco Naturale Adamello Brenta, Geopark [online]. [cit. 16.2.2016]. Dostupné z: <http://www.pnab.it/>

Parco Naturale Regionale del Beigua. UNESCO Global Geopark[online]. [cit. 19.2.2016]. Dostupné z: <http://www.parcobeigua.it/>

Parco Nazionale delle Colline Metallifere Grossetane. Tuscan Mining Geopark [online]. [cit. 17.2.2016]. Dostupné z: <http://www.parcocollinemetallifere.it/>

Parco Regionale delle Alpi Apuane [online]. [cit. 18.2.2016]. Dostupné z: <http://www.apuanegeopark.it/>

Psiloritis Natural Park [online]. [cit. 21.2.2016]. Dostupné z: <http://www.psiloritisgeopark.gr/?lang=en>

Reykjanes Geopark [online]. [cit. 21.2.2016]. Dostupné z: <http://www.reykjanesgeopark.is/en>

Rokua Geopark – Northermost Geopark of the World[online]. [cit. 22.2.2016]. Dostupné z: <http://www.rokuageopark.fi/>

Sessia Val Grande Geopark [online]. [cit. 20.2.2016]. Dostupné z: <http://www.sesiavalgrandegeopark.it/>

Shetland Amenity Trust [online]. [cit. 23.2.2016]. Dostupné z: <http://www.shetlandamenity.org/geopark-shetland>

Sitia Natural Park [online]. [cit. 18.2.2016]. Dostupné z: <http://www.sitia-geopark.gr/>

Terra Vita Natur – und Geopark[online]. [cit. 28.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geopark-terravita.de/>

Troodos Geopark [online]. [cit. 27.2.2016]. Dostupné z: <http://www.troodos-geo.org/cgi-bin/hweb?-V=index& FAA=1&-dindex.html& VLANGUAGE=en>

Vulkaneifel Natur – und Geopark[online]. [cit. 26.2.2016]. Dostupné z: <http://www.geopark-vulkaneifel.de/index.php/en/>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 - Logo Národní geopark ČR.....	16
Obrázek č. 2 – Logo Evropský geopark	18
Obrázek č. 3 – Logo Světová síť geoparků	19
Obrázek č. 4 – Příklad obrazového loga (Odsherred Geopark).....	37
Obrázek č. 7 – Počet nově přidaných geoparků do EGN od roku 2000–2015.....	45
Obrázek č. 8 – Mapové srovnání přidání jednotlivých geoparků do EGN ve vymezených intervalech	46
Obrázek č. 9 – Procentuelní srovnání geoparků na území jednoho státu a přeshraničních geoparků	47
Obrázek č. 10 - Poloha a velikost geoparků, dle intervalů plochy v předcházející tabulce.....	48
Obrázek č. 11 – Procentuelní zastoupení různého počtu geoparků na území jednoho státu	49
Obrázek č. 12 - Zakreslené geoparky zařazené do EGN a zastoupení počtu v jednotlivých státech Evropy.....	49
Obrázek č. 13 - Poloha geoparků v EGN dle typů klimatu podle Köppenovy klasifikace podnebí.....	50
Obrázek č. 14 – Srovnání geoparků na základě typů kulturních krajín.....	51
Obrázek č. 15 – Geologická typologie	52
Obrázek č. 16 – Propagační formy geoparků zařazených do Evropské sítě geoparků v procentech.....	53
Obrázek č. 17 – Přehlednost a orientace na oficiálních webových stránkách geoparků v EGN	54
Obrázek č. 18 – Počet jazyků na oficiálních webových stránkách Evropských geoparků v procentech.....	55
Obrázek č. 19 – Internetová dostupnost kontaktních údajů evropských geoparků	56

Obrázek č. 20 – Dostupnost významných informací na oficiálních webových stránkách geoparků v procentech	57
Obrázek č. 21 – Uvedení odkazů na národní, Evropskou a Globální síť geoparků na oficiálních stránkách geoparků.....	58
Obrázek č. 22 – Informace o počtu obcí a počtu obyvatel na oficiálních webových stránkách geoparků.....	59
Obrázek č. 23 – Zobrazení počtu geoparků ve vybraných intervalech hustoty zalidnění	60
Obrázek č. 24 - Aktivita geoparků na sociální síti Facebook na základě počtu přidaných příspěvků v roce 2015	61
Obrázek č. 25 – Intervaly počtu příznivců na Facebooku geoparků k 31. 12. 2015.....	62
Obrázek č. 26 – Porovnání na základě tří typů grafických značek, které využívají Evropské geoparky.....	63
Obrázek č. 27 – Subjektivní zhodnocení dostatečného vyjádření charakteristiky území pomocí loga geoparku	64
Obrázek č. 28 – Mapa geoparku Český ráj po rozšíření v roce 2015	66
Obrázek č. 29 – Možnosti chápání oblasti Český ráj dotazovanými lidmi.....	69
Obrázek č. 30 – Procentuelní zobrazení povědomí o významu pojmu geopark.....	70
Obrázek č. 31 – Procentuelní zobrazení návštěvnosti některého geoparku v ČR	71
Obrázek č. 32 – Procentuelní zobrazení informovanosti o rozloze Geoparku Český ráj vůči CHKO Český ráj	72
Obrázek č. 33 – Procentuelní zobrazení informovanosti o členství geoparku v EGN ..	72
Obrázek č. 34 – Novohrad-Nógrád Geopark – mapa	75
Obrázek č. 35 – Mapa Česko-bavorského geoparku	82

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 – Název a zkratka vybraného typu klimatu a jeho charakteristika.....	40
Tabulka č. 2 – Typy kulturních krajín vyskytující se ve členských geoparcích.....	40
Tabulka č. 3 – Plochy geoparků v intervalech a zařazení geoparků do daného intervalu	47
Tabulka č. 4 – Aktivita geoparku na Facebooku na počet přidávaných příspěvků v roce 2015	61
Tabulka č. 5 – Srovnání počtu návštěvníků u vybraných lokalit v letech 2013, 2014 a 2015	67

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AOPK – Agentura ochrany přírody a krajiny

CENIA – Česká informační agentura životního prostředí

ČR – Česká republika

EGN – Evropská síť geoparků

GGN – Světová síť geoparků

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MZV – Ministerstvo zahraničních věcí

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

ABSTRAKT

DREXLEROVÁ, Hana. *Srovnávací studie evropských geoparků*. Plzeň, 2016. 103 s.
Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta ekonomická.

Klíčová slova: geopark, geoturismus, marketing a management turistické destinace

Předkládaná bakalářská práce se zabývá srovnáním evropských geoparků na základě předem určených parametrů, tyto parametry se týkají především rozmístěním geoparků, vlivu základních fyzicko-geografických charakteristik a propagačních forem geoparků. Práce se skládá z teoretické a praktické části. Teoretická část se věnuje popisu pojmu geopark a přibližuje cestovní ruch do geoparků, geoturismus. Geoturismus je forma cestovního ruchu, který se snaží být šetrný životnímu prostředí. S touto problematikou je spojen marketing a management turistické destinace – geoparku, který musí být přizpůsoben k tomuto typu ochrany. Základem praktické části je srovnání všech členských geoparků zapsaných do Evropské sítě geoparků. Srovnání proběhlo za pomoci dostupných informací na internetu, na oficiálních webových stránkách geoparků a na sociální síti Facebook. Na základě těchto složek bylo možné srovnávat rozsah propagačních strategií geoparků a dostupnost potřebných informací o geoparku. Dále je v praktické části srovnání dvou vybraných geoparků – Český ráj a Novohrad-Nógrád Geopark. U těchto geoparků je důležité analyzovat případné odlišnosti ve vlivu certifikace do Evropské sítě geoparků na cestovní ruch, způsobu propagace geoparků a výhody (popř. nevýhody) přeshraničního geoparku. Poslední část práce je věnována Česko-bavorskému geoparku, který je jedním z možných kandidátů do Evropské sítě geoparků.

ABSTRACT

DREXLEROVÁ, Hana. *A comparative study of European geoparks*. Plzeň, 2016. 103 s. Bachelor Thesis. University of West Bohemia. Faculty of Economics.

Keywords: geopark, geotourism, marketing and management tourist destination

This bachelor thesis deals with the comparison of the European geoparks based on predetermined parameters, such as location of geoparks, influence of basic physical-geographical characteristics and promotional forms of geoparks. The thesis consists of theoretical and practical part. The theoretical part describes what geopark is and characterise the tourism of geoparks, geotourism. Geotourism is the form of tourism that tries to be environmentally friendly. This issue is connected with marketing and management of tourist destination – geopark, which must be adapted to this type of protection. The practical part is based on comparison of all member geoparks, which has been registered in the European Geoparks Network. The comparison is made with the help of information available on the Internet, the official websites of every geopark and the social network Facebook. Thanks to these sources, it was possible to compare a range of promotional strategies of geoparks and the availability of necessary information concerning the geopark. Then, the practical part compares two selected geoparks – Český ráj a Novohrad-Nógrád Geopark. It is important to analyse the differences of influence of certification of the European Geoparks Network on tourism, methods of geopark promotion and advantages (or disadvantages) of cross-border geopark. Last part of the thesis is focused on Czech-Bavarian Geopark, which is the one of the possible candidates to be registered in the European Geoparks Network.

PŘÍLOHY

Příloha A: Hodnotící kritéria pro kandidáty do Národní sítě geoparků ČR a pro kandidáty do Evropské sítě geoparků

Příloha B: Databáze členů v Evropské síti geoparků – základ pro praktickou část bakalářské práce (viz přiložené CD)

Příloha C: Dotazník pro širokou veřejnost – Turistická oblast, CHKO a geopark Český ráj

Příloha D: Dotazník pro turistická informační centra a střediska v oblasti Český ráj

Příloha A

Hodnotící kritéria při nominaci geoparku na NÁRODNÍ GEOPARK

1. Geologie a terén vymezeného území pro geopark
  - Dostatečně velké území pro vyjádření geologického dědictví a strategie ochrany tohoto území před poškozením
  - Různorodost geotopů
  - Geologické lokality by měly být doprovázeny i přírodními a kulturními hodnotami území
2. Musí být zvolený řídicí orgán geoparku
  - Řídicím orgánem se může stát jak fyzická tak právnická osoba, která bude zodpovědná za komunikaci s ostatními subjekty
  - Musí být vytvořena infrastruktura CR, to znamená (fungující informační centrum, informační panely, geologické stezky a muzeum zaměřené i na geologické dědictví)
  - Vytvořená marketingová strategie
  - Přesný popis naplnění hlavních cílů geoparků, geoturismu a ochrany geologického dědictví a interpretace
  - Přesné definování zdrojů financování
3. Aktivita geoparku
  - Tvorba vzdělávacích programů
  - Vytvoření různých druhů výukových materiálů
  - Zajištění různých typů interpretace a propagace geoparku
  - Vytvoření nabídky a aktivit pro děti předškolního věku, vzdělávací programy pro školy, univerzity a jiná střediska vzdělání
  - Služby průvodců (podmínka – min. 30% geoprůvodců musí být obyvatelé obcí ležící v geoparku)
  - Zájem o geotopy, jejich sledování a výzkum
4. Geoturismus
  - Existující turistické informační centrum geoparku (informace o otevírací době a jeho zaměření či specializace)
  - Dobře dostupná veřejná doprava na území geoparku a informace o příjezdech a odjezdech
  - Informace a propagační materiály o veškeré dostupné nabídce geoparku

- Vytvoření stezek pro turisty a jejich zajištění a kontrola dostupnosti
  - Doplňující služby geoturismu
  - Sledování počtu návštěvníků geoparku, jejich názorů a vliv CR na geopark
5. Regionální udržitelný rozvoj
- Podpora regionálních produktů
  - Podpora místních vytvořených geoproductů
  - Zapojení obyvatel žijících na území geoparku do jeho činnosti

Zdroj: Metodika pro vznik a certifikaci národního geoparku v České republice

Hodnotící kritéria při nominaci geoparku na EVROPSKÝ GEOPARK

1. Velikost území a uspořádání
  - Jasně definované hranice
  - Dostatečně velké území pro místní a hospodářský rozvoj dané oblasti
  - Geopark má významné lokality mezinárodního, nadnárodního i národního významu, díky kterým může vyobrazovat geologii a příslušné procesy v daném území
  - Geopark je geografická oblast, kde jsou místa geologického dědictví součástí ochrany, udržitelného rozvoje a vzdělání
  - Mimo geologicky významných lokalit by se na vymezeném území měly vyskytovat i biologické či kulturně rozmanité lokality, pozornost by se tedy měla upírat i na ekologické, archeologické, kulturní a historické hodnoty území
  - Pokud se plocha geoparku překrývá nebo bude část plochy geoparku na území, které je zapsáno již do nějaké příslušné ochrany území (např. biosférická rezervace, kulturní dědictví UNESCO apod.) je nutný souhlas těchto organizací se vznikem geoparku
  - Geopark může být na území více než jedné země
2. Řízení geoparku a místní podpora
  - Předpokladem pro vznik geoparku je mít zřízený systém správy a program realizace
  - Řídící orgán nebo partnerství geoparku by měl mít jasně dané řízení, kvalifikovaný personál a finanční podporu

- Součástí zřízení geoparku je nutná místní podpora – iniciativa vzniku geoparku musí pocházet od místních komunit/orgánů, kteří se tímto zavazují k rozvoji daného území a následně k potřebné ochraně krajiny, kde lidé žijí
- Geopark musí při realizaci a provozu geoparku zahrnovat orgány veřejné správy, místní komunity, soukromé zájmy, výzkumné a vzdělávací subjekty → tvorba partnerství mezi těmito subjekty
- Nutná tvorba komunikační strategie, různých reprezentačních prostředků a značky území, které dokážou zviditelnit geopark
- Udržitelný cestovní ruch v geoparku musí být přesně navržen a odpovídat místním podmínkám, kulturnímu a přírodnímu charakteru území a respektovat a zachovávat tradice místních obyvatel
- V přípravné fázi musí kandidátský geopark nejprve předložit svou žádost sekretariátu UNESCO, kde je popsán zájem stát se členem Evropské/Světové sítě geoparků
- Důležitou součástí je vzájemná spolupráce různých skupin (národní geologické průzkumné skupiny, místní obyvatelé, subjekty zahrnující problematiku cestovního ruchu, základní tým geoparku, vysoké školy, výzkumné instituce atd.), které se podílejí na tvorbě geoparku a ochraně území

3. Hospodářský rozvoj

- Stimulace ekonomické aktivity v rámci udržitelného rozvoje
- Snaha o zlepšení životních podmínek na vesnicích i ve městech
- Posílení identifikace obyvatel s územím, kde lidé žijí
- Podpora místních podniků, malého obchodu, domácího průmyslu a snaha o vytvoření a podpory nových zdrojů příjmů (např. geoproductů)
- Podpora geoturismu

4. Vzdělání

- Geopark musí poskytovat informace a zvyšovat znalosti turistů o navštíveném místě, pomocí muzeí, vzdělávacích center, prohlídek geoparku s geoprůvodcem, naučných tabulí, literatury a map a jiných sdělovacích prostředky
- Podpora vědeckého výzkumu, vědců a spolupráce s vysokými školami
- Zapojení široké veřejnosti pro šíření informací o území (např. vyškolení geoprůvodci), nutná spolupráce s místním obyvatelstvem

- Hlavním zájmem u vzdělání se stávají především žáci základních a středních škol, kteří studují právě na území geoparku, aby měli vůbec povědomí o tom, že se v daném území nachází tyto významné lokality, jde zde především o posílení hrdosti
- Dále je nutné předávat informace žákům základních a středních škol, které se nacházejí i mimo toto území. Proto je nutné vytvořit osnovu i pro tyto zájemce
- V rámci vzdělání je nutné neustále prosazovat zachování geologického dědictví, v tomto vzdělávacím konceptu se zapojují především muzea, vzdělávací a vědecká centra a jiné inovativní formy vzdělání

5. Ochrana

- Ochrana v geoparku je zcela odlišná od Národních parků nebo Přírodních parků, geopark musí především přispívat k ochraně a zachování geologického dědictví (minerály a nerosty, fosílie, tvar krajiny, skály..)
- Vedení geoparku zajišťuje zachování a údržbu území geoparku dle potřeby v rámci vnitrostátních právních předpisů, každý stát si zajišťuje ochranu a údržbu sám
- Tato ochrana spěje k zamezení neudržitelného využívání či obchodování s geologickým územím, minerály či nerosty apod. Obchod s geologickými materiály může být povolen za výjimečných situací s jasně definovanými účely, vše musí být veřejně vysvětleno a nutné je i projednání s GGN (Světová síť geoparků UNESCO). Takový obchod je následně sledován a měl by to být ten nejlepší možný záměr pro místní rozvoj.
- Odnos materiálu v malé míře z území není zakázán, geologický materiál slouží především k vědeckým účelům.

Příloha C

Dotazníkové šetření k bakalářské práci na téma SROVNÁVACÍ ANALÝZA EVROPSKÝCH GEOPARKŮ (pro širokou veřejnost)

- 1. Jakým způsobem chápete oblast český ráj? (Jedna možná odpověď)**
  - Turistická oblast
  - CHKO (Chráněná krajinná oblast)
  - Geopark
- 2. Jakým zdrojem jste nabyli vědomí o Českém ráji? (Alespoň jedna odpověď)**
  - Internet
  - TV
  - Rádio
  - Tisk, noviny
  - Rodina a přátelé
  - Návštěva turistického informačního centra v oblasti Český ráj
  - Škola
- 3. Byl/a jste někdy v oblasti Český ráj? (Jedna možná odpověď)**
  - Ano, jednou
  - Ano, vícekrát
  - NE, nikdy
  - Nevím
- 4. Jakou hlavní zajímavost si představíte pod pojmem Český ráj? (Otevřená otázka)**
- 5. Co si představíte pod pojmem geopark? (Otevřená otázka)**
- 6. Setkal/a jste se někdy s pojmem geopark? (Jedna možná odpověď)**
  - Ano, pojem geopark vím, co znamená
  - Ano, slyšel/a jsem o tom, ale nevím, co přesně tento pojem znamená
  - Ne, nikdy jsem tento pojem neslyšel/a
- 7. Jaký si myslíte, že má geopark význam pro daný region? (Alespoň jedna odpověď)**
  - Podpora vzdělání

- Podpora rozvoje regionu
- Podpora ochrany přírodního a kulturního dědictví
- Podpora místních obyvatel a místních výrobků
- Zvýšení úrovně ubytovacích a restauračních zařízení
- Zvýšení informovanosti obyvatel ČR o jedinečnosti vybraného území

8. Byl/a jste v některém geoparku v ČR? (Jedna možná odpověď)

- Ano, jednou
- Ano, vícekrát
- Ne, ale v nejbližší době to plánuji
- NE a nemám zájem
- Nevím

9. Vyberte prosím, jaké geoparky jste navštívil/a nebo jaké plánujete navštívit. (Alespoň jedna odpověď)

- Geopark Český ráj
- Geopark Egeria
- Geopark GeoLocí
- Geopark Železné hory
- Geopark Kraj Blanických rytířů
- Geopark Podbeskydí

10. Chtěl/a byste někdy navštívit geopark Český ráj? (Jedna možná odpověď)

- Tento geopark jsem ji navštívil/a, ale návštěvu plánuji znovu
- Ano, určitě co nejdříve
- Ano, až nebudu vědět, kam na výlet
- Možná
- Ne, nezajímá mě to

11. Myslíte si, že se geopark Český ráj liší rozlohou od CHKO Český ráj? (Jedna možná odpověď)

- Ano, geopark je větší
- Ano, CHKO je větší
- Ne, rozlohu mají stejnou
- Nevím, nedokážu posoudit

12. Víte, že je geopark Český ráj zařazen do Sítě evropských geoparků UNESCO?

(Jedna možná odpověď)

- Ano a vím, co tato síť znamená
- Slyšel/a jsem o tom, ale nevím, co si pod touto sítí představit
- Ne, nevím

13. Jaká místa byste preferoval/a při návštěvě geoparku Český ráj? (Alespoň jedna odpověď)

- Města na území Českého ráje
- Hrady a zámky
- Skalní města
- Galerie a muzea
- Rozhledny
- Vrchy, kopce tvořené vulkanickou činností
- Krasovou jeskyni

14. Věk

- 0 – 25
- 26 - 65
- 65 +

15. Pohlaví

- Muž
- Žena

16. Místo bydliště (Výběr jednoho kraje České republiky + Praha)

Příloha D

Název turistického informačního střediska nebo centra

Email:

- 1. Na co přesně je toto turistické centrum zaměřené? (CHKO, geopark, nějaké město a okolí atd.)**
- 2. Pod čí správou toto turistické informační centrum spadá?**
- 3. Jak hodnotíte spolupráci tohoto TIC s geoparkem Český ráj?**
  - VELMI DOBŘE
  - POZITIVNĚ
  - NEUTRÁLNĚ
  - VELMI ŠPATNĚ
- 4. V čem Vaše spolupráce spočívá?**
- 5. Jakým způsobem propagujete tento geopark?**
- 6. Mají návštěvníci zájem o informace, co to je geopark?**

(1 – návštěvníci se nezajímají, 5 – návštěvníci mají velký zájem)

  - 1
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5
- 7. Odhadněte, kolik procent tvoří informační materiály s logem geoparku v tomto TIC.**
- 8. Domníváte se, že vyhlášení Evropského geoparku Český ráj Evropskou sítí vedlo ke zvýšení návštěvnosti geoparku během posledních 10 let?**
  - ANO, rozhodně
  - ANO, turisté však dávají přednost CHKO
  - MOŽNÁ
  - NE

9. Můžete prosím krátce z Vašeho pohledu zhodnotit návštěvnost geoparku nyní a před 10 lety.

10. Domníváte se, že oblast Český ráj, je lepší propagovat jako:

- Geopark
- CHKO
- Turistická oblast